deci secrete militare. Pentru a lucra în acest domeniu, personalul trebuia să aibă acceptul serviciilor de securitate. În cele şase luni în acest serviciu, Oswald a devenit familiar cu cele mai sofisticate tehnici de fotografie şi a făcut rost de echipament fotografic foarte scump, printre care un aparat Minox, folosit de obicei în activitatea de spionaj. Aparatul, împreună cu alte echipamente sofisticate - încă trei aparate de fotografiat, un telescop, două binocluri, un compas şi un pedometru - toate valorând sute de dolari, au fost confiscate după asasinarea preşedintelui Kennedy şi arestarea lui Oswald. În carnetul de însemnări al lui Oswald, de asemenea confiscat de poliţie, s-au găsit însemnări cu privire la "micropuncte", metodă folosită pentru depozitarea şi transmiterea informaţiilor în eactivitatea de spionaj. Toate acestea creează o altă imagine a lui Oswald, nu cea a muncitorului simplu, preocupat doar de a câştiga bani.

Oswald şi generalul E. Walker

În anul 1963, scrie în continuare Summers, "Oswald a intrat într-o nouă fază, aparent revenindu-i obsesia pentru cauze ale stângii. S-a afirmat multă vreme că Oswald a pornit pe un drum care l-a dus pe el - şi numai pe el - în Dealey Plaza unde a devenit asasinul preşedintelui Kennedy. Dar cu noile date stabilite de Comitetul pentru Asasinate privind existenţa a cel puţin doi asasini, indicatoarele arată direcţii noi."

Summers analizează detaliat aşa - zisele activităţi care ar fi indicat simpatiile de stânga ale lui Oswald şi se referă în mod special la încercarea de asasinat a generalului-maior Edwin Walker, un cunoscut militant rasist din Texas care s-a presupus că ar fi fost comis tot de Oswald. În numeroase ocazii, Oswald şi-a exprimat dezgustul, chiar ura faţă de extremiştii de dreapta al căror reprezentant tipic ar fi fost după părerea lui generalul Walker. Între timp, Oswald achiziţionează puşca Mannlicher-Carcano de 6,5 mm - arma care va fi găsită la depozitul de cărţi şcolare din Texas - şi un revolver Smith şi Wesson 38 cu care l-ar fi împuşcat pe poliţistul Tippit, după asasinarea preşedintelui.

În aprilie 1963 are loc tentativa de ucidere a generalului Walker. Cazul a rămas nesoluţionat până după asasinarea preşedintelui, când comisia Warren a stabilit că singurul vinovat şi aici ar fi fost Oswald despre care s-a aflat că ar fi făcut câteva vizite în zona unde locuia generalul. Potrivit declaraţiilor Marinei Oswald, în noaptea respectivă, Oswald a plecat de-acasă, a lăsat un bilet cu indicaţii cu privire la lucrurile lui în cazul în care nu s-ar mai întoarce - "dacă aş fi omorât, arestat sau aş dispărea". Dar, pe la ora 11,30 noaptea, Oswald a revenit în panică şi i-ar fi spus Marinei că tocmai a încercat să-l împuşte pe generalul Walker dar nu ştie dacă a reuşit. Se pare că i-ar fi arătat Marinei şi fotografii cu locul de unde voia să comită asasinatul. Peste câteva zile, scrie Summers, familia Oswald a primit o vizită neaşteptată - cea a familiei De Mohrenschildt. Imediat la sosire George de Morenschildt l-ar fi întrebat pe Oswald: "Cum de l-ai scăpat pe generalul Walker?" Oswald, a relatat Marina, a rămas pur şi simplu stupefiat, apoi cineva a schimbat subiectul. Potrivit soţiei lui De Mohrenschildt, Jeanne, remarca ar fi fost făcută în glumă, după ce ea a observat noua armă achiziţionată de Oswald şi i-a atras atenţia soţului ei. Oricum, experţii în balistică nu au putut identifica niciodată cu exactitate din ce fel de armă s-a tras asupra generalului. În plus, în ce priveşte acest caz, de la început datele au sugerat că au fost implicate mai multe persoane. Unul din martori a văzut mai multe maşini care au plecat cu viteză de pe aleea care ducea spre casa generalului sau stăteau într-un parcaj în apropierea casei. În acea perioadă Oswald nu dispunea de autoturism, nici nu ştia să conducă iar după

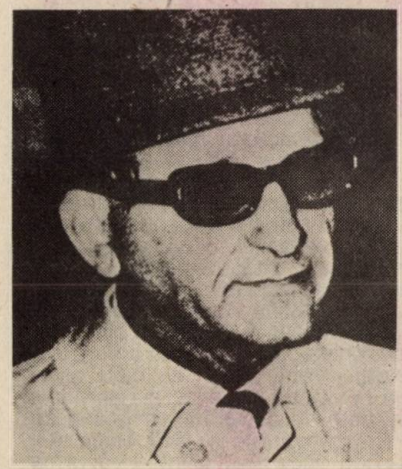

Sam Giancana, şef mafiot "prieten" al CIA, implicat în complotul vizînd asasinarea lui Castro. Urmărit de justiţia americană

Carlos Marcello, mafiot care l-a ameninţat cu moartea pe preşedintele Kennedy

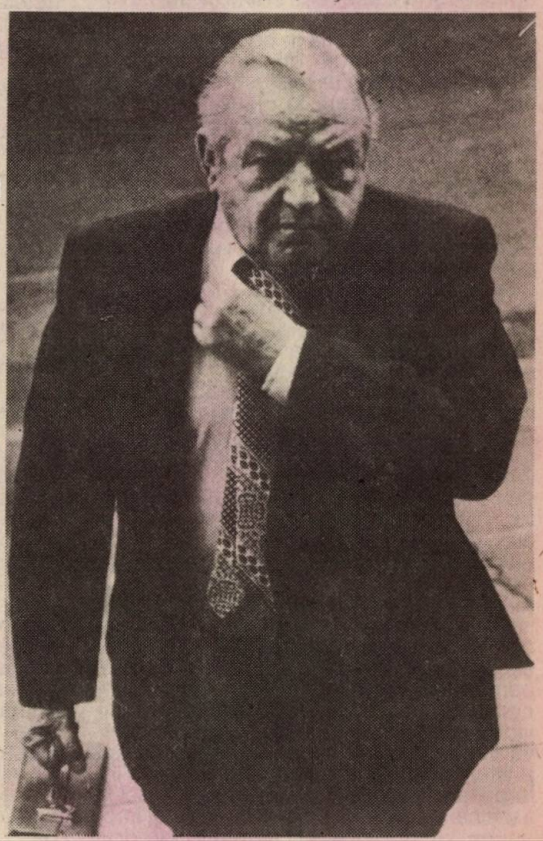

Confruntarea dintre Jimmy Hoffa, preşedintele sindicatului Teamsters, şi Robert Kennedy. Hoffa a fost auzit proferând ameninţări cu moartea la adresa preşedintelui Kennedy şi a fratelui său

asasinarea președintelui, când cazul Walker a fost redeschis, martorul a declarat că nici una din persoanele văzute în apropierea casei generalului nu semăna cu Oswald. Printre obiectele lui Oswald au fost găsite fotografii luate în spatele casei generalului. Pe fotografie se vedea și o mașină parcată dar numărul mașinii a fost șters printr-o împunsătură cu acul pe locul respectiv. Se pare însă că această împunsătură ar fi fost făcută după confiscarea fotografiei de către poliție. Toate acestea au făcut ca Comitetul pentru Asasinate să tragă următoarea concluzie: "Este posibil ca asociații lui Oswald în asasinarea președintelui Kennedy să fi fost implicați împreună cu el și în alte activități anterioare... Dacă s-ar putea dovedi că Oswald a avut asociați în încercarea de asasinare a generalului Walker, aceștia ar putea fi asasinii care s-au aflat pe deluşorul cu iarbă".

Cuba - cheia asasinatului?

SUA, și în primul rând CIA, au urmărit cu mare atenție revoluția castristă, scrie Summers. In câteva luni după cucerirea puterii, a devenit limpede că insula din apropierea Statelor Unite va deveni un stat comunist, creându-se astfel un avanpost sovietic în pragul Americii. Statele Unite au reacționat instinctiv și nicăieri reacția nu a fost atât de puternică ca la CIA și la Casa Albă în timpul administrației Eisenhower.

Summers descrie în continuare detaliat pregătirile făcute de CIA în vederea răsturnării regimului castrist, taberele de instrucție organizate în Florida unde au participat numeroși cubanezi din exil, încercările de debarcare în Cuba, rolul organizațiilor anticastriste din exil. Eșecul debarcării de la Playa Giron - efectuat în timpul președinției Kennedy și refuzul administrației de a participa direct, prin trimiterea militarilor în ajutorul forțelor cubaneze care au debarcat în Cuba au determinat o modificare de poziție a conducerii comunității cubaneze în exil față de președintele Kennedy. El a fost considerat "trădător", ba chiar "comunist care a vândut poporul american".

"Criza rachetelor", momentul în care președintele Kennedy a ajuns la o înțelegere cu Uniunea Sovietică în privința Cubei, angajându-se indirect să nu intervină în Cuba în schimbul retragerii rachetelor de pe insulă a fost un adevărat ulei peste foc în ce privește cubanezii din exil, mai ales că administrația a decis să introducă un control mai sever asupra organizațiilor exilaților. "Imediat după luarea acestor măsuri, relatează Summers, un manifest sinistru a fost răspândit în cutiile poștale din Miami. Comunitatea din exil este sfătuită că o singură modalitate ar mai permite revenirea în patrie a <<patrioților cubanezi>>; dacă o inspirată acțiune divină ar putea instala la Casa Albă în câteva săptămâni un texan, cunoscut drept prieten al latino-americanilor. Singura interpretare a acestui mesaj este un apel la asasinarea președintelui Kennedy și înlocuirea lui cu vicepreședintele Lyndon Johnson. Dacă nu în următoarele săptămâni, curând însă dorința semnatarului scrisorii a fost îndeplinită, conchide Summers.

CIA, arată Summers, a fost, de asemenea, "victima" noii politici a președintelui Kennedy. CIA a fost principala organizatoare a debarcărilor în Cuba, ea a furnizat exilaților bani, arme, vase, informații, a pregătit în zeci de tabere pe cei ce urmau să fie trimiși în Cuba. Pentru a-și realiza obiectivul principal - răsturnarea lui Castro și a regimului castrist - CIA a fost gata să apeleze la orice mijloace. Inaintea invaziei de la Playa Giron l-a dezinformat pe președintele Kennedy, asigurându-l de succesul acțiunii deși era convinsă că aceasta ar reuși numai dacă va fi sprijinită din punct de vedere militar de SUA. CIA, afirmă Summers, a vrut în acest fel să forțeze mâna președintelui Kennedy dar nu a reușit. După schimbarea politicii americane față de Cuba, de multe ori CIA sau cel puțin o parte din angajații săi, nu a luat în considerare indicațiile administrației și a continuat să organizeze diferite acțiuni. Mulți membri ai conducerii agenției au fost deosebit de nemulțumiți de noul curs al politicii externe americane și ar fi avut tot interesul să-l modifice.

Ciudata alianță a CIA cu Mafia

Printre încercările de destabilizare a Cubei proiectate de CIA a fost și planul de a-l asasina pe președintele Fidel Castro. Pentru această acțiune, relevă Summers, CIA nu s-a sfiit să se adreseze Mafiei care la rândul ei era deosebit de interesată în răsturnarea lui Fidel. Inainte de revoluția castristă Cuba devenise o mină de aur a Mafiei. Bosii gangsterilor stabiliseră aici o citadelă de cazinouri și hoteleuri care atrăgeau mii de turiști americani. Pentru Mafia Cuba ajunsese mai productivă decât Las Vegas. In plus, Havana devenise placa turnantă a traficului de droguri. Potrivit unor estimări, operațiunile din Cuba aduceau anual Mafiei profituri nete de peste 100 milioane de dolari. Era o investiție pe care Mafia ar fi apărat-o cu orice preț. Când a văzut că regimul Batista se prăbușește, Mafia a încercat să-l curteze pe Castro, furnizându-i arme. Dar această politică a eșuat. Un timp, sub control guvernamental, Castro a permis funcționarea cazinoului dar apoi l-a arestat pe unul dintre conducătorii Mafiei americane care acționa în Cuba, Santos Trafficante, cel care a organizat traficul de heroină din Europa în SUA via Havana. Mai târziu, Trafficante a fost eliberat, a plecat în Florida unde, rămânând un personaj-cheie al ierarhiei criminale din SUA, deplângea împreună cu alți șefi mafioți pierderea Havanei și visa să se reîntoarcă pe insulă.

Trafficante, împreună cu doi alți șefi mafioți - John Roselli și Sam Giancana - au fost abordați de CIA în vederea organizării asasinării lui Fidel Castro. "Nu era pentru prima dată când CIA acționa împreună cu Mafia, scrie autorul. Această alianță a început în perioada celui de-al doilea război mondial și a durat până în perioada războiului din Vietnam unde atât crima organizată cât și CIA și-au găsit un teren comun de acțiune. In ce privește Cuba, între Mafia și CIA a existat o totală coincidență de interese".

Summers arată că nici încercările anterioare de asasinat ale CIA, nici cele organizate de Mafia nu au reușit, în parte datorită schemelor "ridicole" de realizare a lor, în parte probabil a informațiilor obținute de Castro și în parte și a norocului.

De când această tentativă a devenit publică, opinia publică americană, scrie Summers, s-a întrebat de nenumărate ori dacă președintele Kennedy a sprijinit-o sau dacă știa de ea. Se pare că el s-a aflat sub o mare presiune din partea consilierilor săi din domeniul informațiilor pentru a accepta organizarea asasinării lui Castro dar s-a opus violent, arătând că din motive etice este împotriva implicării SUA în asasinate politice. De altfel președintele s-a plâns că CIA acționează de multe ori fără știința lui și că este aproape autonomă. Cel care a aflat concret de aceste încercări a fost fratele președintelui, Robert Kennedy, în momentul în care CIA a intervenit la el în favoarea lui Sam Giancana, urmărit pentru alte motive. Aflând de rolul lui Giancana, Robert Kennedy a interzis orice tentativă de asasinat, precum și orice fel de colaborare a CIA cu Mafia.

Președintele Kennedy și crima organizată

Anthony Summers arată că printre dușmanii cei mai aprigi ai președintelui Kennedy s-au aflat conducătorii crimei organizate din America. Dându-și seama de extinderea influenței mafiote în numeroasele domenii ale vieții politice, economice și sociale, inclusiv în mișcarea sindicală, frații Kennedy, și în primul rând Robert, au început o campanie masivă împotriva acestui flagel. In cadrul acestei acțiuni în fruntea căreia s-a aflat Robert Kennedy, mai întâi ca membru al unei comisii senatoriale care s-a ocupat de criminalitate, apoi ca ministru al justiției, a fost arestat și condamnat David Beck, președintele celui mai mare sindicat american, International Brotherhood of Teamsters. Succesorul lui, James Hoffa, un criminal notoriu, a devenit principala țintă a campaniei de dezvăluire duse de ministrul de justiție. A fost de mai multe ori adus în fața tribunalului dar a reușit să scape nepedepsit. El a devenit unul dintre dușmanii implacabili ai familiei Kennedy. Pentru a o putea șantaja, Mafia s-a folosit de o tânără, Judith Extner, pe care a prezentat-o președintelui și care a devenit amanta lui, fiind în același timp și prietena lui San Giancana, șeful crimei organizate de la Chicago care, așa cum s-a văzut mai înainte, a fost implicat în încercarea CIA de a-l asasina pe Fidel Castro. Datele arată însă că intenția Mafiei de a-l șantaja pe președinte nu i-a reușit. Relația dintre președintele Kennedy și Judith Extner a încetat brusc în momentul în care șeful FBI, Herbert Hoover, i-a relevat președintelui implicațiile acestei relații. Oricum urmărirea lui Hoffa și Giancana a continuat.

Jose Aleman, un bogat cubanez care trăia în exil în SUA și care l-a cunoscut pe Trafficante, a relatat despre amenințările pe care diferiți șefi ai crimei organizate le-au proferat împotriva lui Kennedy, între care Hoffa și Carlos Marcello, un mafiot amenințat cu deportarea din SUA. **(Va urma)**

Prezentare și traducere
Eva GALAMBOS

Refugiaţi

Cornel Boşneag, Tulcea. În întreaga lume sunt recenzaţi în prezent, aproximativ 17,6 milioane de refugiaţi. Numărul lor s-a dublat în ultimii zece ani. Din fosta Iugoslavie provin 1,8 milioane (dintre care 940.000 au fost găzduiţi de ţările vecine), iar din fosta URSS - 1,2 milioane. Conflictul din Nagorno-Karabah a determinat plecarea din căminele lor a 350.000 de azeri şi a 202.000 de armeni. Iranul este prima ţară din lume care adăposteşte 2,7 milioane de refugiaţi, respectiv afganii care şi-au părăsit ţara. Printre cele mai importante comunităţi de refugiaţi se numără palestinienii (2,7 milioane de persoane). Seceta şi conflictele armate de pe continentul african au determinat aici cel mai mare număr de refugiaţi de pe glob: 5,7 milioane.

Rezerva de aur a Rusiei

Ştefan Irimescu, Bucureşti. In momentul de faţă, rezerva de aur a Rusiei se ridică la aproximativ 300 de tone. În fondul de stat se află 200,5 tone de aur, alte 133 de tone fiind încredinţate anul acesta Băncii Centrale a Rusiei. În 1992 au fost extrase 146 tone de aur şi au fost vândute pe piaţa mondială 98 tone. Este puţin probabil ca acest nivel să înregistreze pe viitor vreo creştere, guvernul Rusiei intenţionând să abordeze cu chibzuinţă şi spirit de responsabilitate problema fondului de aur al ţării, după cum a declarat, de curând, preşedintele Comitetului naţional pentru metale şi pietre preţioase.

În ce priveşte rezerva de platină, cifrele exacte rămân secrete; există doar precizarea că Rusia deţine locul cinci în lume în domeniul vânzărilor acestui metal.

Prima femeie-premier într-un stat islamic

Virgil Macovescu, Bucureşti. Benazir Bhutto s-a născut la 21 iunie 1953, deci în această lună va împlini 40 de ani. Este cea mai mare dintre copiii fostului preşedinte şi premier al Pakistanului, Zulfikar Ali Bhutto, care a fost executat în 1979. Tatăl său a pregătit-o pentru o carieră diplomatică. La începutul anilor '70, Benazir Bhutto a fost trimisă în SUA. A urmat studii de ştiinţe politice şi istorie la Radcliff-College la Harward, apoi şi-a desăvârşit pregătirea în Anglia, la Oxford. Condamnarea la moarte a fostului premier pakistanez a determinat creşterea prestigiului familiei sale. Regimul militar de la Islamabad a instituit împotriva lui Benazir Bhutto măsura arestului la domiciliu, până în 1984, când aceasta şi-a urmat în exil mama şi pe cei doi fraţi. În august 1985 s-a reîntors în ţară, fiind din nou arestată şi expulzată în Marea Britanie. În aprilie 1986 a revenit în Pakistan, iar în luna august a fost arestată şi condamnată, sub acuzaţia de tentativă de lovitură de stat. După moartea generalului Zia ul-Haq, şef interimar al statului a fost desemnat Ishaq Khan, care a organizat la 16 noiembrie 1988 noi alegeri generale. În decembrie acelaşi an, preşedintele a numit-o prim-ministru pe Benazir Bhutto, care a devenit, astfel, prima femeie-premier într-un stat islamic. Primul său contact politic important a fost întâlnirea cu premierul indian Ghandi. În octombrie 1989, doamna Bhutto a reuşit să supravieţuiască unui vot de neîncredere al opoziţiei. Pe plan intern, primul-ministru al Pakistanului a militat pentru îmbunătăţirea statutului social al femeii, împotriva sărăciei şi a acumulării excesive de averi şi pentru libertatea presei. Pe plan extern, a depus eforturi considerabile în direcţia acordării de ajutor economic ţării sale.

Preşedintele Ishaq Khan, în bună măsură sub presiunea armatei, demite premierul şi întregul cabinet, sub acuzaţia de corupţie şi abuz de putere. Până la alegerile din 24 octombrie 1990 a fost numit prim-ministru interimar Mustafa Jatoi, iar împotriva fostului premier a fost declanşat un proces.

Doamna Bhutto este căsătorită cu Ali Asif Zardari, patron al unei fabrici de ciment, şi are doi copii.

Convenţie privind adopţiunile internaţionale

Simion Gavrea, Bucureşti. Se estimează că anual se realizează în jur de 20.000 de adopţiuni internaţionale. Majoritatea copiilor provin din Africa şi Asia, iar familiile adoptive din Europa occidentală şi America de Nord. Reprezentanţi oficiali din 66 de state au aprobat la sfârşitul lunii mai, la Haga, o convenţie privind protecţia copiilor şi cooperarea în domeniul adopţiilor internaţionale, pentru a preîntâmpina traficul de copii, favorizat de neconcordanţa între legislaţiile ţărilor de origine şi ale celor de adopţie. Cumpărarea de copii este interzisă, iar posibilii părinţi vor fi examinaţi cu rigoare. Inspirat din Convenţia Naţiunilor Unite pentru drepturile copiilor, textul proaspetei convenţii stipulează că un copil poate fi adoptat de o familie dintr-un alt stat numai după ce au fost studiate toate posibilităţile de plasament în ţările de origine. Persoanele sau autorităţile cărora li se cere consimţământul trebuie să fie bine informate asupra consecinţelor acestuia. Ţara de adopţie va elabora un studiu privind familia adoptivă, incluzând antecedentele medicale şi motivul pentru care doreşte înfierea. Pe parcursul întregii proceduri de adopţie apare necesitatea de a se răspunde intereselor superioare ale copilului.

Lumea în dialog

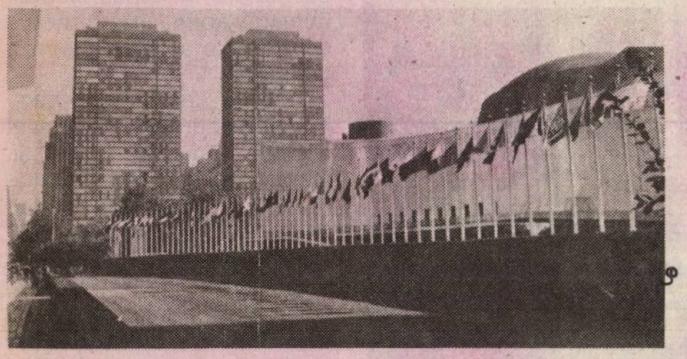

ONU numără 183 de membri

Florea Temişanu, Zalău. Macedonia a fost admisă oficial la ONU luna trecută sub numele provizoriu: Fosta Republică Iugoslavă Macedonia. Deşi secretarul general al ONU, Boutros Boutros Ghali, a cerut Consiliului de Securitate să aprobe proiectul Vance-Owen, care propune ca nume definitiv pe cel de Republica Noua Macedonie, Grecia insistă să se renunţe la cuvântul "Macedonia", afirmând că el aparţine patrimoniului naţional elen.

Ultimele state care au devenit membre ale Organizaţiei Naţiunilor Unite, prin votul general al Adunării Generale, sunt Eritreea şi Principatul Monaco.

Eritreea şi-a declarat independenţa în urmă cu două săptămâni, după un referendum supervizat de Naţiunile Unite, punându-se astfel capăt, în mod paşnic, unui război de secesiune cu Etiopia, care a durat 30 de ani.

Principatul Monaco avusese încă din 1955 statut de observator la ONU.

Atenţie! Copii

Victor Paraschiv, Dorna. Într-adevăr, copiii sînt victimele inocente, prinse "între două focuri" şi care formează majoritatea celor aproape 18 milioane de refugiaţi de pe glob. Dacă primul război mondial a făcut 5 la sută victime printre civili - procent care a crescut la 50 la sută în timpul celui de-al doilea război mondial - acum, la sfârşit de secol XX, proporţia celor afectaţi direct de conflictele armate care se desfăşoară pe planetă a atins 80 la sută în rândul civililor. În deceniul trecut peste 1,5 milioane de copii au murit şi alţi 4 milioane au diverse handicapuri cauzate de bombe, mine, arme de foc şi supunerea la torturi, iar 12 milioane şi-au pierdut căminul. Cei mai mulţi dintre ei formează marea armată de "copii ai străzii".

Milioane de copii africani continuă să fie victime ale malnutriţiei, analfabetismului şi bolilor - evitabile la un preţ modic. Conform unor statistici ale OMS, aproximativ 275 milioane de persoane din Africa australă - dintr-o populaţie totală de 350 milioane - sunt purtătoare ale parazitului care provoacă paludismul, transmis prin înţepătura ţânţarilor. Majoritatea celor care mor datorită acestei boli sunt copii, care nu au împlinit încă cinci ani.

S.U.A. şi-au suspendat experienţele nucleare subterane

Vasile Negoiţă, Sibiu. Coreea de Nord şi-a manifestat intenţia de a se retrage din Tratatul de neproliferare nucleară (TNP) după 12 iunie a.c. Comunitatea internaţională presupune că Phenianul pregăteşte construcţia de arme nucleare. Bill Clinton a subliniat prioritatea pe care o acordă neproliferării acestui gen de arme. El a afirmat că apropiata deschidere de negocieri asupra unui tratat interzicând experienţele nucleare va întări poziţia Statelor Unite în acest domeniu. În perioada următoare, guvernul american va aborda pericolele care provin din stocurile crescânde de materiale nucleare, precum şi riscul contrabandei cu acestea şi al terorismului. Se intenţionează începerea de negocieri, într-un viitor apropiat, asupra unui tratat global

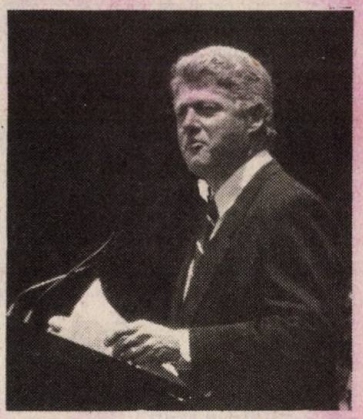

care să interzică astfel de experienţe, "care vor întări poziţia noastră politică pentru a combate această proliferare" - a subliniat preşedintele Clinton într-un discurs ţinut la Academia Militară "West Point", în apropiere de New York. La ora actuală, Statele Unite şi-au suspendat experienţele nucleare subterane.

Florin Chiorcea, Iaşi. Publicăm în continuare alte date solicitate de dv.

Ţara	Anul	Nr. locuitori
Franţa	1990	56.184.000
Gabon	1990	1.069.000
Gambia	1990	860.000
Ghana	1990	15.310.000
Grecia	1990	10.066.000
Grenada	1990	84.000
Guatemala	1990	9.340.000
Guineea	1990	7.269.000
Guineea-Bissau	1990	998.000
Guyana	1990	765.000
Haiti	1990	5.862.000
Honduras	1990	5.261.000
Islanda	1990	251.000
India	1990	844.000.000
Indonezia	1990	191.266.000
Iran	1990	55.647.000
Irak	1990	18.782.000
Irlanda	1990	3.557.000
Israel	1990	4.371.000
Italia	1990	57.657.000
Jamaica	1990	2.513.000
Japonia	1990	123.778.000

Sursa: The World Almanac /1992

Rubrică realizată de Maria VASCHI

IMPORTANT

Urmare a numeroaselor cereri sosite la redacţie, în special ale abonaţilor, prin care ne faceţi cunoscut că nu aţi primit toate numerele revistei, venim în sprijinul dumneavoastră cu următoarea precizare:
Deficienţele întîmpinate în difuzarea revistei se datorează faptului că o perioadă de timp revista nu a apărut.
Pentru îndreptarea acestei situaţii nedorite, rugăm, să ne scrieţi pe adresa S.C. Ianus Inf S.R.L., str. Anghel Saligny nr. 2, sector 5 Bucureşti, şi veţi primi gratuit, în limita disponibilităţilor, numerele care vă lipsesc din colecţie.
De asemenea, pentru abonaţii care, datorită neapariţiei revistei în perioada ianuarie-februarie 1993, nu şi-au reînnoit abonamentele, vom trimite, gratuit, numerele 1-10/1993, dacă ne vor transmite xerocopia talonului de abonament pe următoarele trei luni.

Redacţia

La dispoziţia tuturor celor interesaţi

De la cea mai autorizată sursă

• Direcţia Consulară a Ministerului Afacerilor Externe •

Editura "LUMEA"
propune călătorilor români în străinătate
o lucrare deosebit de utilă

GHIDUL CĂLĂTORULUI ROMÂN ÎN STRĂINĂTATE

- EDIŢIA 1993 -

Din cuprins:

problematica specifică tratată pe ţări

recomandări cu caracter general, izvorîte din situaţii concrete

regimul de vize cu România

reglementări privind trecerea frontierei

reglementări vamale privind persoanele fizice

cum ar fi posibilă stabilirea domiciliului cetăţenilor străini în altă ţară

ce este de făcut în situaţia îmbolnăvirii sau decesului unui călător român pe teritoriul unei ţări străine

Pentru informaţii suplimentare, în Ghid sînt prezentate adresele şi telefoanele misiunilor diplomatice ale României în străinătate şi ale statelor respective în România,
precum şi
reglementări interne în domeniul paşapoartelor şi călătoriilor în străinătate, în privinţa regimului vamal şi regimului valutar

Preţul unui exemplar este de 490 lei. Cei interesaţi pot face comanda, contra cost, şi direct la redacţia "Lumea", printr-o scrisoare în care să indice adresa exactă. Plata se face la primire.

LUMEA

Revistă editată de
IANUS INF s.r.l.
Director: Marian Oprea
şi
EDITURA LUMEA s.a.
Director: Ion Cârje

Redactor şef:
Mircea Bărbulescu

Secretar general de redacţie:
Ilie Olteanu

Redactori:
Alexandru Antonescu, Mihaela Brumă, Constantin Bucşan, Vasile Crişu, Mirela Iamandi, Ileana Iordache, Ion Madoşa, Cristian Moanţă, Maria Vaschi, Odette Hanganu, Elena Gugu

Secretariat de redacţie:
Radu Dobre, Dan Constantinescu, Aurel Tîrziu, Speranţa Neagu

Documentare:
Ioana Mariela Bărbulescu, Ana Maria Tatovici

Corectură:
Eliza Iliescu, Mariana Paraschiv

Secretariat tehnic:
Rodica Suzan Crişu, Tudorina Mavlea, Simina Tomoilă

Administrator publicaţii:
Brîndușa Liliana Anghel

Redacţia şi administraţia:
Bucureşti, Anghel Saligny nr. 2, sector 5 şi
Bucureşti, Piaţa Presei Libere nr.1, sector 1, cod poştal 71341, C.P. 29-33.
Telefon: 618.53.55, 618.50.81, 615.45.71
Fax: 312.48.93
Cititorii din străinătate se pot abona prin societatea IANUS / LUMEA, costul unui abonament anual fiind de 115 dolari SUA sau echivalentul în valută liber convertibilă.
Sumele se depun în contul 47.21.0.1.6.0234,0. BCR Sector 1 Bucureşti.

Fotoreporter: Cristian Tănase

Tehnoredactare computerizată
Ianus S.R.L.
Luiza Tomiuc, Adrian Mitu, Dan Nedea

România AZI
TIPOGRAFIA ROMÂNIA AZI S.A.

BANCA COMERCIALĂ ROMÂNĂ - S.A.

efectuează toată gama serviciilor bancare, dintre care se menţionează:

-primeşte depozite în lei sau valută, la vedere sau la termen de la persoane fizice sau juridice, pentru care banca bonifică dobânzi avantajoase;
-acordă credite în lei sau valută pe termen scurt cu rambursarea până la 12 luni pentru activitatea de aprovizionare, producţie, desfacere, prestări servicii, etc;
-acordă credite pe termen mediu cu rambursare până la 5 ani şi pe termen lung cu rambursare până la 25 de ani;
-primeşte şi emite garanţii pentru angajamentele de plată în ţară şi străinătate pentru clienţii săi şi în favoarea acestora;
-efectuează operaţiuni de încasări şi plăţi în lei sau în valută;
-efectuează operaţii de schimb valutar;
-efectuează operaţii de arbitraje pe pieţele monetare;
-acordă asistenţă în materie financiară, juridică şi patrimonială;
-efectuează şi alte operaţii din gama largă a serviciilor bancare.

Printre avantajele oferite de Banca Comercială Română - S.A. - clienţilor săi, se pot enumera:

-asigurarea de servicii bancare competitive şi rapide;
-posibilitatea de a oferi informaţii economice şi financiare utile;
-protecţia şi fructificarea capitalurilor în scopul obţinerii de profit.

BANCA COMERCIALĂ ROMÂNĂ - S.A. - este o societate comercială cu tradiţie în istoria sistemului bancar din România, care a reapărut în economia românească la 1 decembrie 1990, prin preluarea operaţiunilor comerciale efectuate de Banca Naţională a României.
Banca dispune de o reţea cu peste 180 unităţi operative, care sunt întotdeauna la dispoziţia clienţilor săi, oferind servicii de calitate, indiferent de sectorul în care aceştia îşi desfăşoară activitatea sau de localitatea de reşedinţă.

BANCA COMERCIALĂ ROMÂNĂ S.A.
Bucureşti, 70348,
B-dul Republicii nr. 14
Telex
10.893; 10.938; 11.994

100 lei

LUMEA

MUZEUL PRESEI ȘEVERIN-BOCU
JIMBOLIA
NR. 0.555

Nr. 24 - 25 ☆ 24 - 30 IUNIE 199

FANTOMELE ALTERNATIVEI LA GUVERNARE

★ Parlamentul Mării Negre

★ "Marșul cel lung" al Constituției ruse

★ Jean Moulin: patriot sau agent?

Bulgaria. Președintele la strâmtoare

La 7 iunie, Edvin Sugarev, deputat din partea Uniunii Forțelor Democratice (UFD), a început o grevă a foamei, declarând că nu o va înceta până când președintele nu va demisiona. Protestatari ai UFD au ridicat imediat un oraș din peste 50 de corturi în piața centrală din capitala Bulgariei, la o distanță de numai 200 m de Președinție. Manifestanții au cerut organizarea de alegeri generale anticipate și demisia șefului statului, Jelio Jelev, pe care l-au acuzat de trădarea mișcării create de el însuși în urmă cu trei ani. Demonstrațiile au continuat și în cursul nopților. Mai mult, ele s-au extins și în alte orașe.

Confruntat cu această revoltă crescândă din partea foștilor săi sprijinitori, președintele Jelev i-a avertizat pe protestatari că nu va ceda "șantajului politic" și că este hotărât ca, în numele apărării democrației parlamentare, "să recurgă la toate drepturile" pe care i le conferă Constituția. Jelev a avertizat că "planul de distrugere a ordinii constituționale și a instituțiilor democratice din țară" este sortit eșecului. Acest plan ar fi fost lansat de UFD care încearcă astfel să justifice în ochii alegătorilor pierderea puterii, la care ei singuri au renunțat "speriindu-se" de răspundere. Potrivit lui Jelev, mijloacele de realizare a planului includ "un joc politic nedemn și murdar" cu viața lui Sugarev. Eventuala moarte a unui parlamentar nu va face din el un erou, "căci un om politic de onoare își va pune viața în slujba altora și nu o va folosi pentru șantaj politic". "Sunt și voi fi președintele Bulgariei, nu al unei forțe politice", a subliniat Jelev. El a cerut tuturor cetățenilor țării să apere democrația din Bulgaria, în pofida imperfecțiunilor ei.

Autoritățile le-au permis manifestanților să protesteze, dar ulterior ministrul de interne a anulat această decizie. Deocamdată poliția n-a intervenit, dar liderul UFD, Filip Dimitrov, și-a exprimat îngrijorarea că declarațiile președintelui Jelev ar putea prevesti folosirea forței împotriva protestatarilor. Temere care la un moment dat părea că se va confirma, postul național de radio anunțând o concentrare de trupe în apropiere de Sofia. Ministerul Apărării a dezmințit însă această știre, afirmând că era vorba doar de exerciții de conducere auto ale recruților, exerciții care se desfășoară în fiecare vară.

O încercare de dialog s-a soldat cu un eșec, Jelio Jelev respingând invitația la o dezbatere publică pe care i-a lansat-o Filip Dimitrov. Totuși, deși se situează pe poziții ferme, cele două părți sunt conștiente că singura cale de rezolvare a conflictului o reprezintă dialogul, în caz contrar Bulgaria fiind amenințată de haos. Și implicit de dictatură.

Statele Unite. O vizită "fulger"

Este cunoscută fermitatea cu care guvernul francez refuză să accepte compromisul agricol de la Blair House, încheiat cu Statele Unite în cadrul negocierilor GATT. Acest refuz riscă să provoace o criză în cadrul CE și lasă să planeze pericolul unui război comercial cu SUA. Parisul este conștient de acest lucru, dar își menține poziția sub presiunea fermierilor, care salută o asemenea atitudine. Franța nu poate să spună pentru moment că acceptă prevederile de la Blair House în condițiile în care recentul său acord privind oleaginoasele a provocat nemulțumirea agricultorilor francezi. "Franța dorește să se ajungă la un acord în cadrul GATT, dar nu cu orice preț și în orice condiții", a afirmat Edouard Balladur, primul ministru francez.

În aceste condiții s-a desfășurat vizita "fulger" a premierului la Washington, unde a conferit la Casa Albă cu președintele Bill Clinton. Bineînțeles, tema centrală a convorbirilor au constituit-o negocierile privind comerțul mondial din cadrul GATT și vechile divergențe dintre SUA și Franța privind comerțul cu produse agricole. La acestea s-au adăugat problemele securității europene, situația din Bosnia- Hertegovina și ajutorul occidental pentru Rusia.

În declarația făcută presei după întrevedere, Edouard Balladur a subliniat că vizita nu a avut drept scop angajarea de negocieri în problemele comerciale, ci de a înțelege ce doresc Statele Unite și, în același timp, de a face să fie înțelese preocupările Franței. În pofida puținelor progrese vizibile, întâlnirea a permis "înlăturarea ambiguităților", a apreciat premierul francez.

Sintagmă care însă nu lasă să se înțeleagă altceva decât că cele două părți s-au menținut pe pozițiile lor, mult prea puțin flexibile, dar nu au exclus posibilitatea rezolvării problemelor în litigiu în cursul unor viitoare dialoguri. Ceea ce, de fapt, așteaptă și partenerii europeni ai Franței din CE.

Somalia. Violență în slujba păcii

Oricât de paradoxală ar părea această afirmație, ea are totuși acoperire în fapte, reprezentând trăsătura dominantă a acțiunilor militare ale forțelor ONU în Somalia. Acestea, după o acțiune ostilă îndreptată împotriva lor și soldată cu moartea a 23 de militari pakistanezi, au declanșat mai multe atacuri aeriene asupra reședinței generalului Mohamed Farah Aidid, considerat vinovat de cele întâmplate. Atacurile au provocat victime în rândul populației civile.

Consiliul de Securitate a luat cu fermitate apărarea acțiunilor întreprinse de "căștile albastre" și l-a acuzat pe generalul Aidid că a utilizat civili, inclusiv femei și copii, drept "scuturi umane". Într-un raport preliminar se arată că, deși investigațiile nu au fost încheiate, a rezultat existența unei conspirații "în vederea lansării de acte

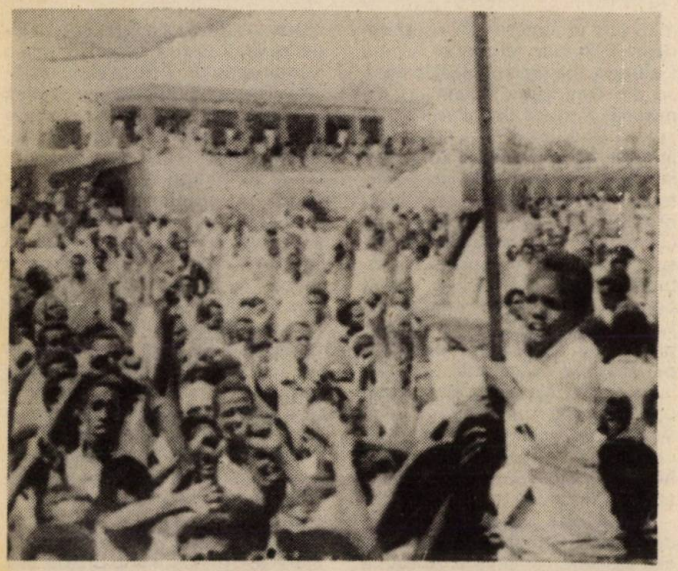

premeditate de violenţă" în scopul de a se provoca "mânia oamenilor". Totodată s-a apreciat că menţinerea ordinii este vitală pentru realizarea eficientă a misiunii asumate de ONU, care constă în furnizarea de asistenţă umanitară, promovarea reconcilierii naţionale şi reconstrucţia socială şi economică a Somaliei. Preşedintele interimar al ţării, Ali Mahdi Mohamed, a susţinut operaţiunile.

Din păcate, misiunea a devenit acum mult mai dificilă. Acţiunile trupelor ONU, sau mai exact ale trupelor americane aflate sub egida ONU, au provocat un puternic fenomen de respingere în rândul somalezilor. Alianţa Naţională Somaleză (SNA), o coaliţie a mişcărilor care îl sprijină pe generalul Aidid, a condamnat ceea ce a denumit "masacrele oribile" comise de "căştile albastre". Într-un comunicat difuzat la Roma, se subliniază că "Somalia este a somalezilor şi nu o ţară fără stăpân".

În ceea ce îl priveşte, Mohamed Aidid a declarat că "ONU şi Statele Unite încearcă să ne impună legea lor colonială. Ne bombardează în loc să ajute poporul nostru". El a cerut somalezilor să găsească un refugiu în islam şi să respingă dominaţia străină. Pe de altă parte, la Mogadiscio au avut loc demonstraţii de protest împotriva ONU şi SUA.

Secretarul general al ONU, Boutros Boutros Ghali, care a autorizat acţiunile "căştilor albastre", a deplâns pierderile de vieţi omeneşti, dar a afirmat că "succesul depinde de sprijinul ONU şi de voinţa politică a protagoniştilor. Dacă aceasta nu există, noi nu vom putea rezolva problema".

Ultimul raid, efectuat de trupele americane cu acordul preşedintelui Clinton, dar şi de alţi militari din trupele ONU, a distrus complet cartierul general al lui Mohamed Aidid. Naţiunile Unite au ordonat arestarea acestuia, pentru a fi judecat de "crime comise împotriva umanităţii".

Turcia. Prima femeie prim-ministru

Doamna Tansu Ciller, aleasă în fruntea Partidului Căii Juste (PCJ, dreapta tradiţională de guvernământ), a primit misiunea de a forma un nou guvern. Ea îi succede lui Suleyman Demirel, devenit şef al statului. Faptul reprezintă o premieră absolută, fiind pentru prima dată în istoria Turciei când o femeie accede la funcţia de prim-ministru.

Născută la Istanbul în anul 1946, Tansu Ciller şi-a făcut studiile la Robert College, continuându-le apoi în Statele Unite. A fost profesor de economie în universităţi americane şi turce şi consilier la Banca Mondială. Şi-a început cariera politică în 1990, în calitate de adjunct al lui Suleyman Demirel, în perioada când PCJ se afla în opoziţie. Apariţia sa pe scena politică a adus un suflu nou în conducerea partidului. A ocupat postul de ministru de stat pentru problemele economiei în coaliţia guvernamentală, demisionând pentru a-şi prezenta candidatura la preşedinţia PCJ. Cu cele aporximativ 50 milioane de dolari pe care le posedă familia ei, Tansu Ciller va deveni cel mai bogat premier din istoria ţării. Este căsătorită şi mamă a doi copii.

O rată a inflaţiei de 65 la sută pe an şi separatismul kurd reprezintă principalele probleme cărora va trebui să le facă faţă noul prim-ministru. În vechea sa calitate de ministru de stat însărcinat cu economia, în pofida programului său ambiţios de reducere a inflaţiei cu 10 la sută după o perioadă de 500 de zile, Tansu Ciller nu a reuşit să stăpânească fenomenul.

Separatismul kurd îşi aşteaptă şi el o soluţionare. Doamna Ciller ar avea nevoie de aproximativ 400 milioane de dolari pentru a relansa economia din sud-estul anatolian cu majoritate kurdă, teatru al rebeliunii armatei Partidului Muncitorilor din Kurdistan (PMK). Totodată, ea ar putea adopta unele măsuri ferme împotriva acestuia.

Pe plan extern, principalele chestiuni vor fi dosarul cipriot şi situaţia turcilor din Germania, ţinte ale atacurilor rasiste. "Dacă voi deveni prim-ministru, prima mea vizită o voi face în Germania pentru a discuta cu cancelarul Kohl despre situaţia turcilor", declarase Tansu Ciller înainte de numire. În acelaşi timp, situaţia din Bosnia-Herţegovina, conflictul din Azerbaidjan şi Irakul vor continua să fie principalele surse de îngrijorare ale noului guvern turc.

Cambodgia. Paşi spre normalitate

Facţiunea monarhistă FUNCINPEC a câştigat alegerile legislative, dar regimul de la Phnom Penh a contestat imediat victoria opoziţiei şi a ameninţat că va împiedica formarea unui nou guvern. Mai mult, liderii locali a şapte provincii din estul Cambodgiei în frunte cu Norodom Chakrapong, unul din fiii lui Norodom Sianuk, au declarat separarea teritorială de restul ţării. Ei au constituit o "regiune autonomă", în semn de protest faţă de "neregularităţile" din timpul alegerilor.

În faţa acestei situaţii, noua Adunare Constituantă s-a întrunit pentru prima dată la 14 iunie şi a acordat puteri depline prinţului Norodom Sianuk. În discursul de deschidere acesta a lansat un apel solemn pentru a se pune capăt diviziunii ţării. După şedinţa inaugurală, prinţul s-a întâlnit cu şefii principalelor trei grupări ce au participat la alegeri: Norodom Ramariddh, şeful regaliştilor din FUNCINPEC, Chea Sim, din Partidul Poporului Cambodgian (PPC) şi Son Sann, din partea Partidului Liberal Democrat Budist.

Refuzând să recunoască orice împărţire a Cambodgiei care este împotriva voinţei populare, prinţul Norodom Ramariddh s-a declarat "gata să-şi mobilizeze propriile forţe pentru a lupta şi a elibera" partea ţării intrată în secesiune. Totodată, el a cerut comunităţii internaţionale " să îngheţe orice asistenţă" acordată regimului de la Phnom Penh.

Premierul Hun Sen, şeful PPC, al doilea în alegeri, deşi nemulţumit de "incorectitudinile" din alegeri, a acceptat totuşi să negocieze cu separatiştii. Rezultatul intervenţiei sale a fost salutar.

Liderii mişcării secesioniste au fugit în Vietnam, printre fugari numărându-se prinţul Chakranpong şi generalul Sin Song, ministrul securităţii naţionale în

același timp, guvernatorul uneia din provinciile secesioniste, Hun Nheng, fratele premierului Hun Sen, a făcut o declarație de renunțare la autonomie, arătând că "acceptă rezultatul scrutinului".

Situația pare, deci, să se normalizeze, adversarii politici arătându-se gata să colaboreze la formarea unui guvern pentru perioada de tranziție (s-a ajuns deja la un acord în acest sens), necesară pentru elaborarea și adoptarea noii Constituții. În ultimul moment, prințul rebel Chakrapong a revenit în țară după "o vizită în Vietnam". Într-o scrisoare adresată tatălui său, el s-a declarat fericit "de a servi pentru totdeauna și fără condiții politica regală".

Spania. Biserică și politică

Biserica spaniolă, dornică de a ieși din izolarea sa, a început anul 1993 constituindu-și o nouă ierarhie decisă să se distanțeze de tutela Vaticanului și să-și reia locul în interiorul societății. Noua echipă, condusă de episcopul de Saragoza Elias Yanes, caracterizat drept "progresist", urmărește să permită Bisericii spaniole să reînnoade dialogul cu guvernul socialist și, prin intermediul lui, cu o societate în plină mutație. Această voință de deschidere s-a manifestat clar înaintea alegerilor legislative prin vizita "protocolară" făcută premierului Felipe Gonzalez, vizită care a trezit nemulțumirea dreptei, ea văzând în aceasta un sprijin net față de politica socialistă.

În această conjunctură a avut loc vizita Papei Ioan Paul al II-lea în Spania. Suveranul Pontif a avut o întrevedere cu regele Juan Carlos și cu regina Sofia și a inaugurat prima catedrală nouă din Europa construită în secolul acesta. Folosindu-se de prilej, Papa Ioan Paul al II-lea a cerut conducătorilor bisericii să-și sporească influența în politică în încercarea de a contracara corupția și alte tare sociale. El a militat pentru reînnoirea morală în Europa de Vest, care a fost pătată de scandalurile de corupție. "Într-o societate pluralistă ca a voastră este necesară o prezență catolică mai mare și mai incisivă, individual și în grup, în diferitele domenii ale vieții publice", a declarat Papa în fața celor aproximativ 3000 de invitați reuniți la catedrala care poartă numele Fecioarei din Almudena, patroana Madridului. "Catolicii ar trebui să răspândească credința lor în familie, școală, în viața culturală și în cea politică", a adăugat Suveranul Pontif.

Anterior el declarase în cadrul Conferinței Episcopilor din Spania: "Cea mai bună contribuție pe care o poate aduce biserica la rezolvarea problemelor care frământă societatea este de a ajuta pe fiecare să descopere prezența și harul Domnului în el, pentru a se reînnoi în adâncul inimii".

Deși i-a îndemnat pe clerici să nu se implice în politică, Papa Ioan Paul al II-lea a spus că biserica ar trebui să-i determine pe politicieni să prețuiască valorile morale.

Azerbaidjan. Sfârșit de criză?

Cel puțin pe plan intern și, în mod sigur, momentană, deoarece situația din fostele republici sovietice oferă evoluții neașteptate de la o zi la alta.

Criza s-a declanșat în momentul în care președintele Abulfaz Elcibei a hotărât să-i dezarmeze pe rebelii conduși de generalul Surat Guseinov, fost comandant al armatei din Karabah, destituit în luna februarie. Acesta s-a opus, reținând ostatici la baza sa din Gandja pe demnitarii trimiși să conducă operațiunea. Vestea eșecului a provocat indignarea populației, care a ieșit în stradă, cerând demisia guvernului. Urmare a acestui fapt, președintele parlamentului, Isa Gambarov, și-a prezentat demisia, motivându-și decizia prin situația din țară. El a cerut poporului azer să se urnească în jurul președintelui Elcibei. Sub presiunea forțelor de opoziție, parlamentul a acceptat demisia, iar puțin după aceea a apărut ideea alegerii în fruntea forului legislativ a lui Gaidar Aliev, fostul lider comunist. Acesta îndeplinea funcția de președinte al provinciei azere Nahicevan.

În aceste condiții, Aliev s-a deplasat la Gandja, unde a negociat cu Surat Guseinov. Acesta a declarat apoi, la întâlnirea cu presa, că insistă asupra "îndeplinirii revendicărilor avansate de el și de partizanii lui, respectiv demisia actualei conduceri a țării, inclusiv a șefului statului, și convocarea unei sesiuni extraordinare a parlamentului". Totodată, el a afirmat că "dacă poporul îi va cere să depună armele se va supune voinței oamenilor". La rândul său, Aliev și-a reafirmat disponibilitatea "de a întreprinde toate demersurile ce ar putea conduce la încetarea războiului fratricid din Azerbaidjan". Considerat de unii singurul politician capabil de a rezolva criza, Gaidar Aliev a fost ales până la urmă președinte al parlamentului de la Baku. În favoarea sa au votat 37 din cei 50 de deputați. Adresându-se poporului, tuturor forțelor politice, el le-a cerut să dea dovadă de înțelepciune, să uite ultragiile și disensiunile și să se unească pentru binele patriei. Cu toate acestea situația continuă să rămână tensionată, partizanii lui Guseinov înaintând spre Baku. În fața presiunii lor, președintele Elcibei și-a părăsit postul, plecând în Nahicevan, iar Gaidar Aliev a preluat conducerea statului. Temporar, după cum declară.

Japonia. Moțiune de cenzură

Principalele partide japoneze aflate în opoziție au depus o moțiune de cenzură împotriva guvernului liberal-democrat, condus de primul ministru Kiichi Miyazawa, pe care îl acuză că și-a încălcat angajamentul de a avansa, în actuala sesiune a Dietei (parlamentul japonez), un proiect de reformă politică vizând, cu precădere, eliminarea corupției. Moțiunea depusă de Partidul Socialist (cea mai importantă grupare de opoziție) și alte două formațiuni de centru, l-a pus într-o situație deosebit de dificilă pe premier, cu atât mai mult cu cât disidenți din cadrul partidului de guvernământ au amenințat că o vor susține.

Moțiunea nu a fost depusă numai din cauza corupției, ci și datorită problemei reformei sistemului electoral. De fapt, cele două chestiuni se află într-o strânsă legătură. În sistemul actual, Camera Inferioară a Dietei are 512 membri repartizați pe 130 districte, fiecare district alegând doi până la șase parlamentari. Criticii susțin că acest sistem încurajează corupția, deoarece forțează candidații aceluiași partid să concureze unul împotriva celuilalt. Întrucât linia lor politică este aceeași, ei încearcă să câștige promițând pentru districtul respectiv favoruri și proiecte finanțate din fonduri publice. PLD a propus crearea a 500 de districte, fiecare cu numai un singur reprezentant parlamentar. Întrucât opoziția este divizată, analiștii afirmă că PLD va câștiga majoritatea locurilor în acest sistem.

Opoziția preferă "reprezentarea proporțională", în care alegătorii votează pentru un partid, nu pentru o persoană. Puterea în parlament a unui partid va fi astfel proporțională cu procentajul de voturi pe care îl obține. Opoziția susține că acest sistem este mai echitabil decât cel propus de PLD, conform căruia câștigătorul "ia totul", deoarece pot fi reprezentate și partidele minoritare.

Unii parlamentari au considerat că ar fi trebuit să se ajungă la un compromis care să îmbine cele două sisteme, dar premierul Miyazawa a refuzat cu hotărâre. Ceea ce a dus și la divizarea partidului de guvernământ. Acest fenomen a fost deosebit de vizibil când membrii reformiști ai partidului, care se autointitulează "Tinerii obraznici", i-au bruscat pe colegii lor de partid mai vârstnici care doreau să intre în sediul central al PLD.

Oricum, se anunță o perioadă agitată pentru scena politică japoneză, moțiunea de cenzură votată atrăgând după sine fie demisia premierului, fie convocarea de noi alegeri.

Rubrică realizată de Dinu BUCȘAN

LUMEA

Nr. 24-25 (1543-1544) • 24-30 iunie 1993 • I.S.S.N. 1220-4366

LUMEA ÎN TOP. Dinu Bucşan
2

EDITORIAL
5 Sfidarea numită FDSN. **Mircea Bărbulescu**

BURSA POLITICĂ
6 Un bilanţ legislativ. **Elena Gugu**
8 Turneul european al preşedintelui Ion Iliescu. De la drepturile omului la economie.
10 Istanbul. Lucrările Adunării Parlamentare a Cooperării Economice a Mării Negre. "Un joc pentru cei cu nervii tari". **Mircea Bărbulescu**

DOSAR
12-17 Fantomele alternativei la guvernare. **Grupaj realizat de Paul Cornel Chitic, Elena Gugu, Mirela Iamandi**

TELEFAX
18

LUMEA ÎN EVENIMENTE
19 NATO. Testul bosniac. **Andrei Stătescu**
20 Saraievo. Evoluţii neaşteptate. **Ioana Bărbulescu**
21 Kiev. Pentru cine vin minerii? **Alexandru Antonescu**
22 Bonn. Premieră pentru combaterea apatiei. **Vasile Crişu**
28 Moscova. "Marşul cel lung" spre Constituţie. **Alexandru Antonescu**
29 Ottawa. Schimbare la vârf. **Ioana Bărbulescu**
30 Teheran. Victoria preşedintelui Rafsanjani - un semisucces? **Ama Rogojan**
31 Orientul Mijlociu. Înălţimile Golan în versiunile engleză şi franceză. **Ana Maria Tatovici**
31 Africa. Între democraţie şi criză. **Maria Vaschi**

LA EST DE VEST
23 Geografia variabilă a terorii. **Radu Budeanu**

1000 + 1
24-26

OPINII
27 Un proiect istoric. **Henri Zalis**

DIASPORA
33 Curier juridic. **Sterică Florea**
33 In memoriam - Alexandru Ştefu
34 Două nume în presa canadiană: Jean Mazaré şi "L'Express de Toronto". **Tudor Octavian**

SPECTACOLUL CULTURII
35 Neliniştitorul Titus, fascinantul Silviu. **Cornelia Maria Savu**
35 Un succes cu... urmări. **Cristina Hogea**

CALEIDOSCOP
36-38

SPECIAL
39 Jean Moulin - patriot francez sau agent sovietic? **Alexandru Antonescu**

SERIAL
42 Generalul Dietrich von Choltitz. Cum a fost salvat Parisul? **Traducere şi adaptare Andrei Căpuşan**

LUMEA ÎN DIALOG
45

editorial

SFIDAREA NUMITĂ FDSN

În timp ce partidele din opoziţie perseverează în a-şi crea o vastă lume imaginară, care în mod obligatoriu începe şi se sfârşeşte cu propriul guvern, partidul de guvernământ, FDSN, pare să fi ales o cale total diferită. Ea se cheamă, conform declaraţiilor unuia dintre membrii marcanţi, pregătirea "background-ului". Conştient de propriile lipsuri şi dificultăţi, FDSN-ul a iniţiat o nemaiîntâlnită până acum, prin amploare, scopuri şi mijloace, acţiune de clarificare internă. Contrar aşteptărilor, se intenţionează ca această acţiune să nu fie urmată de etichetări şi excomunicări, de scindări sau evadări din pluton. Două sunt argumentele de bază: situarea în centrul atenţiei a reconstrucţiei doctrinei şi evitarea unor măsuri organizatorice radicale. Evitarea personalizării diferitelor curente şi amânarea desemnării unui lider formal fac parte din aceeaşi strategie. Prin aceasta, FDSN-ul încearcă dezamorsarea din start a eventualelor conflicte interne latente, legate în principal de ambiţii şi susceptibilităţi.

Fără îndoială, ultimul document dat publicităţii, Scrisoarea Biroului Executiv Central către organizaţiile judeţene, are menirea dinamizării (dezanchilozării) acestor organizaţii. Dar mai important mi se pare faptul asumării sau reasumării poziţiei de centru-stânga în accepţia ei **post- revoluţionară**, *debarasată total de semnificaţiile din familia "stângii proletare".*

Alarma declanşată de această transparentă intenţie este spectaculoasă, PRM şi PSM, neîntârziind să o califice drept "trădare". Indiferent însă de declaraţiile tranşante ale unor distinşi reprezentanţi din sus-numitele partide, care persistă în a ignora ce reprezintă de fapt stânga democrată în lumea de astăzi, este cert că acţiunea FDSN va marca o reaşezare a raporturilor cu partidele respective. Nu este exclus ca seismul să se propage, atingând apoi şi alte partide, începând cu cel al dlui Cunescu.

Actuala ofertă politică a FDSN sună destul de tentant pentru cei care nu fac parte din "elita" formaţiunilor politice respective, putând antrena o presiune semnificativă a "bazei" în vederea unei alianţe pe baze doctrinare noi. Fără îndoială că Scrisoarea respectivă a fost gândită ţinându-se cont şi de acest efect posibil, ţintind, în consecinţă, departe.

Accelerarea mecanismului intern al FDSN, depăşirea inerţiei introduse de revolutul organ colectiv de conducere, o din ce în ce mai intensă şi ingenioasă acţiune de mediatizare sună cu totul astfel decât obositoarea tentaţie a guvernelor fantomă (în nici un caz "shadow") pe care insistă neinspirat opoziţia. Care încă o dată se lasă antrenată, extrem de uşor, într-o falsă direcţie.

Mircea BĂRBULESCU

BURSA POLITICĂ

B?

Cât au realizat din ce şi-au propuns parlamentarii noştri

Un bilanţ legislativ

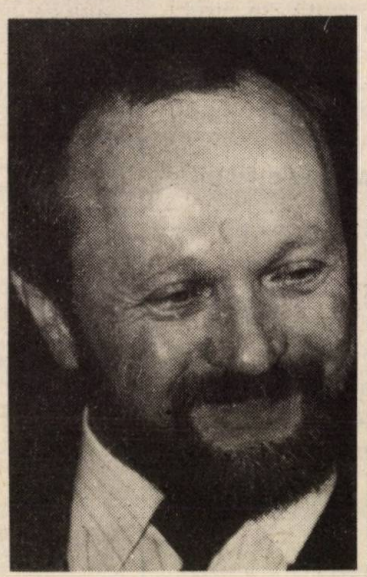

Radu Ceontea
independent

Fac parte dintre cei care la sfârşitul legislaturii trecute s-au arătat foarte sceptici în legătură cu creşterea valorică a viitorului legislativ, adică a actualului legislativ. Bănuiam că va creşte procentual puterea opoziţiei. Făceam prevederea, oarecum pesimistă, că ar putea avea loc confruntări pe marginea ideilor. Exact asta s-a întâmplat. Nu vreau să dau nume de formaţiuni sau de persoane pentru că nu se cade, dar cititorii au băgat de seamă că noii veniţi, cu coloraturile politice inedite, faţă de prima legislatură, au fost factori de turbulenţă şi răfuială parlamentară. Cu alte cuvinte, am ajuns din urmă scandalurile parlamentare europene, dar, din păcate, numai la acest capitol -

Ioan Alexandru
PNŢCD

Din punctul meu de vedere, pot spune că am avut nişte mici reuşite. Am reuşit să punem la punct un proiect de lege pentru introducerea religiei în şcoli. Acesta este un fapt bun. Am lucrat câteva luni la acest proiect şi mai este puţin până se finalizează. Astfel, aşa cum prevede şi Constituţia, religia va deveni o materie de studiu asemenea celorlalte reuşind să ne reînscriem din acel moment în tiparele spirituale româneşti fireşti. Apoi, faptul că în armată se va face un jurământ religios, aşa cum era înainte, e un punct câştigat. Benefic este şi faptul că am obţinut accesul în închisori pentru a cunoaşte ce efect are studiul Bibliei asupra deţinuţilor. Procurorii vor depune şi ei jurământ în prezenţa Bibliei şi crucifixului, ca şi oamenii ce vor fi interogaţi în diverse procese şi vor vorbi deci înaintea lui Dumnezeu. Chiar şi noi, senatorii, vom depune un asemenea jurământ. Pentru mine toate aceste fapte au darul să ne aducă mai aproape de esenţa noastră şi, astfel, mai aproape de adevăr. Trebuie să găsim o întemeiere moral-creştinească existenţei pentru a găsi apoi şi căile cele mai bune în viaţă.

Tot în ceea ce mă priveşte, pot spune că invitaţia pe care mi-a adresat-o preşedintele SUA şi pe care am onora-t-o a fost un bun prilej de a atrage simpatia şefului executivului american şi a echipei sale pentru România. M-am străduit să îmblânzesc atmosfera care ne înconjoară, cu modestele mele puteri.

Am pus la cale şi am reuşit să organizăm o întâlnire a patru lideri religioşi din patru continente, care s-a desfăşurat de curând la Budapesta, lucru foarte important pentru unificarea lumii în spiritul lui Isus Hristos. Toate acestea sunt iniţiative pline de speranţă şi, ca un om care mă ţin de Evanghelia lui Isus şi de credinţa noastră

ortodoxă, cu modestele mele puteri, le consider pe toate ca nişte semne minunate pentru viitor.

— **Apreciaţi că există şi puncte slabe, nereuşite, în acest bilanţ?**

— De bună seamă. E negativ faptul că nu terminăn legea audio-vizualului. Mi se pare o slăbiciune de neiertat. E inadmisibil ca această prezenţă zilnică în casele atâtor români să nu aibă un statut limpede. Audiovizualul este, vrând-nevrând, sub influenţa celor care nu trebuie să aibă, de fapt, nici o putere asupra acestuia. Parlamentul este cea mai democratică instituţie şi, ca atare, ar trebui să se conformeze.Şi cei care vor conduce televiziunea trebuie puşi sub jurământ creştinesc. Prietenul meu, marele poet Pierre Emanuelle, a fost conducătorul televiziunii franceze. Deci Franţa a acordat unui mare poet catolic conducerea acestei instituţii şi trebuie să vă spun că recunoscuta sa credinţă a avut o mare influenţă asupra existenţei acestei instituţii.

O altă slăbiciune foarte gravă este faptul că nu s-au adoptat nici legea învăţământului, nici cea a cultelor.

Aceste lucruri se puteau face, dar nu s-au făcut din cauza temerilor nejustificate ale multora care cred că învăţământul trebuie să rămână sub influenţa nefastă a legilor evoluţioniste. Legea viitoare pune tocmai problema eliminării acestor idei atee. În toate ţările civilizate, cel puţin ca alternativă, se pune creaţionismul ştiinţific. Acesta va fi şi punctul fundamental de dezbateri care va avea de luptat cu teama, inerţia şi, iertat să-mi fie, cu ignoranţa.

Mai este problema cultelor, a religiei - prezenţa Bisericii în viaţa statului ca forţă de echilibru faţă de stat, aşa cum e în toată Europa. La noi statul preferă să rămână deasupra lucrurilor, să conducă şi să controleze totul. Despărţirea Bisericii de Stat înseamnă recunoaşterea ei ca forţă. Această instituţie care-i mai veche decât statul şi a format poporul român trebuie să-şi redobândească drepturile şi influenţa reale.

Trebuie să adaug, însă, că tot ce s-a făcut bine nu a fost rodul unei voinţe comune, ci a fost rodul unor iniţiative şi voinţe personale. Iniţiativele statului sunt lente, sărace şi suferă mereu amânări. Mulţumirile sunt personale pentru iniţiativele personale care şi au găsit o finalitate.

Ion Solcanu
FDSN

Din experienţa mea de parlamentar, anul acesta a adăugat un plus, comparativ cu experienţa anterioară. Acest plus vine din diversitatea curentelor politice care s-au întâlnit în Parlament. Este limpede că la o primă vizualizare a "producţiei" legislative nu mă declar mulţumit, în ceea ce mă priveşte, pentru că eficienţa, pe ansamblul lucrărilor celor două camere, a fost redusă, comparativ cu o perioadă similară din legislatura anterioară. Cantitatea de legi elaborate se află sub nivelul aşteptărilor mele. Motivaţia acestei situaţii este dată de structura atât de diversă a actualului Parlament. Nu mai există acea majoritate puternică, dinainte. FDSN abia întruneşte prin aliaţii săi 52%. Aceste alianţe ne-au fost foarte folositoare în depunerea activităţii legislative. Legea bugetului a fost, de exemplu, cea mai aprig dezbătută şi aici s-a cunoscut cel mai bine sprijinul lor, dar în actuala legislatură au mai fost şi alte momente cheie: momentul prezentării programului de guvernare, al prezentării strategiei programului de guvernare, al moţiunii de cenzură. Prin prezenţa şi atitudinea lor, partidele aliate ne- au fost de un real sprijin.

Vizavi de alianţa noastră stă însă opoziţia care, pot spune, că e mult mai puternică decât în trecut şi numeric, şi calitativ. Aş zice că aceste două aspecte au fost un element de construcţie în forul legislativ. S-a probat în domeniul nostru legislativ înţelepciunea compromisului constructiv din partea politicienilor noştri. De remarcat este însă că, în raportul dintre majoritate şi opoziţie, foarte multe dintre pragurile ce păreau insurmontabile au fost depăşite printr-o bună înţelegere a lucrurilor. Este însă nevoie de un plus de iniţiativă şi comunicare între membrii grupurilor parlamentare. Cred că momentele de descărcare nervoasă care s- au petrecut au fost cauzate de acumulările din cei 50 de ani de opresiune, sunt nişte răbufniri fireşti, care sper să treacă.

Legile care ne-au fost cel mai mult solicitate au fost cele economice pentru că sunt, evident, de strictă necesitate.

Legea TVA, legea bugetului, legea privind investiţiile străine. S-a rezolvat reforma juridică. De la 1 iulie am putea aprecia că în acest domeniu legile au fost încheiate.

Lipseşte, însă, legea învăţământului, dar este scuzabilă întârzierea ei, ţinând cont de faptul că ea vizează viitorul şi atunci trebuie să fie foarte bine gândită.

În ansamblu, strădania a existat, rezultatele trebuie însă corectate, îmbunătăţite.

BURSA POLITICĂ

Grupaj realizat de Elena GUGU

TURNEUL EUROPEAN AL PREŞEDINTELUI ION ILIESCU

DE LA DREPTURILE OMULUI LA ECONOMIE

Conferinţa mondială asupra drepturilor omului, aflată încă în desfăşurare la Viena, Conferinţa pentru dezarmare şi cea a Organizaţiei Internaţionale a Muncii, ambele găzduite de Geneva, şi, în sfârşit, Forumul Mondial Economic de la Crans Montana sunt cele patru importante reuniuni ale săptămânii trecute la care ţara noastră a fost prezentă la cel mai înalt nivel. Au constituit, acestea, tot atâtea prilejuri pentru preşedintele Ion Iliescu de a înfăţişa participanţilor punctul de vedere al României în problemele specifice aflate pe agendă, precum şi de a avea o seamă de întâlniri, convorbiri şi contacte cu un mare număr de personalităţi politice sau oameni de afaceri.

LA VIENA, Organizaţia Naţiunilor Unite a invitat, la 25 de ani de la prima conferinţă asupra drepturilor omului, desfăşurată la Teheran, toate cele 184 de state membre, pentru un al doilea forum mondial care să examineze situaţia actuală în acest domeniu atât de actual al politicii mondiale. Dezbaterile, la care participă şi reprezentanţi ai unor organizaţii guvernamentale (aproximativ 1000 din întreaga lume), s-au dovedit încă de la început foarte dificile, având în vedere divergenţele existente. Piatra de încercare: opoziţia manifestă dintre grupul ţărilor occidentale, susţinute de ţările est-europene, partizan al universalităţii necondiţionate a respectării drepturilor omului, şi unele ţări în curs de dezvoltare, care leagă drepturile persoanei de dreptul la dezvoltare. Această contradicţie capătă contur şi mai acut în contextul actual când, potrivit unui raport al Centrului Naţiunilor Unite pentru drepturile omului, jumătate din populaţia mondială este afectată de violări sau privaţiuni în domeniul drepturilor sale fundamentale. Numai de la începutul anului şi până acum, ONU a primit peste 125.000 de plângeri pe această temă, de trei ori mai multe decât în tot anul 1992. Plângerile privesc o gamă largă de probleme: cazuri de tortură, execuţii sângeroase, viol, detenţie arbitrară, violenţă, dispariţii, sclavie, abuzuri la adresa copiilor etc.

Preşedintele României, Ion Iliescu, împreună cu Boutros Boutros Ghali, secretarul general al O.N.U.

Invitat la această importantă reuniune internaţională, preşedintele Iliescu a rostit o alocuţiune sintetizând considerentele României în materie, determinarea ţării noastre de a face din respectul faţă de drepturile omului una din valorile esenţiale ale noii societăţi româneşti. Cu vădit interes au primit participanţii sublinierea şefului statului român potrivit căreia angajamentele internaţionale privind drepturile omului şi statul de drept sunt legate organic de cadrul intern printr-o clauză constituţională care stabileşte prioritatea reglementărilor internaţionale în raport cu legile interne. Într-o manieră deschisă a fost abordată şi problematica minorităţilor naţionale, atât de politizată în ultima vreme. În acest sens, preşedintele Iliescu, insistând pentru o evaluare onestă a ceea ce a făcut sau nu România pe acest plan în contextul regional şi paneuropean, a afirmat: "Nu neg că sunt probleme, dar cred că stăm foarte bine în comparaţie cu restul Europei".

În capitala Austriei, dl Ion Iliescu a avut importante întâlniri cu oficialităţi ONU şi ale ţării gazdă.

În cadrul întrevederii sale cu dl Boutros Boutros Ghali, secretar general al ONU, în atenţie s-au aflat, firește, aspecte legate de ordinea de zi a reuniunii asupra drepturilor omului, dar şi probleme privind rolul Naţiunilor Unite în soluţionarea stărilor de conflict în diferite zone ale lumii; un loc special s-a acordat situaţiei din Iugoslavia despre care interlocutorii au fost de acord că se impune o abordare globală a tututor aspectelor acestei grave crize. S-au făcut, de asemenea, referiri la participarea românească la acţiunile de pace din Somalia. Asupra acestor chestiuni şi a altor subiecte fierbinţi ale vieţii internaţionale discuţiile vor continua la

Bucureşti, unde dl Boutros Ghali este aşteptat la invitaţia preşedintelui Ion Iliescu.

Tot la Viena, şeful statului român a conferit cu înalte personalităţi ale vieţii politice austriece: preşedintele Thomas Klestie, cancelarul Franz Vranitzky, ministrul de externe Alois Mock. Interlocutorii şi-au centrat discuţiile pe modalităţile de impulsionare a relaţiilor bilaterale româno-austriece. În acest sens, miniştrii de externe, alţi membri ai guvernelor celor două ţări urmează să pună la punct cadrul necesar amplificării legăturilor în diferite domenii. Preşedintele României a prezentat condiţiile favorabile oferite prin existenţa canalului Dunăre-Marea Neagră, facilităţile ce se au în vedere pentru dinamizarea comerţului din zonă prin intensificarea tranzitului fluvial pe traiectul Dunăre-Rhin-Marea Nordului.

Au fost examinate stările de lucruri din Europa, din Balcani, prezentându-se punctele de vedere în legătură cu posibilităţile de soluţionare a stărilor de încordare şi conflict.

Înainte de a părăsi Austria, preşedintele Ion Iliescu a avut o convorbire cu dl Friedrich König, raportor al Consiliului Europei pentru România. Într-o manieră deschisă au fost abordate, de această dată, aspecte privind procedurile de aderare a ţării noastre la importantul organism european, cu ample atribuţii şi în domeniul drepturilor omului.

LA GENEVA, dl Ion Iliescu a fost prezent la două reuniuni internaţionale în cadrul cărora, aşa cum procedase şi cu o zi înainte în capitala Austriei, a rostit ample alocuţiuni.

La Palatul Naţiunilor - acolo unde, cu 62 de ani în urmă, ilustrul om politic şi diplomat european Nicolae Titulescu declara, cu o impresionantă capacitate de previziune: "conferinţa de dezarmare va fi piatra de încercare a înţelegerii dintre naţiuni" - dl Ion Iliescu a luat cuvântul în cadrul şedinţei festive a Conferinţei pentru dezarmare.

Salutat în momentul sosirii de către Vladimir Petrovski, secretar general adjunct al ONU, preşedintele român a avut o întrevedere cu liderii Comisiei pentru dezarmare - Hou Skitong, ambasador, preşedintele Conferinţei, şi Vicente Berasategui, secretar general al Conferinţei, reprezentantul personal al secretarului general al ONU.

Înainte de a fi invitat la microfon, asistenţa a luat cunoştinţă de transformările care au avut loc în România pe calea democratizării societăţii. Au fost prezentate, conform tradiţiei, informaţii privind activitatea invitatului la şedinţa specială a Conferinţei - preşedintele României. Discursul a circumscris punctul de vedere românesc în problemele dezarmării.

Dl Ion Iliescu a conferit cu Vladimir Petrovski, secretar general adjunct al ONU, director al centrului european al organizaţiei mondiale din Geneva, întrevederea fiind consacrată trecerii în revistă a unui larg cerc de probleme referitoare la situaţia internaţională actuală, la situaţiile de criză existente în diferite zone ale globului, la rolul organizaţiei mondiale în stingerea focarelor de conflict, la asigurarea păcii.

După întrevederea avută cu şeful statului român, directorul general al Oficiului ONU din Geneva, Vladimir Petrovski, a declarat: "am discutat problemele globale legate de ONU, iar preşedintele Iliescu a făcut o evaluare foarte interesanta a evoluţiilor care au avut loc în prezent în lume, îmbogăţind astfel percepţia noastră asupra situaţiei mondiale. La rândul nostru, am expus modul în care Naţiunile Unite abordează crizele actuale, importanţa pe care o acordăm păcii, dezvoltării şi democratizării. Ne-am exprimat aprecierea deosebită pentru contribuţia diplomaţiei româneşti, care se înscrie într-o tradiţie valoroasă încă de pe vremea participării lui Titulescu la Liga Naţiunilor".

După ce în aceeaşi zi, 17 iunie, preşedintele României s-a adresat sesiunii nr. 80 a Conferinţei internaţionale a muncii, seara, domnia sa s-a întâlnit cu personalităţi cu însărcinări importante în ierarhia diferitelor organisme ce îşi au cartierul general la Geneva. Suntem făcuţi să fim împreună, în general, unii cu alţii iar noi faţă de ţara dumneavoastră suntem foarte apropiaţi, a afirmat, cu acest prilej, dl Christian Grobet, preşedintele Consiliului de stat al Genevei.

Au mai participat la această întâlnire cu preşedintele României şi delegaţia care îl însoţeşte în Elveţia , Asem Abdel Han Saleh, preşedintele Conferinţei Internaţionale a Muncii, Vicente Berasategui, secretar general al Conferinţei pentru dezarmare, reprezentant personal al secretarului general al ONU, Heribert Maier, director general adjunct al Biroului Internaţional al Muncii, dna S. Ogata, înalt comisar al ONU pentru refugiaţi, Pekka Tarjanne, secretar general al Uniunii Internaţionale a Telecomunicaţiilor, G. Obasi, secretar general al Organizaţiei Mondiale de Meteorologie, K. Dadzie, secretar general al Conferinţei ONU pentru comerţ şi dezvoltare (UNCTAD), James Purcell, director general al Organizaţiei Internaţionale pentru migraţii, Pierre Cornillon, secretar general al Uniunii Interparlamentare, George Reisch, secretar general al AELS, Claudio Caratsch, vicepreşedinte permanent al Comitetului Internaţional al Crucii Roşii, Dna Dunja Partizzi- Ferenciuc, secretar executiv adjunct al Comisiei economice a ONU pentru Europa.

O altă etapă elveţiană a preşedintelui Ion Iliescu a fost Zürich, oraş în care s-a întâlnit cu reprezentanţi ai cercurilor bancare şi de afaceri din Elveţia şi Liechtenstein. Tema întâlnirii - una de ardentă actualitate: stadiul reformei în România şi posibilităţile de schimburi comerciale şi de investiţii între cele două părţi. De altfel, acestor potenţiali investitori străini li s-au pus la dispoziţie o serie de materiale documentare asupra legislaţiei române şi a priorităţilor pentru 1993, pregătite de departamentul pentru informaţii al Guvernului şi de Agenţia Română pentru Dezvoltare.

Preşedintele Iliescu însuşi a făcut o expunere cu privire la situaţia economică din România şi la preocupările cercurilor guvernamentale şi ale altor organisme pentru asigurarea continuării reformei economice şi a tranziţiei la economia de piaţă. A reieşit din această întâlnire de la Zürich interesul pentru cunoaşterea mai în amănunt a unor sectoare şi a facilităţilor de diverse naturi pentru viitoare activităţi de parteneriat cu firme de profil din ţara noastră.

LA CRANS MONTANA, preşedintele României a participat la Forumul economic mondial, reuniune cu prezenţe de prestigiu: şefi de stat sau de guvern, reprezentanţi ai unor firme comerciale şi bancare. În intervenţia sa de aici, dl Iliescu a subliniat cât de nedreaptă este încercarea de a trata diferenţiat şi într-o manieră discriminatorie ţările din Est. Sigur că există caracteristici specifice ale procesului de tranziţie; şi în Occident se vorbeşte de o Europă cu două viteze, problemele însă sunt comune. Intervenţia preşedintelui României a fost receptată ca o pledoarie pentru o Europă deschisă, o Europă a egalilor, eliberată de sechelele trecutului. Pentru că, a subliniat d-sa, dincolo de barierele economice, la fel de nocive se dovedesc barierele create de îndelungata intoxicaţie ideologică. România încearcă să depăşească astfel de bariere şi orice efort în această direcţie nu poate fi decât salutat.

Pe plan politic, turneul european al preşedintelui Ion Iliescu a marcat, fără îndoială, un succes în efortul domniei sale de a prezenta şi a impune străinătăţii o imagine a României de azi cât mai aproape de adevăr. O asemenea concluzie este subliniată şi de opiniile de-a dreptul elogioase la adresa prezenţei prezidenţiale în Elveţia, exprimate la TVR de dnii Ciumara şi Cataramă, altfel aprigi critici (în ţară) ai dlui Iliescu.

Pe planul acţiunii practice, cu deosebire în domeniul economic, rămâne de văzut în viitorul apropiat care a fost impactul real al demersului extern de săptămâna trecută al şefului statului român. Desigur, aici, sunt chemaţi în primul rând oamenii de afaceri să-şi spună cuvântul.

N. PĂTRAŞCU

LUCRĂRILE ADUNĂRII PARLAMENTARE A

ISTANBUL

"Un joc pentru cei cu nervii tari"

De la trimisul nostru special, Mircea BĂRBULESCU

În perioada 15-18 iunie 1993 s-au desfăşurat la Istanbul lucrările Adunării parlamentare a Cooperării Economice a Mării Negre. Iniţiativa pentru crearea unui astfel de organism s-a desprins în cadrul unei discuţii între dl Hüsamettin Cindoruk, preşedintele Marii Adunări Naţionale a Turciei, şi preşedinţii celor două Camere ale Parlamentului României ce a avut loc în februarie 1992 la Strasbourg. La 25 iunie 1992, la Istanbul, şefii de stat şi de guvern din Albania, Armenia, Azerbaidjan, Bulgaria, Georgia, Grecia, Moldova, România, Federaţia Rusă, Turcia şi Ucraina au semnat "Declaraţia la nivel înalt privind cooperarea economică a Mării Negre" iar la 25 februarie 1993, tot la Istanbul, preşedinţii parlamentelor din 9 ţări membre au semnat Declaraţia de constituire a Adunării parlamentare. Bulgaria şi Grecia şi-au rezervat doar statutul de observator. În total, 70 de parlamentari din cele 11 state membre trebuie să se întrunească de două ori pe an în sesiune plenară, prin rotaţie, în ţările care doresc să găzduiască sesiunile respective.

Căldură mare la Istanbul. Atât de mare, încât un parlamentar prezent la lucrările APCEMN a trebuit să fie spitalizat de urgenţă, acuzând o criză cardiacă. Palatul Municipal (Primăria oraşului) s-a dovedit neîncăpător pentru oficiali, ziarişti şi poliţişti (ultimele două categorii fiind la paritate numerică, concretizată în numere cu două zerouri). După discursurile de deschidere rostite de dnii Hüsamettin Cindoruk, Hikmet Cetin (ministrul afacerilor externe) şi Süleiman Demirel, proaspătul preşedinte al Republicii Turcia, pline de cuvinte frumoase şi îndemnuri mobilizatoare, lucrările păreau intrate pe un făgaş de rutină. Chiar şi cuvântul lui Ruslan Hasbulatov, vedeta incontestabilă a Adunării, a sunat puţin plictisitor.

Primul care a "spart" liniştea a fost dl Adrian Năstase. Cu politeţe diplomatică, acesta a reamintit celor prezenţi că trebuie ales un preşedinte al Adunării şi l-a propus pe dl Hüsamettin Cindoruk. Toţi cei prezenţi s-au raliat ideii, subliniată ca atare de următorii vorbitori, aşa că dl Cindoruk a fost declarat ales prin "consens". Acesta a fost şi primul şoc pentru delegaţia României deoarece, înainte de a se anunţa oficial numirea, s-a dat citire unei "propuneri de rezoluţie", cu acelaşi obiect, semnată de 5 state, **dintre care România lipsea**. Al doilea şoc ni l-a produs chiar dl Cindoruk în persoană, datorită extremei viteze cu care a înţeles să sară peste

În exclusivitate

Declaraţie a dlui Lazaros Ephraimoglu, şeful delegaţiei parlamentare din Grecia

"Consider că şefii de stat care în iunie 1992 şi-au pus semnătura pe <<Declaraţia la nivel înalt privind cooperarea economică a Mării Negre>> au avut în primul rând în vedere aspectul economic. În luarea mea de cuvânt, cu regret, nu am fost de acord cu opiniile dlui Hüsamettin Cindoruk, care a spus că s-a realizat un progres pe această linie. Pentru că vreau să întreb: Ce anume s-a realizat? Nici măcar nu am reuşit să stabilim unde va fi sediul Băncii pentru această zonă. Ne-am concentrat pe probleme exclusiv organizatorice: alegerea preşedintelui, desemnarea Adunării parlamentare, a secretarului general, a trezorierului etc. Riscăm să creăm o veritabilă birocraţie, pe care cetăţenii ţărilor semnatare vor trebui să o întreţină, adică să o finanţeze. Mai mult, preşedintele Adunării parlamentare este şi va fi turc, secretarul general turc, trezorierul la fel. Iar Banca, care era principala realizare concretă, sau ar fi trebuit să fie, nici măcar nu a fost discutată. Dar să nu mint: citind în această dimineaţă presa centrală şi cea din Istanbul, aflu că ar fi cel puţin patru candidaturi pentru sediu. De ce nu au fost discutate? În afacerile internaţionale pe primul loc se situează negocierile şi bineînţeles compromisul urmat de acordul final. Sunt convins că s-ar fi ajuns la o înţelegere. Dar pentru aceasta lucrurile trebuie să se urnească".

COOPERĂRII ECONOMICE A MĂRII NEGRE

chestiunile importante. Observaţiile la articolele din statutul propus al Adunării, făcute de diverşi parlamentari şi şefi de delegaţii au fost tratate cu maximă operativitate.

Dincolo de părţile bune, acest lucru ascunde şi capcane. Aşa s-a ajuns ca APCEMN să numească observatori la Adunarea parlamentară a CSI, acceptându-i pe ai acestuia. Este suficient de spus că de CSCE s-a amintit abia "după", pentru evitarea unor nemulţumiri. Şi dacă adăugăm şi veritabila diversiune a delegaţiei Armeniei, care a cerut o pauză de 45 de minute "pentru consultări" în legătură cu modificarea statutului, în final modificându-se doar câteva virgule, ne dăm seama că APCEMN a început să trezească tentaţii.

Şi a venit "momentul Lazaros Ephraimoglu", cum se numeşte distinsul parlamentar grec, care, urcat la tribună, politicos dar ferm, a lansat o serie de acuzaţii, dintre care unele demne de luat în seamă. Prima se referă la riscul birocratizării noului organism inclusiv la creşterea substanţială a cheltuielilor. A doua a fost un atac direct la adresa Turciei, caracterizând oferta acesteia de a găzdui gratuit toate lucrările APCEMN şi activităţile organismelor acesteia pînă la sfârşitul lui 1993 drept "mită politică". Solicitând întoarcerea "la izvoare", adică la realele motivaţii ale APCEMN, de natură pur economică, dl Ephraimoglu a declarat că se teme de ceea ce a numit "integrare politică şi nu numai". Deşi în realitate nu poate exista un organism pur economic, nu este mai puţin adevărat că proaspăta creare a unei comisii culturale şi educaţionale, sau a uneia juridice ridică semne de întrebare.

Ca opinie personală, România a făcut un mic pas greşit raliindu-se la început aproape necondiţionat Turciei. Cel care părea un extrem de corect aliat şi prieten (din nou, subtila politică orientală), după ce a luat aproape totul (preşedinţie, sediul secretariatului şi în perspectivă sediul noii bănci al organizaţiei) a început să privească spre Moscova şi Kiev. Satisfacţia manifestată de dl Cernîşev, ambasadorul Federaţiei Ruse în Turcia, era edificatoare, după cum edificatoare era şi atenţia acordată acestuia şi lui Hasbulatov de mass-media turcă. În acest context, o discuţie privată între dl Adrian Năstase şi reprezentantul Greciei, convenită rapid de către aceştia, poate avea multiple semnificaţii şi efecte. Primul dintre acestea este oferta pentru un post de vicepreşedinte al APCEMN, făcută ţării noastre, candidatură susţinută de... Turcia şi Federaţia Rusă. Manevră reuşită, dl Nicolae Ivanciu-Văleanu devenind unul din cei patru vicepreşedinţi, ceilalţi trei fiind din Federaţia Rusă, Georgia şi Ucraina. Presingul României, care evitând obişnuitele subtilităţi diplomatice, s-a manifestat aproape deschis, s-a concretizat apoi într-un alt punct câştigat: Bucureştiul va găzdui sediul Comisiei economice ce îşi va desfăşura prima şedinţă în toamna acestui an. Atunci vor avea loc şi alegeri pentru postul de preşedinte al acestei comisii, deosebit de importante. Dl Hüsamettin Cindoruk şi-a exprimat speranţa în spiritul democratic al acestor alegeri, şi, totodată, pentru eventuala desemnare în postul de preşedinte al unui reprezentant al ţării noastre. Încheiem cu o remarcă a dlui Adrian Năstase: "În acest joc este bine să se implice cei cu nervii tari şi decişi să se bată". Aşa cum s-au desfăşurat lucrurile, remarca respectivă este sută la sută valabilă.

În exclusivitate

Interviu acordat de dl HÜSAMETTIN CINDORUK, Preşedintele Marii Adunări Naţionale a Turciei, Preşedintele Adunării parlamentare a CEMN

— Excelenţă, v-aş ruga să comentaţi poziţia delegaţiei Greciei, care, prin discursul dlui Lazaros Ephraimoglu, s-a dovedit foarte critică...

— Eu nu cred că a fost aşa de critică. Grecia a fost întotdeauna alături de noi în ceea ce priveşte problemele economice. Iar în ceea ce priveşte partea de procedură, aceasta a fost preparată cu minuţiozitate, incluzând chiar şi ultima întâlnire. Discuţiile de acum au fost startate pe un fond foarte bine pregătit.

— Consideraţi că în viitor poziţiile Greciei şi Turciei vor deveni mai apropiate?

— Pot exista întotdeauna diferenţe de opinii, dar pe detalii. De exemplu, delegaţia Greciei a fost împotriva limbii engleze ca limbă de referinţă. România a susţinut limba engleză. Acestea sunt însă detalii. Dar pe problemele de bază poziţiile noastre aproape coincid. Parlamentarii, în mod firesc, pot avea opinii diferite. Însă această întâlnire poate deja să dea o idee despre amploarea posibilă a cooperării economice. Cu Grecia avem relaţii bune de vecinătate, chiar de prietenie.

— Este un răspuns diplomatic?

— Nu, aceasta este realitatea.

"Vecinul nostru de încredere se cheamă Marea Neagră"

În paralel cu lucrările Adunării parlamentare a CEMN, la Istanbul, în intervalul 17-18 iunie 1993, s-a desfăşurat întâlnirea miniştrilor de externe ai ţărilor membre. Prezenţi şi la acest eveniment, consemnăm opiniile dlui TEODOR MELEŞCANU, ministrul afacerilor externe al României, exprimate ca răspuns la întrebarea revistei "Lumea" privind dimensiunea politică a cooperării. Urmează ca în numărul viitor să revenim pe larg asupra acestui subiect.

În primul rând, în zona respectivă există o serie de ţări care au probleme una faţă de cealaltă. Probleme mai puţin grave (Turcia şi Grecia) sau mergând chiar până la conflict deschis (Armenia şi Azerbaidjan). Iar unul dintre meritele evidente ale zonei de Cooperare economică a Mării Negre este faptul că oferă delegaţilor acestor ţări posibilitatea de a se întâlni şi de a sta de vorbă. Obligaţia de a se vedea şi de a da mâna unul cu celălalt, virtuali sau actuali adversari, nu este puţin lucru. Aţi văzut, Armenia şi Azerbaidjan, stau civilizat de vorbă la masa tratativelor. Pentru noi, românii, de cea mai mare importanţă este factorul de stabilitate indus de această zonă. În măsura în care noi reuşim, prin participare, prin proiectele promovate, să asigurăm o anumită stabilitate, se cheamă că un obiectiv a fost atins. Dumneavoastră ştiţi cum se spune: România are un vecin de încredere şi acesta se cheamă Marea Neagră. Dacă nici de el nu ne ocupăm, să rămână cât de cât stabil, situaţia poate deveni dramatică. Priviţi la conflictele din jur, din Iugoslavia până la spaţiul fostei Uniuni Sovietice. Or, aici, la Conferinţa Miniştrilor de Externe, toată lumea a înţeles acest lucru. De aceea sunt convins că vom merge pe direcţia cea bună".

FANTOMELE

În primăvara agitată a acestui an, când aşteptam cu toţii ca primul ministru să scoată din mânecă... un mărţişor în chip de program, am aflat cu stupoare că bucuria ne trecuse pe la urechi, de fapt, în toamnă odată cu învestirea membrilor Guvernului. Tot atunci s-au născut şi unele metafore politice, cum ar fi aceea, semnată Nicolae Văcăroiu, potrivit căreia România are trei guverne: Guvernul propriu- zis, Banca Naţională şi Fondul Proprietăţii de Stat.

Dar nu, nu despre asta va fi vorba. În cele ce urmează am încercat..., cu timiditate, să numărăm câte "guverne-fantomă" are România, cât de pregătite sunt partidele politice să preia puterea (acesta fiind scopul constituirii unui partid), cu cine ar face alianţe şi cu cine nu, care sunt şansele şi perspectivele fiecăruia de a participa la guvernare. Aceasta pentru că lumea presei e bântuită în ultima vreme de zvonuri, şuşoteli sau... bârfe privind destrămarea actualei "coaliţii" guvernamentale. Care coaliţie, mi s-a precizat, nici nu este una adevărată - adică ştampilată, semnată, parafată şi toate cele. Ci numai un acord tacit între - după cum ştim cu toţii - FDSN, PUNR, PRM, PSM, care face să funcţioneze o majoritate parlamentară şi, în acelaşi timp, o suspiciune externă privind orientarea spre stânga, cu accente extremiste, a scenei politice româneşti.

Discuţiile liderului PNŢCD, cu preşedintele Ion Iliescu, schimburile "amicale" de informaţii dintre dl Coposu şi consilierii prezidenţiali, declaraţiile de simpatie faţă de reformistul preşedinte al Camerei Deputaţilor, viitoarea apropiere, intens mediatizată, a PD (FSN), PAC şi PL, lansarea pe piaţa de zvonuri a numelui Mircea Ciumara ca virtual prim- ministru al unui guvern format din FDSN, PNŢCD, PSDR (!), PUNR şi cine mai ştie cine - toate acestea ne-au îndemnat să culegem opinii de la partidele parlamentare.

Nicolae Văcăroiu, prim-ministru al unui guvern pândit de fantome

Petre Roman, un fost prim-ministru, care crede că istoria se repetă

F.D.S.N. - un partid numit dorinţă...

În această perioadă a redefinirilor, a căutării unei identităţi, FDSN, acest partid-mamut, structurat în principal în jurul preşedintelui Ion Iliescu, se vede confruntat cu aceeaşi problemă pe care a avut-o FSN - iniţial în primăvara anului trecut. Nu ştim dacă afirmaţia liderului PSDR, dl Sergiu Cunescu, care îl expedia cu termenul "un partid clientelar", acoperea întreaga realitate; oricum, a venit

(urmare în pag. 15)

P.D. (F.S.N.) O alternativă fără... alternativă

Pentru a scoate din anonimat un candidat la... preşedinţie, de exemplu, spunea cineva, trebuie să-l legi de o poveste. Trebuie să-l alături unui fapt spectaculos, capabil să se fixeze în conştiinţa electoratului. PD (FSN) a avut parte de multe asemenea poveşti. Epicul, spectaculosul nu au lipsit din viaţa acestui partid, poate, şi pentru că reprezentanţii săi în Parlament sunt nişte individualităţi, nişte persoane arhicunoscute. Dacă această notorietate este benefică sau nu rămâne de discutat. Cert e că lumea îi cunoaşte. Din acest motiv, poate, orice demers al PD (FSN) este intens mediatizat,

(urmare în pag. 16)

ALTERNATIVEI LA GUVERNARE

Deputatul Mircea Ciumara- "inamicul personal" al actualului premier

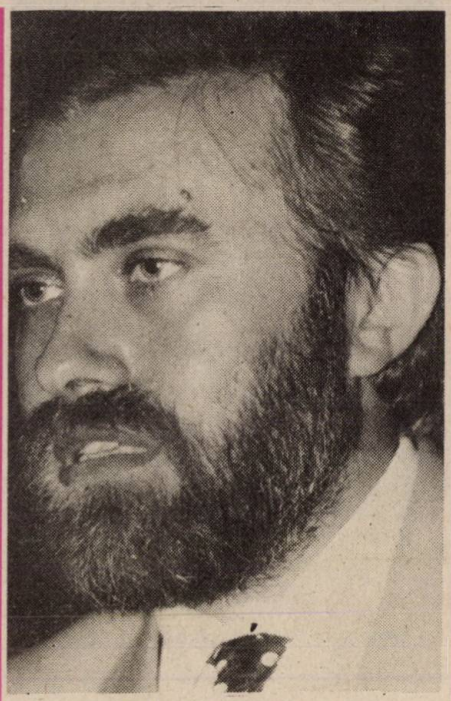

Senatorul Vasile Popovici- adaos cantitativ la capacitatea opoziţiei

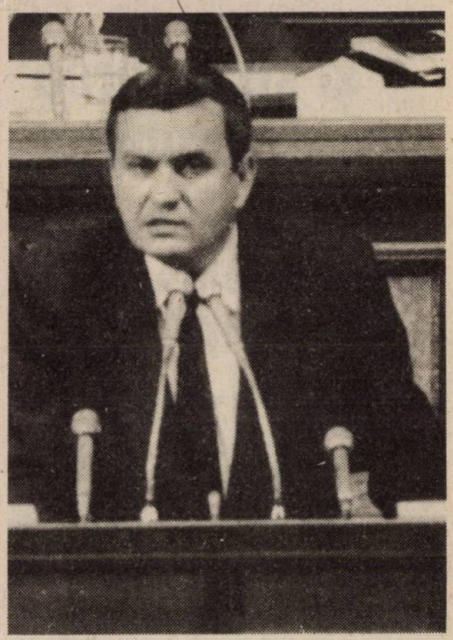

Deputatul Tudor Mohora pune condiţii şi, pentru că încă nu poate, nici nu vrea...

P.N.Ţ.C.D.

O coaliţie ca alternativă?

Acum doi ani, PNŢCD publica impresionanta listă de specialişti aleşi pe sprânceană care formau staful partidului. Multe dintre numele prezente pe această listă au ajuns parlamentari.

Pe culoarele, în anticamerele şi cabinetele palatului Victoria, pe vremea când, meticulos, domnul Stolojan îşi făcea valiza, umbla zvonul că primul ministru de atunci îl considera pe economistul Ulm Spineanu drept singurul specialist care-i putea succeda pe scaun.

PNŢCD dovedeşte o tenacitate uneori greu de suportat şi o încetineală a manevrelor politice care periclitează subtilitatea adesea uimitoare (vezi numărul de locuri "acumulat" la alegeri în cadrul Convenţiei Democratice). Condiţiile pe care le pune acest partid în cazul unei

(urmare în pag. 16)

P.A.C.

Eventual, ca adaos...

În ciuda declaraţiilor cu caracter doctrinar, în ciuda sumei de intelectuali pe care pretinde a o fi atras în rândurile sale, PAC-ul amână "sine die" construirea unei strategii economice, a unui proiect de dezvoltare economică a ţării. E dificil de spus dacă faptul se datorează unei prudenţe diplomatice sau penuriei de idei. Oferindu-se a juca un rol de "out-sider", ori de arbitru politic, dar nepropunând nimic concret, PAC se prezintă chiar ca un partid fără pretenţii şi care se ambiţionează doar să "ameninţe" viaţa politică românească. Un partid care nu se declară capabil de a oferi o "garnitură guvernamentală", care vizează, eventual, doar ministere "decorative", ori productive pe termen extrem de lung, se prezintă, în

(urmare în pag. 16)

P.S.M.

sau... coincidenţa cu o parte din F.D.S.N.

Format din foşti activişti, în principal, având o orientare "mai la stânga decât FDSN", PSM a intrat în Parlament ca expresie a nostalgiei resimţite de trei şi ceva la sută din populaţie după "epoca de aur". Unii spun că au votat cu PSM sperând într-o protecţie socială "ca pe vremea lui Ceauşescu", alţii îşi motivează votul prin dorinţa de a reabilita socialismul pe care numai dictatorul l-a pervertit. În plus, partidul a beneficiat şi de numele lui Adrian Păunescu, a cărui faimă (pentru unii negativă, pentru alţii pozitivă) a ridicat cota de interes.

(urmare în pag. 16)

P.U.N.R.

și strângerea șurubului

Acest partid este cheia unei coaliții?

Se spune despre PUNR că, datorită locurilor de care dispune în Parlament, este arbitrul în jocul puterii. Desigur că, în mare parte, este adevărat. Cu toate acestea, PUNR nu a obținut prea multe. Fie datorită eterogenității partidului, fie ca urmare a unei lipse de abilitate, PUNR deși votează, în toate chestiunile fundamentale, alături de partidul majoritar, este nemulțumit. Ca atare, el a hotărât să strângă șurubul, amenințând că va retrage sprijinul acordat Guvernului. Piatra de încercare? Vestitul articol 30 din Legea de modificare a Legii nr. 35 privind regimul investițiilor străine, în care va fi reglementat regimul juridic al terenurilor, mai precis vânzarea sau nevânzarea lor către investitorii străini."Prima variantă nici nu poate fi concepută de PUNR - ar însemna încălcarea unui punct fundamental din program, o înșelare a încrederii electoratului" - ne spune dl. Valer Suianu.

Dacă este pregătit, așa cum ar trebui să fie orice partid, să guverneze? PUNR dispune de specialiști în toate domeniile, care ar fi capabili, dacă s-ar pune problema, să preia asemenea funcții, ni se răspunde. Dl Suianu nu dorește să dea nume, nici nu s-au stabilit asemenea lucruri. Demersul PD (FSN) este neserios, oricum eu cred că acesta este un partid pe cale de dizolvare. Guvern-fantomă! În curând va deveni o "fantomă de partid".

Supărarea dlui Suianu pe PD (FSN) nu este unică în PUNR. Aceasta pentru că partidul condus de dl Petre Roman a arătat că PUNR are, de fapt, un program și structură. El se sprijină pe ideea națională și existența sa este motivată de prezența UDMR. De altfel, cele două partide se compensează motivațional și, ca o ironie, își datorează reciproc impactul pe care îl au într-un anumit segment al electoratului.

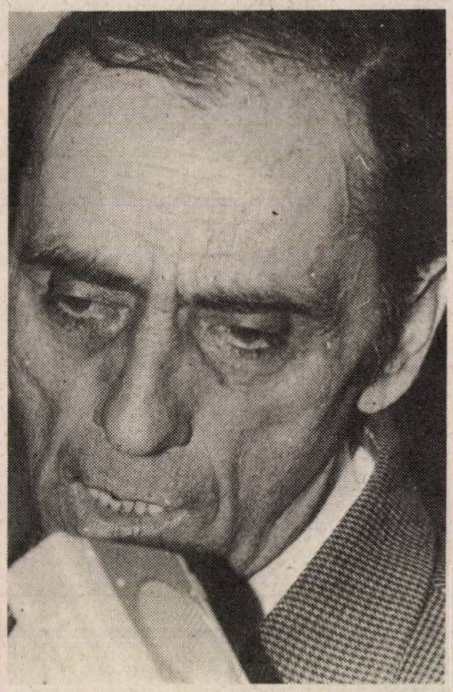

Senatorul Victor Stoicescu se exprimă ca un posibil liberal

P.R.M.

sau mitul inamicului național

Ca în orice democrație care învață să-și exercite drepturile, democrația română și le câștigă încet plecând de la premisa cea mai ademenitoare: "gustul mierii", adică al puterii. Cea mai mare descoperire, în sensul lui Columb, a fost descoperirea "continentului puterii" care diferită de puterea anterioară, unică, plicticoasă și brutală, are tot atâtea chipuri câte buletine de vot tipărite.

Puterea alternativă, guvernarea alternativă este, într-o oarecare măsură, moda zilei. România este ajunsă la o limită a suportabilității ei psihice și materiale, limită provocată în mare măsură de starea prelungită de indecizie politică și economică, ale cărei consecințe se concretizează în furtunile ce se abat tot mai strașnic prin buzunarele noastre.

(urmare în pag. 17)

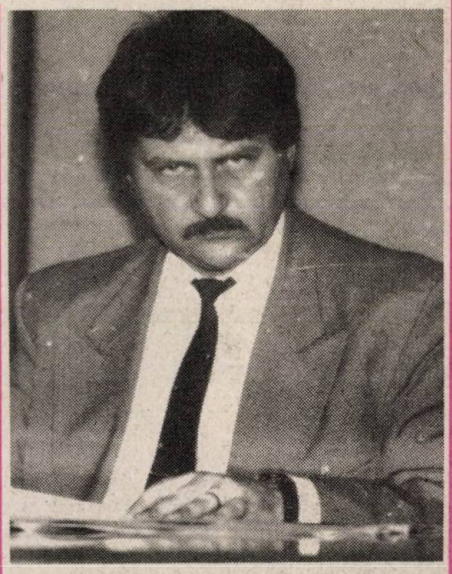

Senatorul Verestoy Atilla cere...

U.D.M.R.

sau mitul protecției contra tuturor

De cealaltă parte, UDMR privește de la început sintagma "guvern de coaliție națională" ca o **exprimare plină de capcane**. Asta ar însemna coalizarea tuturor forțelor politice reprezentative ce și-au găsit locul în Parlament, ceea ce înseamnă să eludăm principiul existenței unei alte opțiuni - a unei majorități parlamentare, deci eludarea existenței opoziției. În nici un caz nu am accepta o participare la un guvern de "hei-rup" pentru că așa ceva este o ficțiune, care ține de o epocă revolută, sper", declară dl **Verestoy Atilla**.

După părerea domniei sale, "problema coaliției naționale" exprimă mai curând o dorință existentă, justificată a populației de a avea parte de o altă echipă de guvernare capabilă să înfăptuiască o tranziție clară și cârtă spre economia de piață, spre o societate cu adevărat deschisă progresului democratic.

Participarea la o coaliție în viziunea UDMR este posibilă numai alături de forțele politice care și-au dovedit de-a lun-

(urmare în pag. 17)

Deputatul Dinu Patriciu se poate considera polul opus al tuturor variantelor

P.L.

către un alt pol al opoziției

Ceea ce a făcut ca Partidul Liberal să fie permanent în atenţia opiniei publice - de când liberalii tineri s-au desprins de "trunchiul Câmpeanu"- este cu siguranţă statura politică a dlui Dinu Patriciu. Căci, indiscutabil şi fără a-i jigni pe ceilalţi lideri liberali, numele partidului ne leagă mai întâi de cel al dlui Patriciu.

Contestat, antipatizat şi... rspectat, el este, în continuare, suspectat de a fi "creaţia lui Roman", adică manevra actualului lider al PD (FSN) de a sparge puternicul (pe atunci) Partid Naţional Liberal. De aceea, zvonul privind fuziunea PD (FSN) - PL - PAC dă semne de credibilitate. Bineînţeles în cazul în care el nu este confecţionat special pentru a provoca realitatea, făcând parte dintr-o campanie de manevre cu adresă precisă.

Şi în cazul Partidului Liberal este poate prea devreme să vorbim despre guvernare. Deşi senatorul Sabin Ioan îndrăzneşte să şi-l imagineze pe dl Emil Tocaci pe post de prim-ministru...

Trebuie văzut cum se va conjuga liberalismul PL cu social-democraţia PD (FSN) şi cu neoliberalismul PAC - acesta pare a fi punctul vulnerabil al trăiniciei oricărei alianţe.

Nevoia de contrabalansare a opoziţiei, în caz că PNŢCD ar pactiza, totuşi, cu FDSN, va cataliza această apropiere care nu poate să fie decât benefică. Ceea ce se poate spune tratând lucrurile în bloc. La nivel de persoane însă este neclar, mai ales în ce-i priveşte pe membrii PAC, ei înşişi divizaţi. Alianţele, coalizările, înţelegerile bilaterale pe care le face (şi apoi le uită) fiecare partid.

F.D.S.N.

(continuare din pag. 12)

timpul, şi acest lucru este bine ştiut de o anumită parte a membrilor săi, ca FDSN să se modernizeze. Să iasă, adică, în lume cu un chip nou, menit să elimine suspiciunile din exterior şi să continue tranziţia. Scrisorile publice pe care le semnează membri marcanţi ai partidului atestă, fără îndoială, acest lucru. Şi ce se desprinde în primul rând din acest exerciţiu epistolar este, aşa cum remarcă dl Dumitru Pâslaru - purtătorul de cuvânt - în scrisoarea "Prin social-democraţie către societatea civilă", este necesitatea de schimbare a modului de a face politică prin trecere de la confruntare la parteneriat. Este vizată, desigur, opoziţia, căci, alianţa cu PUNR, PSM şi PRM - benefică pentru partid în plan intern şi păgubitoare pe plan extern - nu prezintă suficiente garanţii. "Deocamdată această coaliţie implicită - şi aici considerăm că alianţele implicite sunt mai indicate decât cele explicite, deşi mai puţin sigure - care ne dă cei 52 la sută necesari pentru legiferare, **funcţionează**.

Cât va funcţiona, nu se ştie. Pentru că asta nu e problema PRM sau a PSM, ci este **a acestui tip de alianţe**", ne spune dl Pâslaru, adăugând apoi: "Indiferent de ce spune preşedintele ţării, de ce discută cu dl Coposu sau cu alţii, noi **nu** vizăm acum o remaniere guvernamentală. Dacă dumnealor au bunăvoinţa să colaboreze în forul legislativ - despre asta se poate discuta, eventual. De altfel, după cum se poate observa, o parte a opoziţiei manifestă o atitudine prudentă, votând uneori cu noi - spre deosebire de PD (FSN) care ne obstrucţionează sistematic. Oricum, până acum nu a venit nici un semnal oficial din partea PNŢCD privind disponibilitatea participării la guvernare. O eventuală alianţă cu acest partid este discutabilă din foarte multe puncte de vedere: în primul rând pentru că este totalmente contrară principiilor şi comportamentului acestui partid - acela de a nu face nici un compromis, de a nu ceda nici un pas de la doctrină care este foarte bine stabilită şi consecventă. Mi se pare ciudat că vor să facă aşa ceva. Ar fi de înţeles, numai în cazul în care ar avea ca obiectiv spargerea FDSN." Şi dl Pâslaru îşi aminteşte că liderul PNŢCD, dl Corneliu Coposu, a fost secretarul lui Iuliu Maniu, marele maestru în astfel de manevre şi învăluiri, din care întotdeauna ieşea întărit. Nu se ştie în ce măsură un asemenea obiectiv ar găsi teren favorabil în interiorul FDSN." Gurile rele spun că aşa ceva este foarte posibil şi, într-o oarecare măsură, convenabil pentru unii dintre membrii partidului. Desigur, fără să suporte un risc atât de mare, progresiştii înţeleg că trebuie să se descotorosească de actualii lor aliaţi. Prea mult zgomot, pentru prea puţin, s-a conchis. De altfel, FDSN nici nu a plătit un preţ prea mare pentru voturile acestora, de unde şi motivul nemulţumirii lor. Ruperea de PSM şi PRM, nu neapărat şi de PUNR, implică însă o cochetărie cu opoziţia - dacă nu chiar o înţelegere în toată regula. Care va separa, în mod sigur, apele, provocând o falie între cele două orientări actuale - cea a progresiştilor şi cea a conservatorilor - pe care purtătorul de cuvânt o apreciază ruinătoare pe plan intern dar foarte bine văzută pe plan internaţional. Iar acesta din urmă va schimba apoi şi mentalitatea internă...

Poate că aşa va fi. Despre guvernare, despre perspectiva toamnei şi despre posibilele alianţe ale FDSN nu se poate spune încă nimic cu certitudine. Lucrurile sunt în mişcare nu numai în raporturile dintre partide, ci, după cum se poate observa în cazul multora, în primul rând în cazul partidului majoritar, chiar în interior. Deocamdată numai intenţii, numai dorinţe.

P.D.(F.S.N.)

(continuare din pag. 12)
ultracomentat şi supercriticat. Alte motive ar fi, desigur, efervescenţa intervenţiilor parlamentare şi... simpatia presei pentru "băieţii lui Roman".

Toate acestea la un loc fac din PD (FSN) un partid incomod. Atât pentru FDSN şi aliaţii săi, cât şi pentru opoziţie - sau, cel puţin, o parte a ei. De aceea îndrăzneala de a veni singur cu un substitut pentru guvernare a stârnit din toate direcţiile reacţii aproximativ asemănătoare.

Mai întâi uimiţi, politicienii şi ziariştii au denumit-o apoi, mai în glumă, mai în serios, "echipa fantomă".

În decembrie 1992 a apărut această idee, şi anume ca FSN să prezinte o echipă care să se constituie ca o alternativă a actualului Guvern. Care să înfăţişeze PD (pe atunci doar FSN) ca un partid gata oricând să guverneze (cu atât mai mult cu cât a avut deja această experienţă) cu oameni pregătiţi să preia funcţii de conducere. De altfel, la alegerea acestor persoane s-a ţinut cont de pregătire şi... antecedente. În plus, "miniştrii- alternativă" propun, ori de câte ori se impune, soluţii-alternativă la problemele ce apar în diferite domenii. Ei se fac astfel cunoscuţi de către electori şi oferă o imagine de puternică specializare a partidului în acest plan.

În ciuda acestor inovaţii şi a altora, unii apreciază că liderul partidului, dl Petre Roman, se află într-o cruntă criză de mijloace politice. Ceea ce atrage o serie de greşeli - cum ar fi declaraţia de la Veneţia, urmată de scrisoarea adresată Consiliului Europei. Desigur că asemenea aprecieri pot fi subiective. Interesante sunt, în politică, numai rezultatele. Şi astfel, posibila formulă, ca rezultat al mişcărilor de interese din ultima vreme, - fuziunea PD (FSN) cu PL şi, poate, chiar cu PAC - va depinde, bineînţeles de jocul pe care îl vor face PNŢCD şi FDSN de-acum încolo...

• **Prim-ministru sau ministru de externe**: Petre Roman • **Ministrul apărării naţionale**: Eugen Dijmărescu (varianta civilă)/Niculae Spiroiu (varianta militară) • **Ministru de finanţe**: Eugen Dijmărescu/Ionel Blaga • **Ministrul muncii şi protecţiei sociale**: Ioan Moldovan • **Ministrul sportului şi turismului**: Radu Berceanu • **Ministru de interne**: Adrian Severin/Victor Babiuc • **Ministrul comerţului**: Adrian Severin • **Ministrul justiţiei**: Victor Babiuc • **Ministrul sănătăţii**: Bogdan Marinescu • **Ministrul culturii**: Andrei Pleşu • **Ministrul învăţământului**: Andrei Ţuguiea • **Ministrul agriculturii**: Gheorghe Mureşan • **Ministrul turismului**: Bogdan Niculescu-Duvăz • **Ministrul industriei**: Ioan Aurel Stoican • **Ministrul administraţiei locale**: Doru Viorel Ursu • **Ministrul transporturilor**: Traian Băsescu.

Aflăm că se au în vedere propuneri şi pentru secretari de stat şi, în premieră absolută, de asemenea încă de acum a persoanelor care candidează pentru orice funcţie eligibilă: parlamentari, primari, consilieri locali. Aceasta, pentru ca respectivii candidaţi să poată arăta, în toţi aceşti ani, de ce ar fi în stare dacă vor fi aleşi.

P.N.Ţ.C.D.

(continuare din pag.13)
alternative guvernamentale sunt atât de drastice încât bănuiala că PNŢCD nu ar avea câteva... guverne la butonieră este ridicolă. Ce să însemne oare acele schimburi de informaţii, amicale de altfel, ce se petrec între Preşedinţia ţării şi preşedinţia acestui partid?

P.A.C.

(continuare din pag. 13)
peisajul politic românesc, mai degrabă ca o "academie politică", ca o şcoală moralizatoare a viitorilor oameni politici. Acestea sunt sechele ale statutului de "Alianţă Civică". Poate că, într-un anume sens, partidul Alianţa Civică va rămâne doar o aventură pe tărâmul utopiei care-i desemnează pe intelectuali drept capabili de a face politică.

P.S.M.

(continuare din pag. 13)
De la alegeri şi până acum, PSM a jucat însă fără prea multe greşeli. Şi-a folosit, adică, singura variantă pe care o avea - aceea de a marşa alături de partidul majoritar. Fără a uita să-şi nuanţeze poziţiile, luând distanţă când trebuia. Deci, lăsând la o parte elementele de program, se poate spune că PSM a dovedit, pe zona sa de acţiune, spontaneitate, fără a face gafe politice.

Ceea ce nu înseamnă, desigur, că PSM este un partid fără de păcat...

Privind participarea la guvernare, **dl Tudor Mohora**, ne spune: "Noi avem, cred, un program destul de bine structurat. Care nu poate fi, însă, realist vorbind, un program de guvernare. Trebuie să facem legătura cu procentul obţinut în alegeri... Pentru noi, intrarea într-o coaliţie guvernamentală nu este un obiectiv principal. PSM susţine FDSN pentru că, printr-o coincidenţă, o mare parte dintre prevederile programului de guvernare propus de acest partid au fost puncte de vedere similare cu ale noastre, pe care am putut să le acceptăm. De altfel, programul FDSN nu ne satisface integral, de aceea nu avem o alianţă politică - am deveni o secţie a FDSN".

Referindu-se la zvonurile privind un guvern de uniune naţională, dl Mohora vede această perspectivă ca un imposibil melanj de concepţii şi idei aflate pe poziţii opuse. "În toamnă se va face guvern cu cei care îşi vor putea călca pe inimă. Noi nu ne ferim de guvernare - să fie clar - dar suntem conştienţi că partidul nostru nu aparţine prezentului, ci este un partid de perspectivă, ca atare nu vom accepta să ipotecăm viitorul. Noi am pune anumite condiţii - cum am spus şi în campania electorală - de exemplu acel **program anticriză**, adică îngheţarea preţurilor şi salariilor, pentru a analiza consecinţele măsurilor de până acum.

PSM nu ar intra în coaliţie cu acele partide care promovează măsuri dictate din exterior de exemplu, măsuri impuse de FMI care doreşte să transforme România, ca şi alte ţări din Est în anexe ale ţărilor industrializate. Adică, evident. PSM nu ar intra în guvern cu PNŢCD, PD (FSN), cu liberalii, considerând că incompatibilităţile dintre noi sunt prea mari pentru a coexista în acelaşi guvern. Doar dacă ar fi un guvern festiv." Oricum, nu se poate face un colaj de idei, un program trebuie să fie coerent".

P.U.N.R.

(continuare din pag. 14)
"Sprijinul nostru faţă de FDSN nu poate să reziste, dacă în chestiuni fundamentale nu putem ajunge la o înţelegere. În orice caz, în termenii înţelegerii iniţiale de sprijinire a acestui guvern n-a intrat o asemenea chestiune. După cum nici în campania electorală FDSN n-a susţinut această idee.

Oricum, în ultima perioadă, se poate spune că procesul de privatizare în România a ajuns aproape la un blocaj complet. Voit sau nu, este o realitate. Fie că e din neputinţă, fie din lipsă de voinţă, nu se mai poate tolera asemenea situaţie.

"PUNR este hotărât să meargă pe această cale a privatizării. Guvernul actual nu a făcut mare lucru în domeniul privatizării. După cum nici în domeniul restructurării şi încurajării agriculturii".

Zvonul cum că P.U.N.R., sub diferite motive, ar sparge coaliţia guvernamentală, a fost infirmat cu vehemenţă. Speranţa opoziţiei că moderaţii acestui partid ar participa la o guvernare PNŢCD-PUNR, nu se validează. Deocamdată. Dar oricând, orice variantă este posibilă. Ceea ce nu este, neapărat, un semn bun.

P.R.M.

(continuare din pag. 14)

E tot mai necesară o infuzie de optimism, de speranţă. Speranţa pe care pedalează atât cei care râvnesc puterea, cât şi cei care i se supun este **alternativă**, cealaltă sau celelalte feţe care pot primeni instituţiile, dându-le un suflu nou.

Diversitatea de culori şi nuanţe politice interne şi scopuri care şi-ar urma împlinirea în cazul în care s-ar impune cu necesitate un guvern de coaliţie dau o imagine de o bogăţie pe care doar un mozaic ar mai putea-o egala.

În viziunea partidului "**România Mare**", disponibilitatea de a participa la un guvern de coaliţie este o atitudine firească iar principiul călăuzitor, ideea fundamentală care ar sta la baza oricărei implicări la nivel guvernamental este **salvgardarea intereselor României,** pe care partidul nu este dispus să le sacrifice în beneficiul nimănui. "Economia românească este ameninţată pe diverse căi, de diverşi oameni. Sunt interese străine care urmăresc să devenim simplii clienţi umili, gata să cumpere orice li se oferă, fără a produce noi înşine nimic."

Deci, principala grijă a "României Mari" rămâne izolarea, exorcizarea inamicului străin. Răul provine din afară, dar şi înăuntru există factori care conlucrează la realizarea intereselor străine.

"România este în stare să-şi rezolve problemele economice singură sau cu sprijin **cinstit** din afară, dar mai ales **prin ea însăşi**".

În viziunea dlui Stoicescu, senator al PRM, în România se munceşte puţin şi prost pentru că lipseşte motivaţia, şi ea lipseşte datorită confuziei provocate, nu întâmplător, ci urmărindu-se scopuri nemărturisite, dar uşor de ghicit, ţinând cont de cuvântul de ordine al partidului.

Starea de instabilitate şi de sărăcie provine din conjugarea intereselor malefice externe şi interne private în dauna intereselor de stat.

Participarea la o coaliţie guvernamentală depinde de "cine anume s-ar reuni în această coaliţie, pentru că nu e potrivit să participi la actul acesta alături de oameni care au cu totul alt drum. Situaţia ar fi compromisă de la început. Ratarea ar fi iminentă". Nu este imposibilă colaborarea cu alte forţe politice, important este ca în punctul comun de plecare să fie "dragostea de ţară".

Colaborarea, chiar cu opoziţia, este posibilă deocamdată numai la nivelul indivizilor şi nu al grupurilor, dar, pornind de la criteriul valoric, al celor mai buni din toate partidele, s-ar putea realiza un guvern de "largă coaliţie".

DI Stoicescu consideră o eventuală prezenţă a UDMR într-un guvern de coaliţie ca nefiind un fapt negativ, dar problema care se pune, din punctul său de vedere, este în ce măsură liderii UDMR aflaţi în Parlament sunt reprezentativi pentru minoritatea maghiară şi în ce măsură ei nu sunt decât reprezentanţii desemnaţi ai "**unor interese străine**".

Pentru realizarea unei coaliţii viabile ar fi nevoie de "sinceritate" în colaborare, de unele limpeziri doctrinare.

Obiectivul principal al PRM ar fi "redarea demnităţii poporului român" pe plan internaţional iar "grija prioritară rămâne faţă de cei săraci".

Iată coordonatele unei posibile gândiri de acţiune guvernamentală. Un populism temperat, un complex de perpetuă ameninţare privit de la înălţimea ogrăzii în care ne învârtim.

U.D.M.R.

(continuare în pag. 14)

gul timpului determinarea în urmarea unei căi democratice,care să clădească o societate civilă mult aşteptată. "Este vorba de forţele grupate în Convenţia Democratică, dar nu putem ignora nici Partidul Democrat (FSN), care şi-a probat definitiv opţiunea pentru democraţie. Tot aşa cum este posibil ca în actuala majoritate să existe personalităţi capabile să se alăture unei echipe coerente reformatoare de guvernare".

Principiul de bază al participării la guvernare ar fi ridicarea şi instituirea "pilonului respectării drepturilor minorităţilor naţionale".

"Aceleaşi drepturi care i se acceptă de la sine unui majoritar, pentru simplul fapt de a se fi născut majoritar, trebuie acordate şi minoritarilor, chiar dacă pentru asta e nevoie de nişte eforturi în plus din partea întregului. Tot atât de firesc trebuie să fie pentru un minoritar să înveţe în limba maternă, aşa cum este pentru un majoritar. Acest drept nu poate fi limitata decât, cel mult, de probleme bugetare, în nici un caz de alte considerente".

Ca o trăsătură particulară, dl Verestoy Atilla singularizează problema drepturilor minorităţilor în cadrul marii problematici a drepturilor omului - "ea este un pic mai mult şi are nişte trăsături specifice, pentru că a devenit şi o problemă de securitate în această zonă a Europei". În acest context ea necesită o atenţie specială. UDMR doreşte ca prosperitatea să fie dobândită în România prin stabilitatea, nu în detrimentul majorităţii sau minorităţii. Echilibrul a fost găsit în alte ţări europene iar UDMR a avansat aceste modele adaptabile specificităţii României.

Ceea ce este important în viziunea Uniunii democrate maghiare, în cazul formării unui alt guvern, este "un program coerent şi nu portofoliile". Dar care să includă dezideratele enunţate de senatorul Verestoy Atilla.

●

Printr-un fax remis Agenţiei Naţionale de presă "Rompres" am fost informaţi că joi 17 iunie a.c. un număr de şase formaţiuni politice au semnat un Protocol.

Formaţiunile semnatare, se arată în fax, au realizat o înţelegere menită să conducă la un program de guvernare capabil să scoată ţara din greaua criză cu care este confruntată pe toate planurile.

Protocolul este semnat de domnii Corneliu Coposu - **PNŢCD**; Sergiu Cunescu - **PSDR**; Nicolae Manolescu - **PAC**; Marko Bela - **UDMR**; Dinu Patriciu - **PL**; Petre Roman - **PD** (FSN).

Această ştire de ultimă oră pare să schimbe datele problemei. Şi totuşi, o asemenea coalizare - aparent realizabilă - nu ne convinge că ea va fi, în acelaşi timp, şi rezistentă la "intemperiile" politice care nu vor întârzia să-şi facă apariţia.

Una dintre "intemperii" este că această coaliţie, incapabilă să-şi atragă de partea sa PUNR, nu va ajunge niciodată să guverneze.

Alt motiv îl constituie faptul că "Protocolul celor 6" a fost conceput parcă peste capul CDR.

Al treilea motiv îl constituie faptul că, în mod sigur, UDMR nu va putea renunţa nici măcar o săptămână la a flutura stindardul Dreptului Minorităţilor; ceea ce va trezi furia celor care consideră că această problemă este cel puţin falsă, dacă nu de-a dreptul subversivă.

Guvernul nu dă semne că se sperie de toate aceste fantome guvernamentale al căror "dans" aerian nu lasă nici măcar umbra vreunui proiect de asanare economică a ţării.

Grupaj realizat de

Paul Cornel CHITIC,

Elena GUGU şi Mirela IAMANDI

TELEFAX

★ TELEFAX ★

• **Donatorii de sânge din România şi virusul hepatic "C".** Până în prezent, în România nu a fost obligatorie testarea acestui virus la donatorii de sânge, a declarat prof. dr. Alexandru Oproiu, secretar de stat în Ministerul Sănătăţii. Dar a adăugat că va avea loc o licitaţie pentru a cumpăra reactivii necesari, deoarece Ministerul Sănătăţii a hotărât achiziţionarea reactivilor, urmând ca, imediat după cumpărarea lor, să se facă testarea pentru toţi donatorii din ţară. • **Situaţia economiei naţionale în perioada 1 ianuarie - 30 aprilie 1993.** Dl ministru de stat, Mişu Negriţoiu, a afirmat că în urma analizării acestei perioade se evidenţiază elemente care, deşi au o evoluţie timidă semnalează totuşi începutul unei redresări economice". Dar în perspectiva acestui an, situaţia economiei naţionale, adică stoparea căderii şi realizarea relansării de tip creştere zero, necesită o finanţare externă de 1,4 miliarde de dolari (în perioada 1 ianuarie - 30 aprilie s-a realizat o finanţare de 474 milioane dolari), realizarea unui export de cel puţin 4,3 miliarde dolari iar în agricultură eforturi de înviorare a sectorului zootehnic şi o atenţie imediată acordată dezvoltării domeniului vegetal. • **Adunarea parlamentară a cooperării economice a Mării Negre** (APCEMN) s-a desfăşurat în prima sesiune plenară -sesiunea de primăvară - între 16 - 18 iunie la Istanbul. În aceeaşi perioadă şi acelaşi loc s-au întrunit şi biroul, şi comisia permanentă a acestui organism şi s-au dezbătut şi adoptat regulile de procedură ale APCEMN, s-au ales membrii biroului, s- a stabilit numărul total de locuri al fiecărei comisii şi distribuţia locurilor între ţările membre. Totodată, s-au luat decizii privitoare la crearea secretariatului internaţional al APCEMN, ca şi aprobarea de către comisia permanentă a numirii secretarului general. APCEMN este formată din reprezentanţii Albaniei, Armeniei, Azerbaidjanului, Bulgariei, Georgiei, Greciei, Republicii Moldova, României, Federaţiei Ruse, Turciei şi Ucrainei, numărul lor fiind stabilit după criteriul demografic. Din partea României a participat o delegaţie condusă de dl Adrian Năstase. • **Greva iniţiată la cererea salariaţilor SNCFR ai ramurii de tracţiuni din România,** declanşată de nemulţumirea că aproape un an nu s-au rezolvat revendicările cuprinse într-un act din 5 august 1992, fapt ce a dus şi la nesemnarea contractului colectiv de muncă pe 1992/1993, a încetat în data de 16 iunie. Începută în 14 iunie, a imobilizat 42 la sută din garniturile de tren, afectând în mod deosebit regionalele Constanţa, Galaţi, Iaşi şi Timişoara. Dl ministru al transporturilor Paul Teodoru a declarat că unii mecanici au fost ameninţaţi, inclusiv cu moartea, dacă nu aderă la grevă, dând şi precizări nominale la cererea liderului Federaţiei Sindicatelor Libere Independente a Mecanicilor de Locomotivă din România. Concilierea a avut loc la Braşov şi s-a materializat într-un proces verbal care reflectă satisfacerea majorităţii revendicărilor sindicale. • **Procesul "Autobuzul"** a început, pe banca acuzaţilor aflându- se Tudor Postelnicu, George Homoşteanu, Ion Deheleanu, Constantin Nica, Constantin Tecşan, Iulian Laza, Ştefan Blaga şi medicul Gheorghe Gornic, acuzat de omor calificat împotriva celor trei teroriştii (Andrei Drăgănescu, Emil Munteanu şi Viorel Butincu), ce deturnaseră în august 1981 un autobuz de călători din judeţul Hunedoara. Cei trei luaseră ostatici călătorii unei curse interurbane pentru a forţa autorităţile să le faciliteze fuga în străinătate, cerând, totodată, o importantă sumă de bani în dolari şi un elicopter purtând însemnele Crucii Roşii.În barajul organizat de forţele de ordine în apropierea aeroportului din Timişoara au decedat şase persoane iar alte 12 au fost rănite. Cei trei teroriştii au fost asasinaţi şi înhumaţi în locuri necunoscute la ordinul lui Nicolae Ceauşescu, fără a fi judecaţi şi condamnaţi, de către cei aflaţi în boxă, care la acea dată deţineau funcţii de conducere în organele de securitate şi miliţie centrale sau locale. • **Cale liberă pentru Comisia de control a activităţii SRI.** Senatorii şi deputaţii au adoptat cu majoritate de voturi - 271 pentru, 4 împotrivă şi 7 abţineri - "Hotărârea privind organizarea şi funcţionarea Comisiei Comune a celor două camere ale Parlamentului pentru exercitarea controlului asupra activităţii Serviciului Român de Informaţii". Textul final adoptat cuprinde 17 articole, una dintre dispoziţiile finale precizând că "în aplicarea prezentei hotărâri, Comisia va elabora şi înainta spre aprobare birourilor permanente ale celor două camere regulamentul propriu de organizare şi funcţionare." • **Participarea preşedintelui Iliescu la Conferinţa Internaţională a Muncii ale cărei lucrări s-au desfăşurat la Geneva având tema "Asigurările sociale şi protecţia socială".** Organizaţia, care anul viitor va împlini 75 de ani de la constituire şi 50 de ani de la adoptarea Declaraţiei de la Philadelphia, s-a implicat în dezvoltarea economică şi socială a statelor membre, îndeosebi a ţărilor în curs de dezvoltare şi a celor în tranziţie. În intervenţia sa, preşedintele Iliescu a arătat că România a reuşit să creeze instituţiile de bază ale statului de drept şi a adoptat o Constituţie modernă care garantează pluralismul politic, proprietatea privată şi drepturile fundamentale ale omului. Au apărut, din primele luni ale anului 1990, sindicate libere care cooperează mai bine între ele decât în alte ţări, instituindu-se dialogul sindicate - guvern - patronat care funcţionează corect, exemplu fiind faptul că România a fost prima ţară din Europa Centrală şi de Est în care s-a finalizat un contract colectiv de muncă la nivel naţional. În ciuda greutăţilor inerente tranziţiei, restructurării economice şi dificultăţilor datorate unor factori externi, guvernul român a făcut din protecţia socială una din priorităţile sale, una din ideile promovate fiind implicarea în acţiunile de protecţie socială a întregii societăţi: instituţii guvernamentale şi neguvernamentale, organizaţii sociale, societăţi religioase şi de caritate, precum şi persoane fizice. • **Protocol.** Şase formaţiuni politice, situate în centrul spectrului politic şi alcătuind împreună cea mai importantă forţă parlamentară, au realizat o înţelegere menită să conducă la un pact de guvernare capabil să scoată ţara din criza cu care este confruntată pe toate planurile. În numele formaţiunilor au semnat protocolul domnii: Corneliu Coposu (PNŢCD); Sergiu Cunescu (PSDR); Nicolae Manolescu (PAC); Marko Bela (UDMR); Dinu Patriciu (PL '93); Petre Roman (PD/FSN).

Ana Maria TATOVICI

TELEFAX

★ TELEFAX ★

NATO

Testul bosniac

Nu numai din cauza vecinătăţii geografice recentele întruniri ministeriale euro-atlantice de la Atena au fost dominate de criza bosniacă şi implicaţiile sale. Prelungirea acestui sângeros conflict pune sub semnul întrebării eficienţa NATO în misiunea pe care, explicit sau nu, şi-a asumat-o după încetarea divizării Europei: menţinerea stabilităţii la scara întregului continent sau cel puţin în vecinătatea teritoriului statelor membre. Iar ezitările şi deosebirile manifeste de vederi asupra modalităţilor de a pune capăt luptelor subminează tocmai solidaritatea transatlantică - între SUA şi Europa occidentală - care constituie, într-un fel, coloana vertebrală a Alianţei.

Însuşi secretarul general al NATO, Manfred Wörner, îşi exprimase, confidenţial, nemulţumirea faţă de absenţa perceperii rolului conducător al SUA în timpul crizei. Unii aliaţi europeni ar fi putut trage concluzia că a sosit momentul unei întăriri a Uniunii Europei Occidentale - structura pur europeană de securitate - în dauna organizaţiei atlantice. Poate pentru a contracara asemenea tendinţe, secretarul de stat al SUA, Warren Christopher, a propus la Atena, în numele preşedintelui Clinton, o reuniune la nivel înalt a NATO, până la sfârşitul acestui an. Este o iniţiativă doar în aparenţă spectaculoasă deoarece asemenea întruniri au loc, prin tradiţie, după alegerea unui nou preşedinte american. În acest cadru ar urma să fie trasate perspectivele Alianţei în noua lume care pare să fi renunţat la războiul rece doar pentru a deschide o seamă de războaie calde.

Deocamdată, deşi, oficial, responsabilii săi se declară optimişti, Alianţa are probleme. Conştientă că sistemul "zonelor de securitate" din Bosnia reprezintă doar o soluţie temporară, ea a cedat, totuşi, iniţiativa politică pentru o rezolvare definitivă a conflictului altor foruri - ONU, CSCE - în serviciul cărora şi-a pus capacităţile militare. Dar, procedând astfel, NATO riscă să fie privită ca un simplu instrument militar al acestora, ceea ce ar ridica noi semne de întrebare pentru viitor. Iar credibilitatea sa pe plan militar este şi ea afectată de tendinţa unora din statele membre de a- şi reduce, sensibil şi necoordonat, cheltuielile militare.

Şi faţă de foştii adversari - azi parteneri în Consiliul de Cooperare Nord-Atlantică (CCNA) - Alianţa întârzie să-şi definească strategia de perspectivă. Paradoxal, în timp ce în Occident apar semne de întrebare cu privire la viitorul NATO, statele din cealaltă jumătate a Europei continuă să preţuiască Alianţa ca "principal factor stabilizator, politic şi militar, al regiunii europene" (J.Antall) şi îşi propun, toate, să fie primite în ea, dacă s-ar putea, înaintea vecinilor lor aflaţi în aceeaşi situaţie. Pentru moment, NATO a evitat cu prudenţă să dea un răspuns - altfel decât în termeni foarte vagi - la asemenea solicitări. Nici măcar nu au fost definite criterii pentru o eventuală integrare treptată a democraţiilor răsăritene în Alianţă, afirmându-se doar - inclusiv la Atena, prin glasul dlor Wörner şi Christopher - că o asemenea evoluţie reprezintă o opţiune pe termen lung, dar este exclusă în prezent. S-a insistat, în schimb, pe importanţa CCNA ca for de cooperare şi dialog. La Atena s-a convenit, în acest cadru, asupra unui program de cooperare practică, prevăzând schimburi de informaţii, antrenamente şi pregătiri comune şi poate chiar exerciţii militare comune.

În plus, NATO şi-a invitat partenerii răsăriteni să participe la operaţiunile de menţinere a păcii - şi, mai concret, la constituirea "zonelor de securitate" din Bosnia. Un document special, adoptat la sesiunea CCNA, precizează principiile de organizare a acestor operaţiuni. Partenerii în cauză au, astfel, prilejul de a ieşi din postura de solicitanţi şi de a- şi aduce o contribuţie concretă la restabilirea securităţii continentului; e drept că aceasta constă în trimiterea propriilor trupe acolo unde anumiţi aliaţi occidentali - SUA, de exemplu - se codesc să le aducă pe ale lor. Pentru a promova examenul bosniac, nici ajutorul colegilor mai necăjiţi, din CCNA, nu este, prin urmare, de prisos. Rusia, la rândul său, din dorinţa de a evita complicaţii politice uşor de bănuit, deşi intens solicitată, s-a abţinut de la orice angajament concret în Bosnia. Disponibilitatea României de a participa la acţiuni de "peace-keeping" - fără alte precizări, exprimată la Atena de dl Teodor Meleşcanu, şi-a găsit, în acest context, cuvenita apreciere. Fiind, în orice caz, mai preţuită decât ideea cam fantezistă a instalării unei baze militare (sau a mai multora!) pe teritoriul românesc, în care unii vedeau cheia alăturării noastre la Alianţă.

Protecţia inocenţilor - principala misiune a forţelor de menţinere a păcii

Poate tot în dorinţa constituirii unei relaţii mai strânse cu NATO, unele state, tot din rândul vecinilor răsăriteni, au invocat posibila "extindere" a conflictului iugoslav peste frontierele lor, solicitând garanţii suplimentare de securitate. Deşi nu se poate şti dacă acest pericol nu este, cumva, supraevaluat, aliaţii l-au luat foarte în serios, avertizând, la Atena, asupra "gravelor consecinţe" pe care le- ar atrage asemenea evoluţii. "Un atac asupra unui stat vecin nu ne-ar lăsa indiferenţi; nu voi face speculaţii, dar nimic nu este exclus", a spus dl Wörner. Garanţii mai concrete ţările în cauză - Ungaria şi Albania, printre cele mai insistente în apropierea de NATO - nu au putut obţine. În schimb, "fosta republică iugoslavă Macedonia" va beneficia de prezenţa a 300 militari americani. Alături de protecţia aeriană oferită zonelor de securitate, ei au menirea să demonstreze că SUA sunt prezente pe teren, cu tot refuzul de a-şi trimite trupele în ceea ce ar putea deveni "un nou Vietnam".

Problemele iugoslave au lăsat cu greu loc examinării altor puncte de pe agendă. Inclusiv a focarelor de conflict din spaţiul fostei URSS, chiar dacă unele sunt sau ar putea deveni la fel de sângeroase cum este cel bosniac. Acesta, însă, desfăşurat în inima Europei, rămâne principala sfidare la adresa structurilor de securitate ale continentului, a căror evoluţie viitoare depinde în mare măsură de soluţionarea sa.

Andrei STĂTESCU

SARAIEVO

Evoluții neașteptate

Deşi suspendată pentru o săptămână, scurta reuniune la nivel înalt de la Geneva asupra fostei Iugoslavii a surprins prin apropierea punctelor de vedere

O femeie de naţionalitate croată din Bosnia îşi regăseşte copiii de care s-a văzut despărţită cu 11 zile în urmă datorită înaintării rapide a frontului în timpul confruntărilor dintre musulmani şi croaţi

ale sârbilor şi croaţilor, până acum aflaţi de cele mai multe ori la poli opuşi. Brusca apropiere dintre foşti adversari poate părea inexplicabilă pentru mulţi, însă, fără îndoială, dă apă la moară celor din interiorul sau exteriorul graniţelor fostei Iugoslavii care apreciau, profetic sau poate doar mai în cunoştinţă de cauză, că doar o înţelegere între Slobodan Miloşevici şi Franio Tudjman poate pune capăt vărsărilor de sânge. Momentul a fost marcat de propunerea sârbo-croată (!) de creare a unei confederaţii suple formată din trei unităţi etnice în Bosnia, idee deloc nouă, însă agreată doar acum, când se pare că situaţia s-ar putea deteriora datorită ofensivei musulmane. Potrivit preşedintelui Tudjman, "croaţii şi sârbii au hotărât să pregătească, în zilele următoare, schimbări ale principiilor constituţionale prevăzute în planul Vance-Owen şi ale delimitării teritoriale a unităţilor constitutive federale", cele zece provincii prevăzute anterior nemaifiind de actualitate. Astfel, aranjamentul confederal ar urma să ofere musulmanilor regiunea Saraievo - Zenița - Tuzla, deci partea centrală a Bosniei, la care s-ar putea adăuga şi enclava Bihaci din vest, sârbii şi croaţii urmând să-şi armonizeze poziţiile, negocieri în care, fără îndoială, o importanţă deosebită va avea viitorul republicii sârbe din Kraina, unde la 20-21 iunie urmează să aibă loc un referendum privind alipirea acestei regiuni la Republica Sârbă din Bosnia. Mult mai conciliant decât în alte dăţi, liderul sârbilor bosniaci Radovan Karadjici s-a pronunţat pentru amânarea procesului de unificare a celor două republici sârbe autoproclamate, în dorinţa declarată de a evita un nou conflict în Croaţia (care, de altfel, a ameninţat cu declanşarea unei vaste ofensive militare pentru a împiedica derularea consultării electorale), adăugând că doreşte să acorde o şansă procesului de pace nou iniţiat.

Şirul de concesii a continuat însă şi cu alte declaraţii-surpriză, cum ar fi propunerea croată de a oferi musulmanilor o zonă de liber-schimb în portul Ploce, de la Adriatica, în cazul realizării unui acord privind realizarea unei federaţii în Bosnia-Herţegovina. Radovan Karadjici a plusat şi el admiţând că ar putea "sacrifica ceva teritoriu" în schimbul păcii, adăugând că este vorba de "aproximativ 1000 kmp", din aproape 70 la sută cât controlează forţele sârbe din teritoriul bosniac.

La rândul său, preşedintele Serbiei, Slobodan Miloşevici, a apreciat că reuniunea de la Geneva "a permis realizarea unor progrese considerabile", însă s-a declarat uimit de faptul că omologul său bosniac a părăsit brusc tratativele motivând că acestea nu mai pot continua din moment ce sârbii bombardează enclava Gorajde. Cu toate că în anturajul preşedintelui Izetbegovici se aprecia că noile propuneri sârbo-croate nu au fost respinse apriori, cu prilejul vizitei întreprinse la Bonn, şeful statului bosniac s-a declarat împotriva oricărui acord pentru încetarea focului bazat pe împărţirea ţării

Stalin, Tito și ambasadorul

Într-un articol publicat de Izvestia şi citat de agenţia UPI, consilierul preşedintelui Eltin, generalul Dmitri Volkogonov, dezvăluie că, potrivit unor documente recent găsite în arhive, Stalin pusese în mişcare un plan pentru a-l asasina pe mareşalul Tito prin intermediul unui agent care nu era altul decât ambasadorul republicii Costa Rica în Iugoslavia. La moartea lui Stalin, în 1953, planul a fost suspendat de urmaşii săi iar Tito a murit, după cum se ştie, de moarte bună, în 1980.

Volkogonov afirmă că agentul, al cărui pseudonim era "Max", lucrase multă vreme în Europa Occidentală şi America Latină şi şi-a folosit contactele de acolo pentru a fi numit ambasador de Costa Rica în Italia şi Iugoslavia. Numele său real era Iosif Grigulevici, era de profesie istoric şi a devenit mai târziu membru al Academiei de Ştiinţe a URSS.

"Ministerul Securităţii Naţionale a URSS (viitorul KGB) vă solicită permisiunea de a planifica şi executa un act terorist împotriva lui Tito, folosindu-se de agentul Max", **se menţionează într-o notă semnată de Lavrenti Beria - şeful de tristă faimă al securităţii sovietice - adresată lui Stalin în 1952 şi descoperită de Volkogonov.**

Existau trei variante pentru săvârşirea crimei. Prima era infectarea lui Tito cu o boală mortală de plămâni, printr-un aparat ascuns sub hainele lui Max, "ceea ce va asigura moartea lui Tito şi a tuturor celor prezenţi". **A doua era împuşcarea cu o armă fără zgomot în timpul unei recepţii la ambasada iugoslavă din Londra. În sfârşit, a treia era de a-i dărui mareşalului o casetă cu bijuterii care urma să difuzeze un gaz otrăvitor atunci când ar fi fost deschisă. Agentul sovietic trebuia să poarte asupra lui, pentru eventualitatea că ar fi fost prins, o scrisoare către soţie, în care declara că acţionase de unul singur, din motive ideologice.**

"Nu este vorba de scenariul unui film poliţist, ci de o conspiraţie reală a conducerii sovietice. Ştim că Stalin şi-a dat aprobarea" **scrie Volkogonov, care aminteşte că alte comploturi cu aceiaşi autori - cum a fost cel pentru asasinarea lui Troţki, în 1940 - au fost încununate de succes.**

după criterii etnice. "Nu poate fi divizată o națiune multietnică decât dacă, înainte de aceasta, se procedează la o purificare etnică", a afirmat Izetbegovici, uitând parcă, ca prin minune, că această practică este experimentată chiar în aceste zile de către forțele musulmane care alungă croații din Travnik și Kakani. Ocuparea acestor localități, în scurt timp, constituie primele succese importante ale forțelor fidele președintelui bosniac, acestea preluând încetul cu încetul controlul asupra unei regiuni care dispune de uzine de armament. Continuarea ofensivei musulmane pune sub semnul întrebării viitorul orașelor Novi Travnik și Vitez, aflate încă sub control croat, dar care ar putea cădea în orice clipă, fapt care i-ar face stăpâni peste cea mai importantă uzină de armament din zonă (tunuri și lansatoare de rachete multiple) și o fabrică de obuze. În prezent, trupele musulmane dispun de o uzină de obuze la Bugoino, de o fabrică de explozivi și piese de artilerie la Gorajde și de o uzină de armament la Tuzla, pentru care materiile prime sunt furnizate de minele de la Zenița, unde se află, de asemenea, o fabrică de arme și exploziv.

În paralel cu negocierile de la Geneva, luptele au continuat și la Saraievo și Gorajde, unde opt observatori ai Națiunilor Unite au fost din nou împiedicați să pătrundă în localitate, de această dată cei care s-au opus fiind musulmanii. Grupul de reprezentanți ONU a trecut de liniile sârbe și s-a apropiat de zona controlată de musulmani, dar au fost opriți de o baricadă ridicată la 8 kilometri de localitate, fiind puși în imposibilitate de a-și îndeplini sarcina de evaluare a situației la fața locului și de a pregăti sosirea unei companii de 150 căști albastre.

Cu toate că vărsările de sânge continuă nestânjenite, se poate considera că redistribuirea raportului de forțe care se conturează în contextul noilor propuneri făcute la Geneva, precum și împărțirile și schimburile de teritorii făcute pe bază negociată între sârbi și croați la Celebici se pot face și altfel decât prin teroare.

Ioana BĂRBULESCU

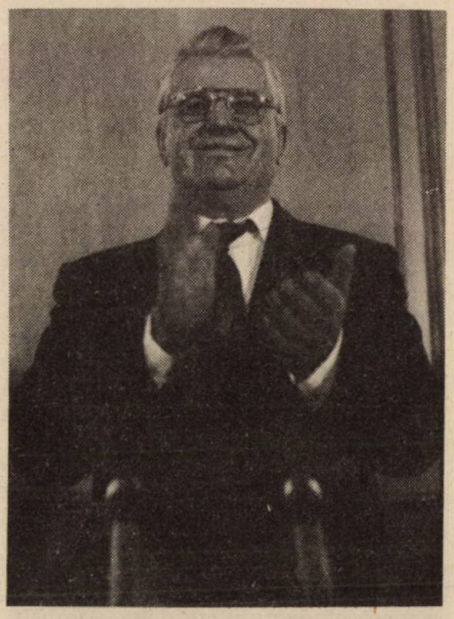

Folosindu-se de contestația minerilor, Leonid Kravciuk a reușit să preia controlul total al economiei ucrainene în derivă. Dar pentru câtă vreme?

KIEV

Pentru cine vin minerii?

În mai puțin de două săptămâni, minerii ucraineni s-au afirmat, asemenea confraților lor din alte țări, ca o redutabilă forță politică în stare să impună decizii majore la vârf. Și aceasta fără a recurge la forță, ci doar prin tradiționala și unanim respectata formă de protest - greva, desfășurată cu o fermitate și o solidaritate de invidiat.

Detonatorul l-au constituit masive creșteri de prețuri - determinate la rândul lor, se spune, de scumpirea combustibililor importați din Rusia - cu care salariile n-au putut ține pasul. "**Un kilogram de salam costă 6.000 cupoane. Salariul minim în această țară este de 6.900 cupoane. Asta e criminal. Conducerea face experiențe de supraviețuire cu poporul ucrainean?**", se indigna un miner din Donețk. Dar greviștii au pus pe primul plan, de la început, revendicări politice: transformarea regiunii Donețk în teritoriu autonom sau zonă economică specială și un referendum național de încredere în președintele Kravciuk și parlament. Rezultatul unui asemenea vot, pentru ei, era ușor de anticipat: "**Kravciuk este neputincios politic. Datorită lui, Ucraina este în haos. Umblă prin toată lumea spunându-le tuturor ce minunat e aici. Aici e rău . Îi vom cere să plece**". Greva a depășit rapid limitele Donbasului, cuprinzând practic toate minele de cărbune ale Ucrainei, mine de fier (la Krivoi Rog) și multe alte întreprinderi.

La început președintele a încercat să-i înduplece pe mineri prin câteva măsuri economice de urgență. El l-a numit prim viceprim-ministru, însărcinat să trateze cu greviștii, pe Iuhim Zviahilski, un fost director de mină din Donbas. Dl Kravciuk a ordonat, de asemenea, Băncii Centrale să compenseze minele pentru plățile restante ale cumpărătorilor de cărbune. În sfârșit, el a cerut guvernului să oprească într-un fel sau altul creșterile de prețuri și să dea regiunilor mai multă autonomie. Toate acestea nu i-au impresionat pe mineri, care au continuat să-și susțină cererea inițială: referendumul. Li s-a alăturat și consiliul regional din Donețk. Situația era gravă; în curând toată industria avea să se oprească din lipsă de cărbune. Minerii au început să-și facă apariția la Kiev, manifestând (pașnic) în fața parlamentului. Deputații rămâneau impasibili. Chiar dl Zviahilski i-a implorat să voteze referendumul. I s-a alăturat apoi și primul ministru Kucima: "**Sunt gata să cad în genunchi și să-i rog pe mineri să reia lucrul**." Dar premierul a făcut aluzie și la motivații mai obscure ale grevei. "**Greva era plănuită încă înaintea creșterilor de prețuri**", a spus el, referindu-se, poate, la faptul că Donbasul este o regiune cu puternică minoritate rusească, bănuită de vederi separatiste, ceea ce ar corespunde cu cererea minerilor pentru mai multă autonomie.

Deputații au șovăit mult și abia la a cincea încercare au aprobat referendumul, programându-l pentru 26 septembrie; rămâne de văzut dacă minerii - care și-au continuat acțiunea - vor mai avea răbdare până atunci. În prealabil, președintele Kravciuk declarase **starea de urgență economică**, asumându-și prerogativele extinse pe care parlamentul i le refuzase cu o lună în urmă. Într-un fel, minerii au ajutat la soluționarea crizei politice: nu prea mulțumit de actualii deputați, dl Kravciuk nu ar regreta dacă aceștia și-ar încheia mandatul înainte de termen dar ar fi preferat, firește, să nu fie și el pus în aceeași situație. Primul ministru a reproșat, la rândul său, parlamentului că nu i-a acordat la timp împuternicirile cerute: "**La 18 mai, când v-am solicitat o extindere a puterilor era vorba doar de atribuțiile normale ale oricărui guvern. Astăzi guvernul are nevoie de puteri într-adevăr extraordinare. Peste o lună,vom avea de-a face cu o dictatură**". Dl Kucima nu a precizat cine ar putea fi potențialul dictator, însă un lucru este sigur: dacă un asemenea regim se va instala într-adevăr, va trebui să obțină mai întâi acordul minerilor.

Alexandru ANTONESCU

BONN

Premieră pentru combaterea apatiei

Partidul Social-Democrat este prima formaţiune politică germană care utilizează alegeri preliminare în stil american pentru a-şi desemna preşedintele. Premiera, avea să declare Johannes Rau, care asigură interimatul în această funcţie, s-a circumscris încercării de "combatere a stării de apatie" ce afectează şi alte partide importante din ţară.

Demisia lui Björn Engholm din postul de preşedinte al P.S.D., survenită luna trecută ca urmare a unui scandal politic vechi de şase ani, reactualizat, însă, de noi dezvăluiri în presă, a declanşat în rândul seniorilor social-democraţiei o ambiţioasă înfruntare pentru accesul la "vârf". În ecuaţie intrând nu numai adjudecarea succesiunii lui Engholm în fruntea partidului, ci şi aceea a candidaturii la funcţia de cancelar federal în viitoarele alegeri legislative, prevăzute pentru toamna anului viitor. Ridicându-se, în egală măsură, problema dacă nu ar trebui abandonată tradiţia identificării persoanei preşedintelui P.S.D. cu aceea a reprezentantului desemnat a-l înfrunta pe cancelarul Helmut Kohl la scrutinul parlamentar federal. Complicata ţesătură a alianţelor individuale bazate pe legături de prietenie sau interese politice din cadrul conducerii partidului a făcut ca în reuniunile Prezidiului P.S.D. să se evite luarea unei decizii în chestiunile menţionate, ea putând stârni, în pofida caracterului de recomandare (congresul având cuvântul hotărâtor), disensiuni inconvenabile într-un moment în care se impune tocmai strângerea rândurilor. Ca urmare,s-a recurs la formula consultării bazei. Cu explicaţia, ce-i drept frumos găsită, de combatere a apatiei...

Consultarea aderenţilor a avut loc la 13 iunie, din cei 870.000 de membri ai partidului prezentându-se la urne 56,6 la sută. Scrutinul, aşa cum arătam, fără precedent în Germania, a dat câştig de cauză moderatului Rudolf Scharping, ministru-prezident al landului Rhenania-Palatinat. El şi-a adjudecat 40,3 la sută din sufragii, principalul său rival, ministrul- prezident al landului Saxonia Inferioară, Gerhard Schröder, obţinând 33,2 la sută din voturi, iar dna Heidemarie Wieczorek-Zeul, deputat în Bundestag, 26,5 la sută.

Prima etapă pentru desemnarea preşedintelui P.S.D. a fost, aşadar, parcursă. Propunerea de la bază va fi supusă aprobării congresului extraordinar al partidului, programat a-şi desfăşura lucrările la 25 iunie. Este, însă, greu de crezut că ar mai putea interveni ceva la acest forum

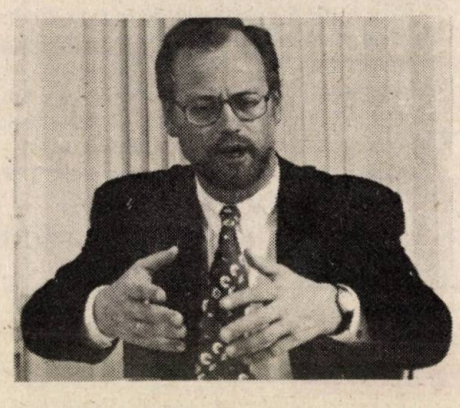

Rudolf Scharping: coeziunea Partidului Social - Democrat reprezintă principala responsabilitate ce trebuie asumată

pentru a bloca numirea oficială a lui Scharping, ţinându-se seama de puternicul sprijin pe care i-l acordă mai mulţi lideri de marcă ai social-democraţilor, între care Johannes Rau şi Oskar Lafontaine, ministru-prezident al landului Saar, majoritatea membrilor fracţiunii parlamentare din Bundestag a partidului şi reprezentanţii noilor landuri din zona răsăriteană a ţării, al căror cuvânt, dată fiind larga dezbatere privind reconstrucţia economică întreprinsă aici - temă, fără îndoială, de prim plan al viitoarelor înfruntări electorale - atârnă greu în balanţă.

Se va pronunţa congresul extraordinar şi asupra candidaturii partidului la funcţia de cancelar federal, măcar în ceea ce priveşte principiul cumulului cu funcţia de preşedinte? Puţin probabil, cu atât mai mult cu cât opinia predominantă este că abordarea, în acest moment, a unei asemenea chestiuni ar fi prematură, cel puţin din raţiuni tactice. Se va opera, mai mult ca sigur, după schema cunoscută: desemnarea candidatului la cancelariat în perioada nemijlocit premergătoare campaniei electorale. Scontându-se pe dificultăţile ce se vor ivi pentru Helmut Kohl (într-o competiţie extrem de personalizată în Germania) în a-şi focaliza tematica luptei electorale, menite să-i aducă un nou mandat în fruntea guvernului, fără a-şi cunoaşte, din timp, concurentul. Totuşi, ceea ce s-ar dori a fi o "surpriză" pentru mai târziu începe să fie descifrată în baza unor declaraţii făcute presei de Rudolf Scharping înainte chiar de a lua succesiunea lui Engholm în fruntea P.S.D. El a accentuat asupra faptului că, pînă acum, preşedintele partidului a devenit şi candidatul la postul de cancelar, dacă dorea aceasta; şi că, fără a transforma cutuma în dogmă, consideră inoportună o hotărâre de separare a acestor două funcţii, înainte ca aceasta să fie impusă de împrejurări... Mai clar decât atât, Scharping afirma, cu încrederea izvorâtă din victoria obţinută în alegerile regionale: "voi câştiga, din nou, un scrutin". Referirea era la cel federal şi, se subînţelege, în calitate de adversar direct al lui Kohl.

Rudolf Scharping, în vârstă de 45 de ani, era un lider regional aproape necunoscut în urmă cu doi ani. El şi-a făcut intrarea pe scena politică naţională ca urmare a înfrângerii în 1991 a partidului condus de Kohl, U.C.D., în alegerile din Rhenania-Palatinat, devenind primul ministru- prezident social-democrat al landului de după 1949. S-a văzut mult mai preocupat decât alţi colegi de partid de situaţia din landurile răsăritene (ex.-R.D.G.), vizitându-le frecvent. Cetăţenii din Est sunt dezamăgiţi, nu puţini disperaţi, şi trebuie făcut mai mult pentru a nu fi lezată mândria acestor oameni care au contribuit considerabil la unificarea Germaniei, opinează Scharping. Este perceput ca un politician competent în economie, consecvent în chestiunile legate de protejarea mediului înconjurător, atent la problematica socială. "O solidă combinaţie între calităţile manageriale ale lui Helmut Schmidt şi cele de vizionar ale lui Willy Brandt", îl caracteriza publicista Elke Leonhard. În vederea alegerilor federale, Scharping afirmă că îşi va concentra atenţia asupra realizării coeziunii partidului, a strângerii rândurilor între numeroasele facţiuni ale P.S.D., atât în cadrul Bundestagului, cât şi în capitalele landurilor. "Problemele cele mai importante sunt situaţia economică şi dificultăţile din domeniul angajării forţei de muncă. Aceasta include justiţia socială şi reînnoirea ecologică", este de părere Rudolf Scharping. În ceea ce priveşte politica externă, el înclină spre cultivarea unor orientări ce s-au văzut, în trecut, productive, îmbinate cu noile interese: "Aş dori să reiau marea tradiţie a politicii externe social-democrate promovate de Willy Brandt. Cu privirile spre Europa, Vest şi Est, spre conflictul Nord-Sud şi spre noul rol pe care îl are de jucat Germania şi în cadrul O.N.U.".

Vasile CRIŞU

la EST de VEST

Radu BUDEANU

Geografia variabilă a terorii

Urmărind o învăluire strategică logică, bazele americane cele mai interesante pentru Washington se aflau la est de vest. Era perioada când ursul sovietic trebuia înţepenit în propriul perimetru şi ţinut, cu o răbdare rece, între gratiile pe care el însuşi le cizelase.

Germania, Italia, Turcia şi Grecia şi-au făcut datoria şi radarele NATO care au fost amplasate aici au "măturat" cu o neistovită dexteritate cam tot ce mişca periculos în răsăritul dirijat de Moscova. Odată cu pulverizarea Tratatului de la Varşovia şi intrarea fiecăreia din fostele componente ale acestei alianţe într-un regim de degringoladă strategică, NATO s-a văzut pus într-o ipostază nouă. De la doctrină la tactică multe trebuiau schimbate în funcţie de răsturnările spectaculoase intervenite după revoluţiile din 1989. Interese diferite sau divergente pe care centralismul moscovit le ţinuse la congelator şi-au recăpătat contururile iniţiale. Au apărut opţiuni distincte în Europa centrală, în zona Adriaticii, în Balcani şi la est de Nistru. Polonia dansează pe sârmă între Moscova şi Kiev, Cehia s-a despărţit de Slovacia, Ungaria trebuie să accepte biliardul minorităţilor "lovit" din direcţia Slovaciei, fostei Iugoslavii şi României, Germania răsăriteană - deşi... ocupată de sovietici - şi-a pus garderoba NATO, Bulgaria şi Albania s-au aşezat în anticamera conflictului iugoslav. Mai încolo, fosta URSS bastion al păcii nu mai e. Rusia şi Ucraina îşi constată de la o lună la alta disparităţile, Armenia şi Gruzia miros a praf de puşcă, o gloată de republici sudice sunt inflamate de islamismul pe care Turcia ca putere modernă şi Iranul ca putere tradiţionalistă îl emit cu o tenacitate sporită.

În acest cadru cu o geometrie politică variabilă delirul legislativ din Rusia capătă o acuitate relevantă. Duelul pe muchie de cuţit din Adunarea Constituantă unde nu dogmaticii lui Hasbulatov au deţinut atu-urile, ci reprezentanţii recalcitranţi ai celor 88 de republici, ţinuturi şi regiuni a condus la cristalizarea unei situaţii noi. Elţin s-a trezit nu cu o contra-constituţie, ci cu patru variante polemice ca alternativă la propriul său document. O asemenea tendinţă legitimată de forţe cu acte în regulă trebuie luată în seamă. Un prim semnal că preşedintele Rusiei a înţeles riscurile unui radicalism iritant s-a şi concretizat. Nu este vorba de tradiţionalul menuet de genul "mai lasă tu, că mai las şi eu", ci de precizarea unor perspective de anvergură menite să afirme intenţiile strategice externe. Acest tip de compromis între Elţin şi ramurile reprezentate de Hasbulatov vizează conservarea, pe cât posibil, a statutului de putere imperială a Rusiei. Desigur, nu se pune problema unei reveniri fastuoase la vechea poziţie de jandarm estic şi de combatant nuclear ofensiv pe frontul luptei împotriva capitalismului. Se pune, în schimb, în termeni suficient de expliciţi interesul Rusiei de a fi prezentă, în cizme, dincolo de propriile fruntarii. Iată ce spune preşedintele Elţin abordând chestiunea rusă în parametri generali: "Inaugurând procesul de înnoire a societăţii ruse, ne căutăm calea. Rusia este o ţară uriaşă, cu particularităţi proprii. Nu i se poate impune ceva ce contravine spiritului, tradiţiilor, principiilor sale". Bun. Până aici lucrurile sunt clare. Ei nu i se pot impune principii împotriva naturii sale. În schimb, conform aceloraşi tradiţii evocate, Rusia pare gata să impună ea altora propriul său... spirit. Şi aceasta nu oricum, ci în consens cu ... "stilul american". Aşa cum americanii au baze în Europa sau în Pacific, tot aşa Rusia, în virtutea intereselor sale de echilibru, trebuie să încheie acorduri pe termen lung cu Moldova, Gruzia sau Armenia, în vederea "implementării" de baze pe aceste teritorii. Într-un moment când NATO se repliază iar SUA îşi subţiază masiv prezenţa strategică în fosta sa geografie de influenţă un asemenea apel la modelul american pare bizar. E, în orice caz, surprinzător. Mai mult: Moscova a transmis în ultima vreme repetate mesaje din care rezultă că plafonul înarmării clasice ar trebui ridicat, cota actuală a dezarmării în acest domeniu fiind inacceptabilă pentru Rusia...

Iată cum franjurarea reformei în patria sovietelor şi bramboreala constituţională de acolo reface strigoiul sferelor inechivoce de influenţă într-o lume care se vedea scăpată de păgubosul echilibru al terorii...

1001

Reducere

Pentru prima dată în utimii şase ani, companiile japoneze vor reduce bonificaţiile acordate angajaţilor lor înainte de concediu. Măsura se datorează dificultăţilor economice provocate de recesiunea care afectează şi Japonia. Iarna şi vara, salariaţii niponi se obişnuiseră să primească aceste bonificaţii, echivalând fiecare cu salariile pe câteva luni. Patronii unor companii importante au ajuns la un acord cu sindicatele pentru reducerea compensaţiei de vară. Statistic, aceasta se va situa în jurul sumei de 6500 dolari, dar diferă mult de la o companie la alta.

Nakhon Pathon, aflată la vreo 50 km de Bangkok (Thailanda),a izbucnit un incendiu mistuitor. Clădirea a fost cuprinsă rapid de flăcări, mai ales datorită prezenţei unor cantităţi mari de materiale sintetice foarte inflamabile. 85 de muncitori au pierit în sinistru iar mai multe sute au fost răniţi. O tragedie deloc neobişnuită până aici. Recent însă a sosit vestea că managerul acestei fabrici, şocat de cele întâmplate, s-a hotărât să treacă la viaţa monahală. Ras în cap şi îmbrăcat în straiele portocalii ale călugărilor budişti, el a mărturisit că astfel vrea să se căiască şi să se roage pentru sufletele celor ucişi.

Cimpanzeul Millie, împreună cu alţi trei "prieteni" ai săi, a reuşit să evadeze şi să pornească la plimbare, din creangă în creangă, prin parcul Grădinii Zoologice din Aalborg (Danemarca). În cele din urmă a ajuns pe acoperişurile caselor din oraş şi nu a putut fi returnat în cuşca sa decât după administrarea a trei gloanţe tranchilizante

Căinţă

Nu cu mult timp în urmă, la firma Kadur Industrial Co., o fabrică de păpuşi din suburbia

De trei-patru ani, dansatoarele rusoaice fac vogă în întreaga Europă. Printre ele se numără şi Gilda, Oxana, Olga şi Iulia, membrele trupei Slavic Ural, care au ajuns la Cannes chiar în timpul celebrului Festival al Filmului

Sandwich

În pregătirea sezonului turistic care a început, lanţul internaţional de restaurante-bufet Mc Donald's a pregătit pentru Singapore o nouă "specialitate". Aşa a apărut "Kiasuburger", un sandwich uriaş al cărui nume provine dintr-un cuvânt chinezesc care înseamnă, într-o traducere aproximativă, "speriat de a irosi ceva". Kiasuism-ul este una din cele mai puţin măgulitoare trăsături naţionale a singaporezilor, un egoism împins la extrem şi o permanentă încercare de a obţine ceva nefăcând nimic. Cel mai neplăcut aspect este acela că acest comportament a devenit notoriu şi în străinătate, mulţi agenţi de turism înregistrând plângeri din partea clienţilor. În ciuda unor păreri că nu este vorba decât de chibzuială şi cumpătare, însuşi guvernul din Singapore duce o camapanie de ridiculizare a caliculul "Mister Kiasu".

Anchetă

Cumpărători din Los Angeles şi multe alte localităţi din

Eufemistic vorbind, în Kuweit a venit vara. Mercurul termometrelor urcă la peste 40 grade Celsius. A trecut vremea picnicurilor în deşert... Indiferent de sezon, însă, moda masculină rămâne neschimbată

Nu întotdeauna toreadorul este şi un învingător. Cu toate încurajările curtezanelor din tribune, columbianul Cesar Rincon a fost luat în coarne de către taur în timpul unei corida la Sevilla

vestul Statelor Unite au semnalat prezenţa în dozele metalice de Coca-Cola dietetică a unor seringi şi ace pentru injecţii subcutanate. Nu este primul incident de acest fel, în dozele similare de Pepsi dietetic fiind găsite, nu cu mult timp în urmă, în statul Washington (tot în vestul SUA), seringi de tipul celor folosite de diabetici pentru administrarea insulinei. Autorităţile au intrat prompt în alertă, declanşând investigaţii şi avertizând consumatorii.

Administraţia Federală pentru Controlul Alimentelor şi Medicamentelor a lansat o anchetă, dar, deocamdată, este dificil de dezlegat misterul provenienței seringilor din ambalajul popularelor băuturi răcoritoare. În general, dozele din aluminiu sunt considerate cele mai sigure şi igienice ambalaje pentru băuturi, dar...

Reluare

Binecunoscutul constructor american de aeronave Boeing îşi va relua producţia de avioane de pasageri de mare capacitate, destinate distanţelor lungi. Noul model, 777, este menit să completeze gama produselor Boeing între mediul curier 767 şi uriaşul 747 Jumbo Jet. Primul avion de acest tip, a cărui pregătire de fabricaţie a costat patru miliarde de dolari, va deveni operaţional în mai 1995. Există deja 123 de comenzi ferme şi alte 94 de opţiuni. Printre clienţi se numără cele mai prestigioase companii de zbor din lume. Boeing, care se află într-o competiţie acerbă cu concernul aeronautic european Airbus, nu a mai prezentat un model complet nou din 1981.

În timpul vizitei la Ankara (Turcia), regina Sofia a Spaniei a vizitat şi bazarul, unde a gustat un delicios iaurt

Alternativă

De mai mulţi ani, guvernul Coreei de Sud intenţionează să găsească resursele financiare pentru construcţia unei legături ultrarapide pe calea ferată între capitala ţării, Seul, şi centrul urban Pusan din extremitatea sudică a peninsulei. Au existat mai multe oferte, dar autorităţile nu s-au hotărât încă din cauza costurilor foarte ridicate necesare construirii infrastructurii şi achiziţionării garniturilor de tren. Oricum, în august va fi luată o decizie în acest sens. Alegerea a rămas între modelul francez, Train à Grande Vitesse (TGV), şi cel german, Inter City Express (ICE). Întreaga magistrală feroviară este prevăzută să intre în exploatare în anul 2001, deci timpul presează.

La Grădina zoologică din Philadelphia a fost consemnata o premieră: pentru prima data în America de Nord au fost prezentaţi publicului lei albinoşi

Dificultăţile economice din Polonia îi afectează serios pe pensionari, determinându-i să presteze diferite servicii pentru depăşirea lor. Dis-de-dimineaţă, o bătrână din Torun iese cu coşul de flori, folosind căruciorul nepotului

Amânare

Superstarul muzicii pop, Michael Jackson, a răspuns favorabil cererilor rabinilor ultra-consevatori, amânându-şi concertul de la Tel Aviv cu două zile. Data iniţială a show-ului, 18 septembrie, cădea într-o zi de sâmbătă, zi când evreii sărbătoresc până la apusul soarelui sabbath-ul. "Michael crede în pace şi flexibilitate şi vrea ca fiecare să fie fericit. El nu doreşte să insulte pe nimeni", a declarat purtătorul de cuvânt al producătorului israelian, compania Haim Slutsky. Astfel, fanii cântăreţului american vor putea veni la spectacolul din Parcul Hayarkon fără să fie învinuiţi că au pângărit sărbătoarea religioasă, aşa cum s-a întâmplat luna trecută la concertul grupului rock Guns'n'Roses. Nu în ultimul rând, Compania Pepsi, care sponsorizează turneul "Dangerous", risca să-i fie retras certificatul "Kosher", document acordat de rabini, extrem de important pentru vânzările pe piaţa israeliană.

Aniversare

"Pioneer-10", cel mai îndepărtat de Pământ obiect zburător făcut vreodată de

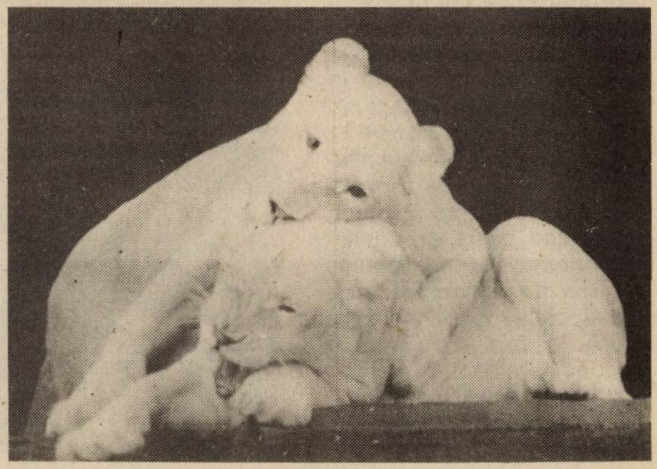

Sute de fermieri s-au adunat la Ierusalim în încercarea de a obţine de la guvern mai multe subsidii pentru creşterea păsărilor; ei au aruncat cu ouă şi chiar găini vii în curtea Knesset-ului (parlamentul)

tenţei unei a zecea planete în sistemul nostru solar.

Speranţa

Helmut Werner, şeful concernului german de automobile Mercedes-Benz, şi-a exprimat speranţa în renaşterea industriei americane de profil până la sfârşitul acestui mileniu. El a declarat că Statele Unite, şi nu Japonia, vor fi adevăratul competitor pentru automobilele produse în Europa. Deşi recesiunea afectează grav această industrie de vârf, ducând la reducerea cu mai multe sute de mii de unităţi a producţiei anuale, Werner speră că până în anul 2000 va fi recâştigat terenul pierdut într-o manieră "admirabilă", atât în Europa, cât şi în America.

Instantaneu din Salonul de tatuaj Monique din Wiesbaden, unde se poate obţine o adevărată operă de artă "la purtător". Din păcate, operele maeştrilor de aici nu vor rămâne nemuritoare

Serena Sutcliffe, şeful departamentului vinuri la faimoasa Casă de licitaţii Sotheby's din Londra, a prezentat o sticlă de vin roşu Chateau Mouton Rothschild datând din 1864, care a fost achiziţionată de un cumpărător anonim contra sumei de 2090 lire sterline (3175 dolari)

sută dintre acestea ar dori să vadă în filme mai mulţi bărbaţi dezbrăcaţi. 67 la sută găsesc că predominanţa în filme a femeilor nude este supărătoare, dezagreabilă şi jignitoare. Jumătate din femeile chestionate au admis că nu s-au gândit că un bărbat dezbrăcat ar putea fi o atracţie comercială pentru vânzarea filmului. Dar cealaltă jumătate a declarat că acest aspect depinde de actorul implicat. Alte întrebări, alte răspunsuri: 58 la sută din eşantionul studiat consideră că scenele cu femei dezbrăcate de pe ecrane au transformat femeia într-un "obiect sexual", în timp ce 42 la sută se plâng că actriţele respective au creat un standard cu care femeia obişnuită nu se poate lupta. Doar 19 procente văd sexul ca pe o chestiune absolut particulară.

Rubrică realizată

de Cristian MOANŢĂ

om, şi a celebrat cea de-a zecea aniversare de la părăsirea sistemului nostru solar - 13 iunie 1983. Lansată în 1972 pentru o misiune de explorare cosmică ce ar fi trebuit să dureze doar 21 de luni, minuscula navă (255 kg) se află acum la circa nouă miliarde kilometri depărtare, afundându-se în spaţiu cu aproape 50 000 km în fiecare oră. Cinci din cele 11 instrumente de cercetare aflate la bord funcţionează încă şi transmit date spre Pământ, majoritatea dintre ele constituind noutăţi pentru oamenii de ştiinţă. Distanţa este atât de mare încât semnalul radio are nevoie de opt ore pentru a ajunge pe Pământ. Cercetătorii de la Agenţia Spaţială din California încearcă cu ajutorul lui Pioneer-10" să pună în evidenţă graniţa dintre vântul solar şi spaţiul interstelar, precum şi posibilitatea exis-

Sondaj

Un sondaj de opinie realizat de Glamon Magazine pe un eşantion de 2009 femei din Statele Unite relevă că 86 la

Graba strică... maşinile poliţiei londoneze. Pornite în urmăriea aceleiaşi bande înarmate, aflate la bordul unei dube furate, cele două echipaje s-au trezit faţă-n faţă, gonind cu 80 de mile pe oră. Se pare că poliţiştii nu se dezmint nicăieri în lume

UN PROIECT ISTORIC

Henri ZALIS

De vreme ce şi Rusia face parte din Europa, iar contextul geopolitic o plasează în Estul crizei statale, era firesc, firesc şi natural, ca centrul continentului să reacţioneze la ceea ce se dovedeşte a fi marea problemă a zilei de azi: stabilitatea în condiţii de bună vecinătate. Ca atare, se aud voci preocupate să definească, pe cât posibil repede şi degajat de alte încurcături, un proces de coalizare în perspectiva jocului imprevizibil al evenimentelor.

De pe această platformă, o numesc, provizoriu, a soluţiilor neconvenţionale, preşedintele Poloniei s-a întâlnit cu omologul său ucrainean într-o acţiune de inventare a unui NATO 2. Ar fi vorba de un pact de colaborare frontală între Polonia şi Ucraina care să includă şi pe vecinii lor Cehia, Slovacia, Ungaria, România, Bulgaria şi ţările baltice.

Ideea merită examinată cu atenţie.A şi fost, deşi cu mare discreţie, pentru organele de informare publică. S-au semnat câteva documente; pe seama acestui contract al combaterii discordiei cu alţi vecini, să nu-i numim deocamdată, lumea post-comunistă şi-a asigurat în sprijin diplomaţia şi economia. Cu scopul declarat de a întări pe meleagurile amintite democraţia. De a facilita apărarea comună, de a găsi rezolvări acceptabile în schimburile comerciale reciproce după dispariţia CAER.

Faptul ciudat este că posibilii parteneri se află la rândul lor confruntaţi cu grave probleme interne. Polonia nu a ajuns la epilogul conflictului dintre guvernul în funcţie şi parlament; Slovacia stă pe punctul să se cufunde în mari dificultăţi create de şomaj şi reconversiune industrială; de România ce să mai vorbim! In Ucraina se profilează modificarea raporturilor între preşedintele Kravciuk şi primul său ministru, fiecare interesat altfel de avansarea pe calea reformelor, a asanării vieţii interne fie prin autoritarism, fie prin binecuvântare populară.

Ajungem la marea necunoscută a acestui NATO 2, în crisalidă: absenţa Rusiei. Dacă se cere examinată în noua dimensiune a coaliţiei din Europa Centrală şi de Sud-Est, aceasta vizează relaţia cu statul rus.

În mod evident, după ce au semnat la 17 iunie 1991 tratatul de fixare definitivă a graniţei pe linia Oder-Neisse, Germania şi Polonia merg mai departe. Se anunţă trimiterea din toamnă a 42 de ofiţeri polonezi la cursuri de specializare pe 2 ani din cadrul Academiei Militare germane de la Potsdam. Se dezvoltă, pe de altă parte, relaţii financiare substanţiale pentru modernizarea infrastructurii portuare şi a reţelei de căi ferate poloneze cu capital german. Totuşi, un aşa-zis bloc al centrului nu poate exista cu deficienţe economice şi expus la presiuni externe dacă nu foloseşte Europei comunitare. Va funcţiona doar în virtutea diviziunii puterilor. În schimb cu divergenţele spre Apus rezolvate, se uită mai greu contenciosul moral cu ucigaşii celor câtorva mii de ofiţeri polonezi lichidaţi din ordinul lui Stalin la Katyn; în prelungirea aceleiaşi crime nu se poate şterge din memoria europeană nici exterminarea intelectualităţii catolice în partea poloneză cotropită de fosta URSS la capătul intervenţiei brutale din 1939 a Wehrmachtului.

Dar Polonia cu 39 milioane de cetăţeni ai ei nu are cum să uite că peste 1,5 milioane de compatrioţi trăiesc în Ucraina, peste jumătate de milion în Bielorusia şi în jur de 300.000 în Lituania.

Există pe tema tratării lor discriminatorii iritări ce se cer aplanate. Deplasându-se la Kiev, preşedintele Lech Walesa a dorit să găsească pe lângă necesare măsuri de liber schimb şi un limbaj comun cu preşedintele Kravciuk în chestiuni de certă gravitate. La rându-i, Ucraina reclamă să fie tratată ca o putere nucleară şi navală de prim rang. Potenţialul ei agrar-industrial cât şi militar o recomandă în acest sens.

Încă un fapt curios: parcă nesigur pe evoluţiile de presupus, preşedintele Walesa nu a procedat la consultări cu ţări implicate de ideile sale relative la alianţa zonală. Nu am ştire să fi făcut lucrul acesta nici cu noi, nici cu Bulgaria.Desigur timpul nu este pierdut, cu atât mai mult cu cât după 15 noiembrie 1993 nu vor mai rămâne în Polonia trupe ruseşti. În schimb vor rămâne în Prusia orientală, numită în prezent (încă) regiunea Kaliningrad...

Polonia, care a şi semnat tratate de prietenie cu Bielorusia şi Ungaria, nu şi-a menajat eforturile să profite de pe urma vidului apărut în relaţiile interregionale.

S-ar putea să ia formă, prin urmare, o axă Varşovia-Kiev a slavilor de vest?

După două măceluri mondiale şi un şir lung de războaie de agresiune, componenta schiţată mai sus propune o grupare hotărâtă, cel puţin pe hârtie, să fie pavăză în calea crivăţului...

MOSCOVA

"Marşul cel lung" spre Constituţie

Alcătuirea unei noi Constituţii pentru Federaţia Rusă se dovedeşte, aşa cum era de aşteptat, un proces mai dificil şi, în orice caz, mai îndelungat decât prevăzuse, optimist şi nerăbdător, preşedintele Elţin. Conferinţa Constituţională convocată de el în acest scop debutase la 5 iunie sub semnul confuziei şi chiar al intoleranţei: marele rival al preşedintelui, liderul Sovietului Suprem, Ruslan Hasbulatov, fusese oprit să vorbească prin huiduieli şi părăsise sala furios, urmat de câţiva susţinători. Un alt deputat mai neînsemnat, comunistul Iuri Slobodkin, care încercase să-şi prezinte şi el un proiect propriu, avusese parte de un tratament şi mai sever, fiind pur şi simplu luat pe sus şi scos afară ca un terorist periculos. Întregul "spectacol" nu făcuse decât să confirme, încă o dată, că până la urmă tot preşedintele este cel care stăpâneşte situaţia, oricare ar fi metodele folosite în acest scop. Nu au lipsit, în presă, nici reflecţii mai amare inspirate de acele evenimente. "**Puterea legislativă şi cea executivă au devenit egale**", scria, astfel, Nezavisimaia Gazeta. "**Amândouă sunt la fel de tari în bădărănie, în admiraţia vulgară a forţei în general şi a forţei politice în special... Să sperăm că vom putea supravieţui chinului de a avea o Constituţie scrisă de aceste mâini.**"

Pe plan politic, rezultatul primei zile a conferinţei a fost accentuarea izolării dlui Hasbulatov, ameninţat să aibă soarta vicepreşedintelui Ruţkoi, practic eliminat din activitatea oficială. O parte din deputaţii Sovietului Suprem au rămas, firește, credincioşi preşedintelui lor, dar acesta este aproape tot sprijinul pe care poate conta. Refuzul său de a participa la lucrările Conferinţei a demonstrat că acestea se pot foarte bine lipsi de prezenţa sa, mai ales că o parte dintre cei ce-l urmaseră au revenit, discret, a doua zi. Dl Elţin, la rândul său, a efectuat o retragere tactică, probabil dinainte plănuită, acceptând să fie examinate toate propunerile constituţionale, în vederea unei sinteze, şi nu doar cea prezentată de el. Era ceea ce solicitaseră mai mulţi lideri din provincie, ca şi o fracţiune a conducerii Sovietului Suprem, în frunte cu vicepreşedintele Nikolai Riabov şi şeful comisiei de politică externă, Evgheni Ambarţumov. Satisfăcuţi, aceştia şi-au accentuat disidenţa faţă de dl Hasbulatov, vorbind chiar despre înlocuirea sa. Preşedintele parlamentului pierduse deci partida (dar nu şi meciul) iar acest lucru a devenit evident atunci când, invitat în sfârşit să se adreseze Conferinţei, a preferat să renunţe, invocând probleme de sănătate.

Dezbaterile nu au devenit, prin aceasta, mai puţin animate. Transferate în cele cinci comisii ale Conferinţei (compuse, respectiv, din demnitari şi parlamentari; delegaţi regionali; organizaţii politice; mişcări cetăţeneşti şi religioase; industriaşi şi oameni de afaceri) ele s-au blocat adesea sau au dus la concluzii contradictorii. S-au conturat câteva nuclee de divergenţe; alături de eterna dispută asupra împărţirii puterii între legislativ şi executiv, a luat amploare problema statutului republicilor autonome şi celorlalte provincii ale Federaţiei. Republicile doresc să fie recunoscute ca "**state suverane**", ceea ce le-ar acorda drepturi mai mari decât provinciilor neautonome, dar - se tem unii - le-ar deschide şi calea către secesiune. Pentru a-şi asigura sprijinul provinciilor, unde trăieşte 85 la sută din populaţie, preşedintele le-a promis prerogative egale cu ale republicilor autonome, cel puţin în domeniul economic. Ceea ce, bineînţeles, a provocat protestul republicilor: "**munca noastră este redusă la zero**", exclama Kliment Ivanov, şeful parlamentului din bogata republică siberiană Iakuţia.

Un punct neclar rămâne, în continuare, modul în care va fi aprobată viitoarea Constituţie. Generos, dl Elţin s-a oferit s-o supună, în cadrul actualului sistem juridic, Congresului Deputaţilor Poporului; dar, ca toată lumea, el îşi dă prea bine seama că acest for dominat de conservatori nu va accepta niciodată o Constituţie care, de fapt, l-ar condamna la dispariţie. În această eventualitate rămân variantele re-

Hasbulatov - scurtă întâlnire

Una dintre vedetele incontestabile ale reuniunii de la Istanbul (APCEMN, 15-18 iunie 1993) a fost preşedintele Sovietului Suprem al Federaţiei Ruse, dl Ruslan Hasbulatov. Foarte bine primit dar şi păzit, la domnia sa se ajunge greu. Totuşi, revista "Lumea" a reuşit acest lucru. Aparent extrem de calm (conform unei opinii "fiind situat dincolo de bine şi de rău"), fumând pipă şi încercând, uneori cu succes, să mascheze oboseala care i se citeşte pe chip, dl Hasbulatov a avut amabilitatea să răspundă întrebărilor noastre:

— **Care va fi următoarea dv mutare în lupta cu preşedintele Elţin?**

— Eu nu mă lupt cu nimeni. Dimpotrivă, sunt un om iubitor de pace ("peace loving man").

— **În acest caz, cum va arăta respectiva pace?**

— Parlamentul unei ţări trebuie să apere în primul rând Constituţia şi legile ţării. Parlamentarii nu au alte arme decât Constituţia şi Legea. Din acest punct de vedere poziţia noastră, armele noastre sunt foarte puternice.

— **Totuşi, aveţi de înfruntat dificultăţi, cel puţin judecând după rezultatele de până acum...**

— Sper că îmi împărtăşiţi gândurile că într-o societate democratică nu putem lupta decât astfel. Adică, utilizând numai armele specificate.

— **În acest caz, vă urez succes.**

— Sper să fie aşa.

L-am revăzut pe dl Hasbulatov în momentul plecării. Era înconjurat de aceeaşi suită numeroasă de oficiali. Din uşa avionului a marcat un salut amabil. Către cei prezenţi sau numai de dânsul ştiuţi.

Mircea BĂRBULESCU

ferendumului - sau unei Adunări Constituante alese pe baza unei noi legi electorale. Care va trebui să fie şi ea elaborată; iar preşedintele a înfiinţat, deja, o comisie specială cu această sarcină.

Constatând că îi era imposibil să-şi ducă la bun sfârşit mandatul până la 16 iunie, data limită stabilită de preşedinte, Conferinţa Constituţională s-a mulţumit să aprobe o declaraţie de principii unanim recunoscute - apărarea drepturilor omului, a proprietăţii private, egalitatea în faţa legilor - care marchează, oricum, ruptura cu trecutul comunist. Apoi şi-a luat o pauză de zece zile, timp în care o comisie ad-hoc va încerca să soluţioneze divergenţele. Preşedintele Elţin îşi păstrează optimismul, afirmându-şi convingerea că noua Constituţie va fi adoptată în iulie iar alegerile legislative vor avea loc în octombrie. Şi este probabil că şi-a asigurat suficiente mijloace pentru a face să se respecte acest calendar.

Alexandru ANTONESCU

OTTAWA

Schimbare la vârf

Deznodământul cursei pentru desemnarea noului lider al Partidului Progresist Conservator din Canada, funcţie care asigură automat şi ocuparea postului de prim-ministru, a fost favorabil doamnei Kim Campbell (46 de ani), ministru al apărării. "Super Kim", cum este numită în unele publicaţii, devine astfel prima femeie aleasă la cârma unui guvern canadian şi a unei formaţiuni aflate în preajma unor alegeri ce se anunţă dificile, programate să aibă loc spre sfârşitul acestui an. Înainte de anunţarea, la 24 februarie a.c., a demisiei lui Brian Mulroney, care a guvernat ţara începând din 1984, conservatorii nu erau creditaţi decât cu 18 la sută din intenţiile de vot, faţă de 42 la sută pentru opoziţia liberală actuală. Deşi decalajul dintre cele două partide s-a redus considerabil din primăvară până acum, sarcina noului premier nu va fi deloc uşoară datorită marilor probleme cu care se confruntă ţara, respectiv reducerea deficitului bugetar şi relansarea unei economii marcate de o îndelungată şi severă recesiune soldată cu creşterea alarmantă a numărului de şomeri.

În a doua cursă electorală conservatoare, doamna Campbell, de profesie jurist, a fost aleasă la al doilea tur de scrutin la Convenţia Partidului Progresist Conservator, devansându-l cu puţin pe mai tânărul ministru al mediului, Jean Charest (34 de ani), scorul fiind de 1817 voturi la 1630. În pofida popularităţii crescânde şi a unei campanii "fără greşeală" în care a reuşit să-i cucerească atât pe francofoni, cât şi pe anglofoni, fiind prezentat drept candidatul cel mai indicat pentru a asigura înfrângerea opoziţiei liberale la apropiatele alegeri naţionale, Charest (şi el avocat) nu a reuşit un scor prea bun în primul tur de scrutin, pentru a o putea învinge pe doamna Campbell în al doilea. Valoarea sa politică nu a scăpat însă noului premier care a anunţat că în viitorul cabinet contracandidatul ei va juca "un rol major". Cel de-al nouăsprezecelea prim-ministru al Canadei îşi va prelua funcţia la 25 iunie, încununând astfel o carieră politică fulgerătoare. Născută la 10 martie 1947 la Port Alberni, Columbia Britanică, Avril Phaedra Campbell a hotărât la vârsta de 13 ani să se numească Kim şi a anunţat că doreşte să devină ... secretar general al ONU! După ce şi-a obţinut licenţa în drept, absolvind şcoala de Studii Economice de la Londra, a concurat, fără succes însă, la conducerea Partidului Creditului Social, organizaţie conservatoare provincială. Ulterior, s-a orientat spre Partidul Progresist Conservator, câştigând, în 1988, un loc în Camera Comunelor. Remarcată de premierul Brian Mulroney, doamna Campbell a fost desemnată de acesta în funcţia de ministru de stat pentru afacerile indiene, fiind apoi numită ministru al justiţiei. Caracterizată ca un spirit progresist pe plan social, ea a reuşit să impună legile cu privire la viol, la protecţia drepturilor homosexualilor şi la limitarea armelor de foc, însă, ca şi Jean Charest, se prezintă ca un demn conservator pe plan economic. Având multă siguranţă de sine şi un caracter puternic, actualul număr 1 al guvernului canadian a reuşit să supravieţuiască şi unei controverse stârnite de cele două divorţuri din viaţa ei particulară. "Nu staţi în calea mea. Am tancuri", afirma doamna Campbell, în glumă, în ianuarie a.c., când a devenit prima femeie ministru al apărării al Canadei.

Kim Campbell, ministrul apărării, a devenit liderul partidului de guvernământ şi, astfel, prima femeie care ocupă funcţia de premier al Canadei

Cu toate că pentru mulţi noul premier reprezintă simbolul înnoirii, liderul opoziţiei liberale, Jean Chretien, a apreciat mutarea conservatorilor doar ca o "schimbare de feţe, şi nu ca o modificare a politicii conservatorilor". Oricum ar sta lucrurile, după anunţarea victoriei sale, Kim Campbell a promis să formeze "un guvern bun", capabil să recâştige încrederea canadienilor în aşteptarea confruntării electorale şi a dezmintit ştirile conform cărora, cu ea la cârmă, conservatorii vor pierde supremaţia ce o deţin de 9 ani încoace.

Cu toate multiplele probleme ce se aşteaptă rezolvate pe plan intern, venirea ei la conducerea Canadei se produce într-un moment în care poziţia ţării sale pe plan extern se află într-o conjunctură extrem de favorabilă datorată participării militarilor canadieni la misiunile de menţinere a păcii ale ONU.

Rămâne însă de văzut dacă prima femeie prim-ministru al Canadei nu va avea şi cel mai scurt mandat.

Ioana BĂRBULESCU

TEHERAN

Victoria președintelui Rafsanjani - un semisucces?

Privit dinainte de prezentarea populației la urne ca unicul candidat ce poate obține o majoritate zdrobitoare, actualul președinte Ali Akbar Hashemi Rafsanjani a confirmat aprecierile observatorilor politici. Favoritul în cursa spre alegerile prezidențiale are sprijinul tuturor demnitarilor politici ai regimului, al armatei și al liderilor religioși șiiți. Totuși, pentru prima dată din 1979, aripa radicală islamică - îndepărtată de la putere în 1992 - și-a anunțat intenția de a rămâne la distanță de acest scrutin invocând "absența libertății" și "inegalitățile" acestei consultări populare.

Dintr-o populație totală de 60 milioane, circa 29 milioane de votanți au fost chemați să-și exprime voința, prin vot universal direct, privind alegerea pentru un mandat de patru ani al noului președinte. După prezentarea la urne, a fost anunțată oficial realegerea lui Rafsanjani, care a obținut 63 la sută din sufragii, respectiv 10.119.000 de voturi dintr-un total de aproape 16 milioane exprimate. În aceste alegeri, desfășurate la 11 iunie, pe locul al doilea s-a situat Ahmad Tavakkoli, fost ministru al muncii, cu 24 la sută din sufragii, corespunzând unui total de 3.927.201 voturi, iar pe locul al treilea s-a plasat președintele Universității Libere din Teheran, Abdollah Jasbi, cu un procentaj de 9,1 la sută și un număr de 1.501.574 voturi. Ultimul loc a revenit fostului deputat din partea regiunii Kazerun, Rajabali Taheri, care a avut de partea sa 2,4 la sută din electorii prezenți la urne.

Totuși victoria zdrobitoare a lui Rafsanjani, care a exclus de la primele estimări posibilitatea unui al doilea tur de scrutin, se vădește a fi un semisucces având în vedere climatul de nemulțumire socială manifestat printr-o considerabilă abținere de la vot și prin ascensiunea unui candidat care reprezintă curentul conservator islamic.

Considerat în cercurile politice iraniene drept candidat al conservatorilor și un apropiat al puternicelor cercuri comerciale și de afaceri din Teheran, Tavakkoli a fost singurul dintre adversarii președintelui care i-a criticat gestiunea, pledând îndeosebi pentru mai multă dreptate socială. Ascensiunea sa neașteptată se explică prin observațiile sale în legătură cu costul mare al vieții, cu proasta gestiune economică și delăsarea guvernului în problemele culturale și sociale și ale corupției tot mai mari la toate nivelurile puterii, situație ce nemulțumește oamenii. Acest fapt este relevat de chiar declarația lui Ahmad Tavakkoli: "Am obținut un rezultat bun deoarece am spus ceea ce gândește populația". Votul în favoarea candidatului conservatorilor "pare să fie în mare măsură un vot împotriva lui Rafsanjani și a consecințelor politicii sale de reforme", a apreciat un diplomat european.

Ali Akbar Hashemi Rafsanjani, ales pentru a îndeplini al doilea mandat prezidențial

Ceilalți trei candidați, în ordinea sufragiilor obținute: Ahmad Tavakkoli, fost ministru al muncii, Abdollah Jasbi, rectorul Universității Islamice din Teheran, Rajabali Taheri, deputat în Majlis din partea regiunii Kazerun

Victoria lui Rafsanjani a fost umbrită de procentul de 44 la sută de abțineri, cifră ce contrastează cu datele ultimelor alegeri prezidențiale, din 1989, la care participarea a fost de circa 70 la sută, dintre aceștia un procent de 94,5 la sută fiind în favoarea președintelui. Prezența la urne era prezentată anterior de către conducători drept o expresie a sprijinului și fidelității poporului față de revoluție.

Explicația momentului actual a fost dată de ministrul iranian de interne, Abdullah Nouri, care s-a declarat "satisfăcut" de rata participării: "Rata participării la vot a fost întotdeauna cea mai mare atunci când populația avea sentimentul că revoluția este în pericol. Dacă de această dată au fost mai puțini alegători, aceasta înseamnă pur și simplu că populația este încrezătoare în viitorul Republicii Islamice".

Totuși, slaba prezență la evenimentul electoral se conturează ca un avertisment la adresa conducătorilor, iranienii fiind sătui de privațiunile foarte mari îndurate în timpul celor opt ani de război cu Irakul și neînțelegând de ce mai suferă în continuare pentru că războiul s-a încheiat în 1988.

Problemele președintelui Rafsanjani nu sunt de invidiat nici pe plan extern, nici pe plan intern. Deși a fost principalul artizan al politicii de deschidere a Iranului după moartea imamului Khomeini și a detensionat relațiile Teheranului cu comunitatea internațională pe durata primului său mandat, nu a reușit să ajungă la o adevărată normalizare a relațiilor cu Occidentul sau lumea arabă. Pe plan intern, reformele guvernului său, inclusiv privatizarea industriilor și a serviciilor de stat și alocarea treptată a unor subvenții pentru bunurile de strictă necesitate, ca alimentele și combustibilul, sunt esențiale pentru revitalizarea economiei. Care e greu de pus pe picioare în condițiile izolării cu care Iranul este amenințat în continuare.

Ama ROGOJAN

ORIENTUL MIJLOCIU

Înălțimile Golan în versiunile engleză și franceză

Anoua sesiune a convorbirilor de pace consacrate Orientului Mijlociu s-a încheiat la 13 mai, la Washington, fără rezultate, iar reuniunea de la Tokio în problemele mediului a adâncit prăpastia dintre palestinieni şi israelieni, primii sperând să obţină crearea unui "organism central palestinian" care să se ocupe de problemele de mediu în teritoriile ocupate de Israel, iar ceilalţi respingând în bloc instituirea acestui organism care, după părerea lor, este de resortul negocierilor de pace. (În afară de mediu, alte patru grupuri de lucru multilaterale, însărcinate fiecare cu problemele apei, dezvoltării economice, refugiaţilor şi dezarmării, au fost instituite în cadrul "coşului" multilateral al procesului de pace în Orientul Mijlociu lansat în 1991 de către Statele Unite şi Rusia.)

La invitaţia iniţiatorilor procesului de pace din această zonă, părţile arabe implicate însă au răspuns prompt, reunindu-se la Amman, unde au evaluat rezultatele rundei anterioare şi au adoptat o poziţie unită pentru etapa a zecea a convorbirilor şi au decis să-şi intensifice contactele cu SUA şi Rusia în vederea intervenţiei serioase a acestora pentru realizarea unor progrese concrete. Decizia părţii arabe - Siria, Liban, Iordania, palestinienii, precum şi Egiptul - a coincis cu intenţia Administraţiei Clinton de a juca un rol mai activ în această rundă de la care aşteaptă progrese reale.

Tonul participanţilor este de un optimism prudent de această dată. Y.Rabin a declarat că această "rundă a negocierilor de pace nu va fi decisivă, dar se pot înregistra progrese" şi a estimat că "nu trebuie sărite etapele, urmând să se continue tratativele cu răbdare, fiindcă nu trebuie să se ajungă la pace indiferent de preţ". Feysal Husseni a exclus orice reglementare a crizei din Orientul Mijlociu fără o soluţionare a problemei Ierusalimului, iar liderul OEP, Yasser Arafat, a atras atenţia că negocierile de pace nu vor mai fi în impas dacă Statele Unite vor manifesta mai puţină părtinire în favoarea Israelului. Opinia oficialităţilor OEP este că nu se va putea realiza nici un acord de pace cu nici o parte arabă fără a se ajunge mai întâi la un acord palestiniano-israelian, poziţie destinată să preîntâmpine orice încercare din partea Israelului de a realiza acorduri separate cu Iordania, Siria sau Liban. Răspuns la părerea exprimată de ministrul de externe israelian Shimon Peres:"Ceea ce lipseşte în relaţiile israeliano-iordaniene este un stilou, şi nu un acord pentru că noi am ajuns la o înţelegere. Nu trebuie decât să punem mâna pe stilou şi să semnăm." Cu câteva zile înainte de începerea tratativelor s-au dat publicităţii proiecte ale unei "declaraţii de principii" aparţinând Israelului, palestinienilor şi SUA, în care fiecare propune comparativ o rezolvare a principalelor probleme abordate în cele trei documente: 1. Obiectivele procesului de pace; 2. Mecanismul negocierilor; 3. Perioada interimară în teritoriile ocupate; 4. Alegerea Consiliului de Autonomie; 5. Limitele geografice ale autonomiei şi 6. Probleme de securitate.

Dacă runda anterioară se terminase brusc în timp ce armonia părea să domnească între israelieni şi sirieni, acum partenerii acestui complicat cadril şi-au schimbat poziţiile. În ciuda declaraţiilor războinice ale lui F.Husseini, care a avertizat că, dacă procesul de pace va eşua, "acest lucru ar însemna că vom recurge la alte mijloace, inclusiv la lupta armată", la Washington s-a anunţat crearea unui grup de lucru comun israeliano-palestinian având ca obiectiv elaborarea unei "declaraţii de principii". In schimb, Înălţimile Golan constituie mărul discordiei dintre Israel şi Siria, astfel că la numai două zile de la începutul tratativelor s-a şi ajuns la un impas. Israelul refuză să discute problema până nu află ce va oferi în schimb Siria, iar Siria condiţionează negocierile de retragerea armatei israeliene din locul disputat. De altfel, primul ministru Y.Rabin a declarat în faţa Knesseth-ului, răspunzând şefului opoziţiei de dreapta, Benjamin Netanyahu, că nu va ceda Siriei întregul platou Golan chiar dacă Damascul va afirma că este gata pentru o pace totală cu Israelul. Premierul israelian a menţionat că Israelul îşi bazează negocierile cu Siria pe rezoluţiile 242 şi 338 ale Consiliului de Securitate, în timp ce Damascul doreşte o retragere după modelul Sinai. (Amintim că Israelul s-a retras complet din peninsula Sinai în urma acordului de pace cu Egiptul, în 1982). Israelul interpretează rezoluţiile ONU potrivit versiunii engleze care vorbeşte despre o retragere israeliană "din teritorii ocupate", spre deosebire de versiunea în limba franceză unde este menţionată retragerea "din teritoriile ocupate".

Secretarul de stat al SUA, Warren Christopher, a declarat că Statele Unite ar putea acorda garanţii de securitate privind Înălţimile Golan pentru a putea ajuta cele două ţări în realizarea unui acord în ceea ce priveşte acest teritoriu strategic ocupat de israelieni în 1967. SUA sunt hotărâte să contribuie la progresul tratativelor pentru că, aşa cum a estimat Feysal Husseini, "Administraţia Clinton are nevoie de un succes, pe care nu a putut să-l realizeze nici în interior, nici la nivel european, unde n-a ajuns să găsească o rezolvare satisfăcătoare războiului din Bosnia". Dar trebuie să se ţină seama că în ţările nisipurilor nesfârşite timpul are altă dimensiune, iar negocierile - ritualuri specifice...

Ana Maria TATOVICI

AFRICA

Între democrație și criză

Anul 1992 nu a fost un an benefic pentru Africa. Ea a fost incapabilă să beneficieze de roadele încheierii confruntării Est-Vest, slăbită fiind de calamităţi naturale, violenţă şi sărăcie. Populaţia a crescut cu 3,1 la sută faţă de anul anterior, în timp ce PNB a scăzut cu 2,6 la sută.

Declinul se datorează, între altele, grelei poveri a datoriilor şi instabilităţii politice din unele zone. Continentul african "beneficiază" de un serviciu al datoriilor disproporţionat de mare şi de condiţii negative de comerţ. Motiv pentru care, în cadrul unei conferinţe privind viitorul politicii americane faţă de Africa, Ellen Johnson Sirleaf, şeful Biroului African pentru Dezvoltare al ONU (UNDP), a declarat că ţările bogate ar trebui să ia în considerare posibilitatea reducerii sau chiar a anulării datoriilor existente. Programele de reglare structurală sprijinite de Banca Mondială şi Fondul Monetar Internaţional nu au reuşit să impulsioneze investiţiile particulare străine, atât de necesare. Politicile monetare şi de credit restrictive, ca şi rata mare a inflaţiei, nu au făcut decât să-i descurajeze pe potenţialii investitori.

Lumea în evenimente

Tristele recorduri pe care le deţine Africa (refugiaţi, mortalitate infantilă, foamete, SIDA, droguri etc.) nu au împiedicat tentativele ei de democratizare. La începutul anilor '90, situaţia de pe continent inspira optimism; populaţia de culoare începe de-acum să înţeleagă şi să-şi însuşească sensul sintagmei "libertate de expresie", iar multipartitismul devine o regulă de bază. Deşi, aşa cum spunea preşedintele Coastei de Fildeş, Felix Houphouet-Boigni, "democraţia nu se potriveşte cu extrema sărăcie", unele ţări s-au grăbit să treacă la pluralism. În viziunea specialiştilor, nu numai prăbuşirea comunismului în Europa de Est a condus la acest lucru; guvernarea defectuoasă şi represiunea promovată de conducătorii autoritari din Africa au constituit motive la fel de importante.

Din păcate, refuzul opoziţiei de a recunoaşte rezultatele alegerilor şi chiar apelarea la gloanţe, aşa cum s-a întâmplat în Angola, devine un exemplu periculos pentru celelalte state africane.

În ultima vreme, atenţia noastră a fost îndreptată doar asupra evenimentelor din Somalia sau Africa de Sud. De astă dată vom încerca să aruncăm o privire asupra "miracolului african", trecând în revistă eforturile mai mult sau mai puţin reuşite ale unor ţări din această parte a globului pentru instaurarea democraţiei.

BURUNDI

După desfăşurarea, în martie 1992, a primului referendum constituţional din istoria statului Burundi, la începutul lunii iunie a.c. s-au desfăşurat operaţiunile de votare în primele alegeri prezidenţiale pluraliste din această ţară. Marele favorit, maiorul Pierre Buyoya (şef al statului, începând din septembrie 1987, venit la putere cu ocazia unei lovituri militare de stat), a fost învins în mod neaşteptat de bancherul Melchior Ndadaye, candidat al Frontului pentru Democraţie. Fostul preşedinte al ţării şi-a felicitat rivalul victorios şi a cerut populaţiei să accepte rezultatul scrutinului, potrivit regulilor democraţiei. Ndadaye a obţinut 60 la sută din voturi, rezultat care pune capăt dominaţiei seculare a majorităţii Hutu de către minoritatea Tutsi. Derularea primelor alegeri democratice din Burundi a fost supravegheată de 104 observatori străini şi 950 observatori naţionali.

CONGO

Electoratul din Republica Congo (aproximativ un milion de persoane) a fost chemat la urne tot la începutul lunii mai, pentru alegeri legislative anticipate. În primul tur de scrutin, Mişcarea prezidenţială (o coaliţie de peste 60 de partide apropiate preşedintelui Pascal Lissouba), a obţinut 62 din cele 125 de fotolii parlamentare, în timp ce opoziţiei i-au revenit doar 49. Coaliţia de opoziţie a considerat că în 12 circumscripţii votul a fost afectat de "neregularităţi flagrante" şi a cerut anularea rezultatului şi organizarea unui nou scrutin. Pe fondul apelurilor pentru boicotarea alegerilor, la 6 iunie a început votarea în cadrul celui de-al doilea tur de scrutin. Victoria grupării conduse de şeful statului a fost contestată, iar ţara a intrat într-o profundă criză politică. Armata congoleză a anunţat instaurarea unor măsuri de securitate deosebite în marile oraşe, pe motiv că declaraţiile făcute de liderul grupării Mişcarea prezidenţială şi de cel al coaliţiei de opoziţie "sunt susceptibile să conducă la confruntări fratricide". Săptămâna trecută, un comunicat al înaltului comandament militar anunţa că delegaţii celor două tabere şi-au manifestat disponibilitatea de a negocia soluţionarea crizei congoleze.

DJIBUTI

Opoziţia armată din Djibuti, Frontul pentru Restaurarea Unităţii şi Democraţiei (FRUD) - a declarat că scrutinul desfăşurat la data de 7 mai a.c. constituie "un simulacru de alegeri" şi că rezultatul, "dinainte programat", atestă o "sfidare a democraţiei". Preşedintele republicii, Hassan Gouled Aptidon, în vârstă de 77 de ani, a fost reales în funcţie pentru un al patrulea mandat de 6 ani. El este,în acelaşi timp, preşedinte al Adunării Populare pentru Progres (fost partid unic) şi a întrunit 60,71 la sută din sufragiile exprimate. De remarcat însă înalta cotă a absenteismului la vot care a atins aproape 50 la sută. Candidaţii opoziţiei au contestat alegerile şi au cerut Consiliului Constituţional anularea lor, pe motiv că în timpul scrutinului au fost înregistrate unele fraude, respectiv ingerinţa armatei în verificarea alegătorilor şi numărarea voturilor.

MALAWI

Fostul protectorat britanic Malawi, una dintre cele mai sărace ţări de pe glob, simte necesitatea unor schimbări în sistemul politic. Astfel, în cadrul referendumului desfăşurat la 15 iunie, majoritatea electoratului a votat în favoarea pluripartitismului (63 la sută dintre participanţi). În prezent, şef al statului este nonagenarul Kamuzu Banda, preşedinte pe viaţă, care conduce ţara de la cucerirea independenţei în 1964 pe baza unui partid unic, Partidul Congresului. Peste 4 milioane de cetăţeni au fost înscrişi pe listele electorale, consultarea populară fiind supravegheată de observatori internaţionali. Cu opt luni în urmă, preşedintele Banda, care a interzis partidele politice de opoziţie, era de părere că pluralismul politic "înseamnă corupţie, instabilitate economică, performanţe economice reduse, luptă civilă şi tribală." El a cedat, în cele din urmă, presiunilor interne şi mai ales externe, şi a acceptat organizarea referendumului privind viitorul ţării. Creditorii occidentali au îngheţat ajutorul pentru Malawi în mai 1992 pe motivul violării drepturilor omului. Opoziţia prodemocratică intenţionează să solicite convocarea de alegeri generale pentru următoarele şase luni.

NIGER

Cel dintâi preşedinte ajuns la conducere în urma unei consultări libere, democratice şi multipartite este socialdemocratul Mahamane Ousmane. Noul preşedinte al Nigerului, în vârstă de 43 de ani, a obţinut 54,46 la sută din voturile exprimate de electorat la 27 martie. Cu ocazia învestirii în funcţie, el a salutat "era nouă de libertate şi democraţie" în care a intrat ţara sa. În cursa electorală prezidenţială s-au aflat iniţial opt candidaţi, nici unul dintre ei neobţinând în primul tur majoritatea absolută necesară.

NIGERIA

Primele alegeri prezidenţiale din Nigeria, din ultimii zece ani, s-au desfăşurat la 12 iunie .a.c. Aproximativ 39 de milioane de nigerieni au fost înscrişi pe liste pentru a-şi alege primul preşedinte civil. Scrutinul s-a desfăşurat conform tehnicii "sufragiului public secret modificat". In competiţie s-au aflat doi multimilionari musulmani - Bashir Tofa şi Moshood Abiola. Conform unor rezultate oficiale parţiale, candidatul Partidului Social-Democrat Moshood Abiola este net în fruntea scrutinului în urma voturilor exprimate în jumătate din circumscripţii. Convenţia Republicană Naţională, al cărei lider este Bashir Tofa, a chemat Comisia Electorală Naţională să anuleze rezultatele alegerilor prezidenţiale din cauza "fraudelor".

TOGO

Preşedintele togolez, generalul Ghassingbe Eyadema, a amânat în repetate rânduri data alegerilor prezidenţiale şi legislative, invocând motive organizatorice. Ca urmare, scrutinul prezidenţial ar urma să se desfăşoare pe 4 iulie, iar alegerile legislative au fost reprogramate pentru 1 şi 15 august. Considerând că aceste măsuri au fost luate de un guvern ilegal şi care nu a consultat toate forţele politice, Alianţa togoleză pentru democraţie, aflată în opoziţie, a făcut de pe-acum apel la cetăţenii ţării să boicoteze alegerile. Statele Unite au refuzat să-şi trimită observatori şi să acorde sprijin material, îndoindu-se de faptul că alegerile din Togo ar putea fi libere şi corecte, atâta timp cât lipseşte consensul dintre toate partidele. Opoziţia se teme cel mai mult de faptul că actualul preşedinte ar putea recurge la utilizarea forţei pentru a-şi asigura victoria.

Maria VASCHI

CJ

Curier juridic

Inaugurarea în cadrul revistei noastre a rubricii **Dosar- diaspora românească** *a avut ca efect imediat zeci de telefoane, scrisori, faxuri prin care suntem invitaţi să publicăm gânduri, realizări, intenţii, propuneri de rubrică şi chiar editarea unei noi publicaţii pe această temă.*

Noi vă mulţumim şi vă comunicăm că suntem deosebit de interesaţi pentru orice fel de propunere de natură a conduce la creşterea popularităţii revistei "Lumea".

Dat fiind faptul că o mare parte dintre cititori, pe lângă ofertele şi sugestiile de conţinut, ne solicită informaţii cu privire la regimul juridic al bunurilor mobile şi imobile rămase în ţară, înţelegem să venim în sprijinul acestora prin prezenta rubrică.

Dlui Dr. Iuga Constantin:

Situaţia prezentată de dv este "clasică".

Până când va apărea noua lege, aveţi posibilitatea introducerii unei acţiuni judecătoreşti în revendicare, deoarece în speţă nu s-a emis decizie de confiscare sau alt document legal de trecere în proprietatea statului a unui apartament din cele două din cadrul imobilului respectiv.

Pentru cel de al doilea apartament este necesară, mai întâi, introducerea unei acţiuni de constatare a nulităţii actului de donaţie, falsul urmând a fi dovedit.

Oricum, donaţia, aşa cum rezultă din actele de la dosar, nu a fost efectuată în interesul celui reprezentat, existând şi o disproporţie vădită între valoarea imobilului (de la acea dată) şi suma efectiv primită, care reprezintă doar o cotă indiviză din proprietate.

Precizăm că revista noastră nu vă poate reprezenta în justiţie, pentru acest fapt urmând a vă adresa unui avocat. Se oferă în schimb ca, pe baza verificărilor din teren, să vă lămurească situaţia de fapt, sugerând şi eventualele soluţii legate de reintrarea în posesie.

Rugăm cititorii din diaspora să ne transmită informaţii complete cu privire la proprietăţile lor, inclusiv data la care au părăsit ţara.

Consilier juridic,
Sterică FLOREA

Ştefu a dispărut în împrejurări tragice. În ziua dinaintea plecării la "mondialele din S.U.A." a participat la o partidă de pescuit subacvatic şi a făcut un infarct la adâncime. Am publicat un interviu cu el imediat ce am revenit în ţară din Canada, iar interviul a apărut când agenţiile de presă anunţau pe primele pagini triumful Nadiei ca personalitate a lumii sportului la Indianapollis şi revederea cu Bela Karoly. Undeva, la faptul divers, era amintit decesul neaşteptat al managerului ei. Există şi o diasporă a celor dispăruţi!

In memoriam

Alexandru Ştefu

Fotografia Nadiei Comăneci, care însoţeşte acest text, mi-a fost oferită chiar de Nadia, în 1990, în iunie, cu puţin timp înainte ca ea şi managerul ei canadian, Alexandru Ştefu, să plece spre Statele Unite, unde urmau să înceapă Campionatele mondiale de gimnastică. Se vorbeşte mult despre Nadia şi rar, sau aproape deloc, despre omul care a recuperat-o - acesta e adevărul! - pentru cariera pe care, de altfel, marea sportivă o merită. Alexandru Ştefu e un fost rugbist timişorean, care a plecat spre alte zări, într-o vreme când înţelesese că în ţară nu-şi putea realiza ambiţiile. La Montréal, Ştefu a devenit şeful programelor pentru dezvoltarea Stadionului Olimpic. O personalitate în lumea sportului. Dar opera sa cea mai importantă considera că a fost înfiinţarea "Companiei Nadia Comăneci Inc", profilată în implicarea numelui şi a personalităţii marii campioane în acţiuni cultural - sportive de anvergură. Nadia locuia chiar în casa lui Ştefu. Timp de aproape un an, după fuga din ţară şi toate necazurile pe care le-a trăit - necazuri generate de însoţirea cu impostorul Panait - Nadia a fost - cum se spune în limbajul antrenorilor - "lucrată" de Ştefu, ca să se refacă sufleteşte şi să-şi regăsească forma sportivă. Ştefu şi soţia sa, o franţuzoaică, au fost fraţii mai mari ai Nadiei, i-au creat întâlniri avantajoase cu marea presă, au pus la punct un sistem de reclamă, în final - după ce realizaseră o convenţie cu Ministerul Culturii din Grecia - ar fi urmat ca Nadia să patroneze, la Olimpia, un mare show cu 50 de campioni olimpici, dintre cei mai celebri. Ştefu a fost omul bun din umbră, iar motivaţia lui era pur sentimentală: "Ţin enorm la România - spunea el într-un interviu - cu fapta, nu cu vorba. Am ajutat mulţi români să se integreze, să-şi clarifice statutul social în Canada. Nadia e una din legendele sublime ale Olimpiadelor moderne. Nu trebuie să ne fie indiferent destinul ei... Legendele trebuie apărate.Legendelor nu trebuie să li se ceară decât ceea ce ele pot efectiv da. Am toate superlativele pentru inteligenţa Nadiei, dar nu trebuie să pierdem din vedere că inteligenţa ei se manifestă predilect în această lume a sportului. Să nu uităm că marii campioni trăiesc două vieţi: prima, cât sunt foarte activi ca performeri; a doua, când ies din lumea performanţei. Eu am făcut un crez din readucerea Nadiei în prim - planul vieţii publice."

Alexandru Ştefu a reuşit, dovadă că despre Nadia se vorbeşte din nou în termenii cei mai elogioşi. Ştefu a dispărut în împrejurări tragice. În ziua dinaintea plecării la "mondialele din S.U.A." a participat la o partidă de pescuit subacvatic şi a făcut un infarct la adâncime. Am publicat un interviu cu el, imediat ce am revenit în ţară din Canada, iar interviul a apărut când agenţiile de presă anunţau pe primele pagini triumful Nadiei ca personalitate a lumii sportului la Indianapollis şi revederea cu Bela Karoli. Undeva, la faptul divers, era amintit decesul neaşteptat al managerului ei. Există şi o diasporă a celor dispăruţi!

T. O.

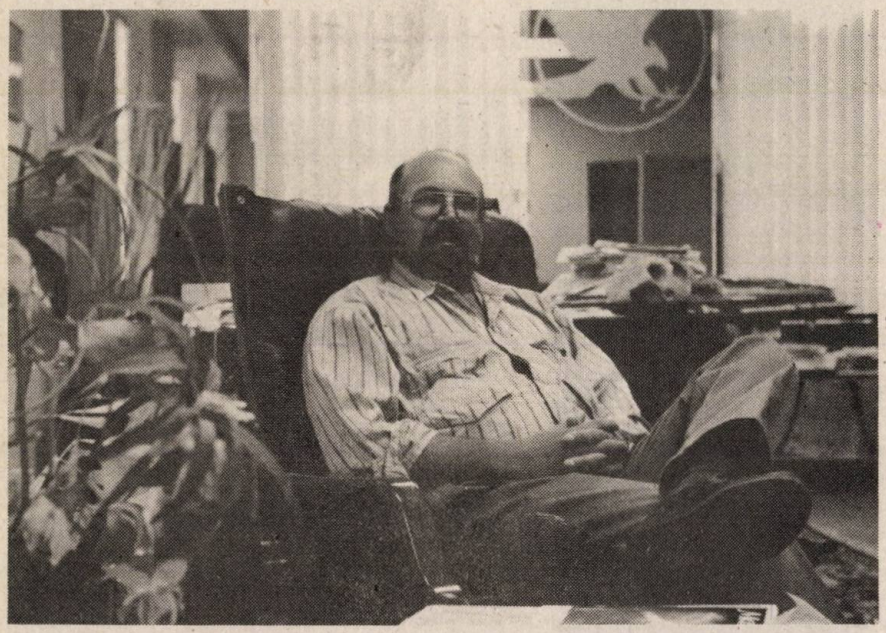

Două nume în presa canadiană: Jean Mazaré și "L' Express de Toronto"

Îndeobşte, românii care au luat calea exilului, în Canada şi S.U.A., sunt oameni cu o viaţă interioară foarte bogată şi, chiar dacă nu o arată întotdeauna, firi dârze, de luptători. Viaţa lor prezintă unele paradoxuri, între care şi acela că, deşi păreau a avea toate datele să se realizeze în profesie şi în ţară, au preferat, cum se spune, s-o ia de la capăt în altă lume. Cauza cauzelor e mereu una morală. Că lucrurile au stat aşa şi nu altfel o probează şi faptul că, în noua lor patrie, cauza esenţială a întregului lor comportament a rămas cea morală.

Biografia lui Jean Mazaré, cunoscut om de presă din Toronto, e în totul edificatoare. În ziua când l-am cunoscut, tocmai îşi săpa cu excavatorul un lac la proprietatea din afara oraşului. Un patron de ziar, care se distrează muncind ca excavatorist, numai pentru ideea de a pune ceva din el în toate - iată o situaţie nu tocmai obişnuită. De fapt viaţa lui Jean Mazaré e marcată de momente a căror logică ne scapă la o cercetare grăbită. La persoanele ce ţintesc un ţel trebuie să căutăm logica ascunsă a lucrurilor. La aceasta se ajunge greu, deoarece oamenii puternici fac arareori caz de principii. Dacă domnul Mazaré s-a povestit pe sine într-o bună zi, e numai fiindcă am stat faţă în faţă ca ziarişti, ca sortiţii unei profesii. Ziariştii din toate continentele au sentimentul apartenenţei la o conjuraţie.

Am simţit asta în nenumărate cazuri şi întâlnirea cu Jean Mazaré mi-a confirmat încă o dată ideea.

"Express"-ul din Toronto al domnului Mazaré este el însuşi un caz interesant, în sensul că, iată, un român editează un ziar pentru francezi, de fapt "pentru francofilii canadieni de toate originile". O cercetare a publicaţiilor de o anume însemnătate în comunităţile importante ale Canadei conchidea -la cinci ani de existenţă a săptămânalului- că e, oricum, o performanţă. Dacă cinci ani de existenţă a unui ziar particular e o performanţă, faptul că "Express" a rămas o apariţie marcantă în continuare e o supra-performanţă. "L'Express de Toronto" devine, din 1975, unul din motivele de mândrie ale multor compatrioţi, fiindcă Jean Mazaré e exemplul cel mai popular al izbânzii în imposibil.

Jean Mazaré se chema, în 1971, Ion Mazăre şi era student la Institutul "Nicolae Grigorescu", secţia grafică. În septembrie 1971, studentul de la Belle-Arte a săvârşit o acţiune de disperat: a înotat pe Marea Neagră până la un vas cipriot ancorat în larg, s-a ascuns în cală şi, până să ajungă în Canada, a cutreierat mai multe ţări şi a cunoscut poliţiile de pe mai multe continente. Ce şanse avea un student fugar de la arte să scoată, după numai patru ani, un ziar de limbă franceză la Toronto? Întrebarea conţine şi răspunsul: nici una. Mai ales că, la fel ca mulţi alţi români, Jean Mazaré a devenit întâi şofer de taxi.

Un studiu sociologic al şoferiei făcute de români în America de Nord ar fi extrem de pasionant. Numai în Manhattan profesează peste o mie, din care puţini sunt şoferi de meserie. Taxi-ul e cea mai ciudată loterie: faci repede nişte bani, ca să poţi începe cu ei o afacere, sau rămâi taximetrist - şi visezi că te vei realiza cândva ca medic, arhitect, inginer...

Redacţia domnului Mazaré nu e nici mare, nici mică. Un ziarist român va descoperi aici că în România oricât de mică ar părea o redacţie, tot mai există în ea nişte oameni care nu fac nimic. Când un săptămânal de 26 de pagini color format ziar e condus, redactat , administrat, tipărit şi distribuit de numai 13 persoane, începem să înţelegem ce conţinut are cuvântul muncă în Canada. 45% din suprafaţa paginilor e ocupată de reclame - ca de altfel la mai toate publicaţiile din Occident - dar reclama aceasta trebuie obţinută. Reclama e oferită numai publicaţiilor influente. Pentru Ministerul multinaţionalităţii din Canada, ca şi pentru francofilii din Toronto -un oraş dominat de anglofili - "Express"-ul lui Jean Mazaré e un săptămânal influent.

Multe sunt cauzele, ştiute sau ascunse, ale unei reuşite. Oricum, o cauză importantă în Canada e felul de a fi al omului. Au trecut doi ani de atunci. Mă simt dator să mărturisesc că ziua când l-am cunoscut pe domnul Mazaré a fost una de care-mi amintesc cu plăcere.

Tudor OCTAVIAN

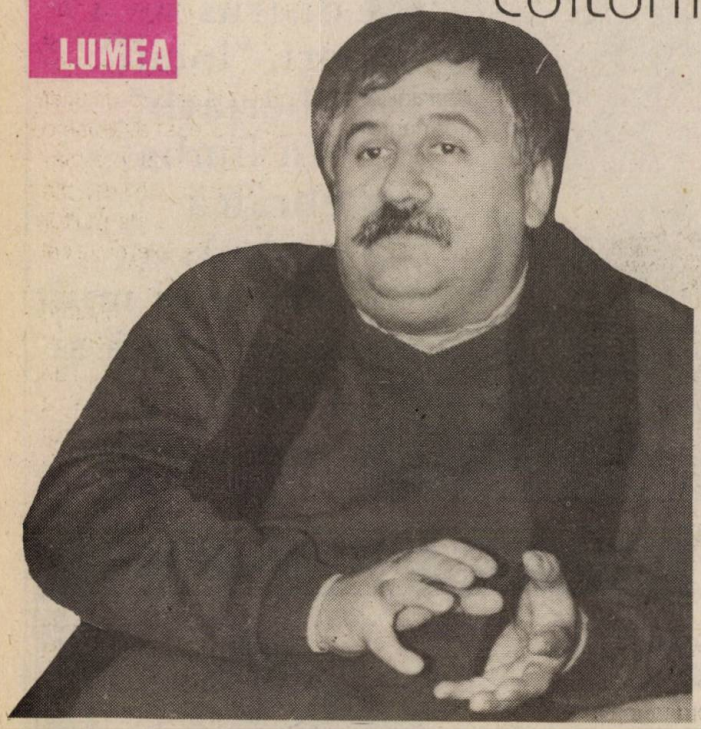

Neliniştitorul Titus, fascinantul Silviu

Pentru prima oară de la fondarea sa în ... 1850, Teatrul Naţional din Craiova a ajuns în America. Adică în Canada, la Montreal. La a cincea ediţie a Festivalului Internaţional de Teatru a celor două Americi. Prezenţa craiovenilor, mult mediatizată, a fost aşteptată cu nerăbdare, la concurenţă cu spectacolul "Comedie rusă", după Cehov, în adaptarea şi regia lui Pierre-Yves Lemieux. Pentru că "Titus Andronicus", cea mai nouă reuşită a lui Silviu Purcărete, nu mai era o necunoscută pentru realizatorii festivalului. Montarea obţinuse, pe drept, după cum s-a exprimat presa canadiană, toate onorurile în România. Şi acest spectacol crud, neliniştitor şi fascinant fusese programat în deschidere, vineri 28 mai, ora 20, pe scena Teatrului Jean Duceppe din Place des Arts tocmai pentru a-şi confirma faima. Şi a reuşit să o facă, dovadă că, în cotidianul "Le Devoir", publicul a fost invitat la următoarele două reprezentaţii printr-o exclamaţie puţin obişnuită în cronicile sale: "Amatori de teatru viu, veniţi la acest spectacol!"

După 27 de ore de zbor şi de praf, trupa craioveană s-a prezentat la conferinţa de presă şi pe scenă ca "un miracol al teatrului românesc", iar regizorul Silviu Purcărete a devenit o vedetă a Montrealului. Au fost remarcate predilecţia sa pentru repertoriul clasic (va fi prezent în iunie la Viena, într-un festival coproducţie austriaco-română, cu "Fedra" după Euripide şi Seneca - în rolul principal Leni Pinţea-Homeag), sonorizarea şi efectele vocilor din "Titus Andronicus" şi, mai ales, tensiunea pe care acest spectacol o creează în relaţia sa cu spectatorii.

Cu neliniştitorul Titus şi fascinantul Silviu, Teatrul Naţional din Craiova a păşit cu dreptul în Lumea Nouă, a tulburat-o şi a cucerit-o.

Cornelia Maria SAVU

Un succes cu... urmări

Există mulţi români în Statele Unite. Şi chiar dacă pasiunile politice fac ca diaspora noastră să fie neunitară din această perspectivă, când este vorba de artă reprezentanţi de marcă ai spiritualităţii româneşti îşi dau mâna, uită divergenţele şi devin ambsadori ai ţării şi culturii care i-au format.

George Enescu Musical Society din Statele Unite este un astfel de exemplu. Sub patronajul spiritual al elevului lui Enescu, Sir Yehudi Menuhin, având-o preşedintă de onoare pe dna Marta Cassals Istomin şi preşedinte al direcţiei pe dl Sergiu Comissiona, Societatea înscrie în consiliul său nume de prestigiu ale muzicii noastre şi nu numai: T. Brediceanu, Viorica Cortez, Şerban Lupu, M. Rostropovici, G.Shuler, William Shuman, Lawrence Foster. Deziderатul principal îl constituie păstrarea vie a memoriei lui Enescu prin organizarea anuală a unui concert la Carneggie Hall, precum şi prezenţa unor lucrări ale lui Enescu pe diferite scene americane, reconsiderarea muzicii româneşti contemporane şi promovarea compozitorilor români din ţară.

Anul acesta, la finele lunii mai a avut loc concertul de la Carneggie Hall, iar Fundaţia SOROS a înlesnit (sponsorizând drumul şi sejurul) prezenţa pe renumita scenă a solistului Corului Filarmonicii "George Enescu" din Bucureşti, Vladimir Deveselu. Vladimir Deveselu a interpretat lieduri de Enescu, primite cu foarte mare interes şi entuziasm de publicul american şi românesc, demonstrând încă o dată, dacă mai era nevoie, că aceste bijuterii îşi au locul lor inconfundabil în patrimoniul muzicii universale.

Lucrările lui Miriam Marbé, Nina Cassian, Gheorghe Costinescu care figurau pe afişul de concert au atras un public numeros şi receptiv, ceea ce l-a convins pe medicul Arminiu Cassvan, el însuşi compozitor şi prieten cu Anatol Vieru, că efortul financiar, sponsorizarea substanţială de către Medical Center pe care îl conduce nu au fost bani aruncaţi... pe Dâmboviţa.

În funcţie de posibilităţile de finanţare, extrem de importante într-o societate care funcţionează doar dependent de aceste coordonate, se preconizează pentru toamna anului 1994 un turneu al trioului "Enescu" (violonistul Şerban Lupu, violistul Vladimir Mendelsohn şi violoncelistul Mirel Iancovici) alături de pianista Lory Wallfisch, sufletul şi secretara Societăţii "G. Enescu", şi Vladimir Deveselu cu un program Enescu şi muzică românească contemporană.

Prezenţa cât mai pregnantă a artiştilor români din România în Statele Unite este un deziderat nobil şi el ar trebui susţinut de toate forurile şi sponsorii care pot facilita astfel de turnee.

Cristina HOGEA

caleidoscop

- Ierusalim
- Islam
- închisoare
- confort sporit
- Fotografia săptămânii

IERUSALIM

distrus de 17 ori, "locul libertăţii" (în limba ebraică veche), a trăit mai mult în violenţă şi război.

Panorama vechiului şi noului oraş, cu Domul de pe Stâncă.

ירושלים

HIERVSALEM

ISTORIE

În jurul anului 1000 înainte de Hristos regele David cucereşte cetatea iebusiţilor şi o întemeiază capitală a seminţiei israelite
965 Solomon clădeşte primul templu
587 Nabucodonosor distruge templul şi oraşul. Începutul captivităţii babiloniene, care se termină abia în 538
515 A fost sfinţit al doilea templu
167 Macedonianul Antiochos pângăreşte templul, interzice cultul iudaic
164 Evreul Makkabi cucereşte Ierusalim-ul
63 Romanii cuceresc Ierusalim-ul
70 (naşterea lui Hristos): Romanul Titus distruge oraşul, în urma unei revolte a evreilor
132 Ierusalim-ul devine din nou capitală, pentru scurt timp, în timpul unei revolte a evreilor, care durează câteva luni, după care Hadrianus schimbă şi denumirea provinciei din Iudeea în Palestina
Din 326 începe construirea bisericii de la Sfântul Mormânt
614 Parţii cuceresc Ierusalim-ul
637 Califul Omar cucereşte Ierusalim-ul
691 Califul Abd al-Malik ordonă construirea în oraş a "Al Qods " ("Sanctuarul") Domului Stâncii.
1009 Califul Hakim distruge Biserica Mormântului
1048 Biserica Mormântului este clădită din nou
1099 Cruciaţii cuceresc Ierusalim-ul
1187 Sultanul Saladin cucereşte oraşul
1229 Friedrich II recâştigă Ierusalim-ul
1240 Tartarii jefuiesc oraşul
1244 Ierusalim-ul devine islamic
1517 Turcii cuceresc Palestina (numai Iudeea)
1917 Britanicii ocupă ţara
1947 ONU decide internaţionalizarea Ierusalim-ului
1949 Ierusalim-ul este împărţit între Israel şi Iordania
1950 Amman-ul anexează estul Ierusalim-ului
1967 Israelul cucereşte partea estică a oraşului
1980 Israelul declară întregul oraş capitala ţării

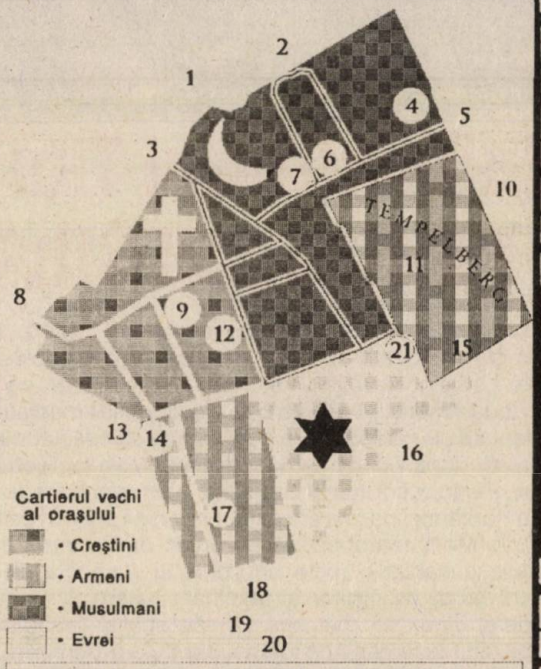

1. Grota lui Eremia; 2. Poarta Irozilor; 3. Poarta Damascului; 4. Biserica Sf. Ana; 5. Poarta leilor; 6. Biserica botezului; 7. Arcada Ecce-Homo, Mânăstirea Surorilor Sion; 8. Poarta nouă; 9. Biserica Mormântului; 10. Poarta de Aur; 11. Domul Stâncii; 12. Biserica Mântuitorului; 13. Jaffator; 14. Citadela (Turnul lui David); 15. Moscheea Al-Aksa; 16. Poarta Negurii; 17. Biserica Sf. Iacob; 18. Poarta Sion; 19. Mânăstirea Dormitio; 20. Mormântul lui David, Locul ultimei cine; 21. Zidul Plângerii.

JERUSALEM

القدس

IERUSALIM este sediul Parlamentului, preşedinţiei şi guvernului statului Israel. Majoritatea ambasadelor se află în zona Tel Aviv, căci Ierusalim nu este recunoscut internaţional drept capitală a Israelului.

ORAŞ SFÂNT PENTRU CELE TREI RELIGII

1. Musulmanii se roagă la Domul de pe Stâncă, de unde, conform tradiţiei, profetul Mohamed s-a ridicat la ceruri.

2. Creştinii îl venerează pe Isus răstignit, cel care a suferit pentru şi în locul lor şi care, conform credinţei, va reînvia în Ierusalim

3. Evreii se reculeg la Zidul Plângerii, locul distrugerii lăcaşului lor sfânt.

ISLAM

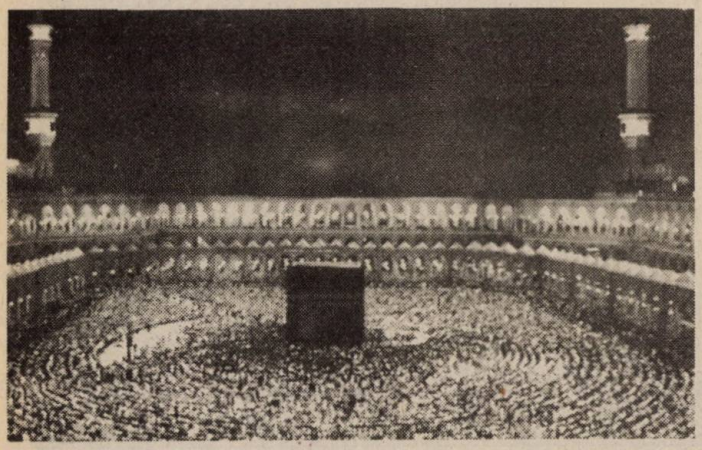

Mecca: Centrul lumii islamice

De la revoluţia din Iran şi războiul din Golf, lumea islamică este tulburată de provocări şi ameninţări politice.

Astăzi, pretenţiile fundamentaliştilor islamici se referă, în legătură cu ideea islamizării, la renunţarea la valorile vestice. Explicarea credinţei Profetului Mohammed face parte dintre îndatoririle principale ale deceniilor ce vor veni. Cât este de actuală o demonstrează şi lupta sângeroasă din Bosnia, unde se desfăşoară un război religios.

DOUĂ DIRECŢII ŞI MULTE SECTE

Suniţii: 90% dintre musulmani sunt suniţi. Ei se bazează pe Sunna, ceea ce reprezintă prezicerile şi modul de viaţă ale Profetului.

Şiiţii: Mai puţin de 10% dintre musulmani se recunosc ca Shia. Cuvântul înseamnă partid şi-i cuprinde pe cei care s-au rupt de majoritate ca urmaşi ai lui Mohammed şi-l respectă pe ginerele profetului, Ali, ca urmaş. În Iran, religia de stat este şiită. Şiiţii au, în general, o poziţie mai radicală, fundamentalistă.

Secte: În Uruma (întreaga lume islamică) există grupări care s-au format pe baza diferenţelor politice sau teologice. Dintre cele mai importante fac parte ismaelieni, conduşi de Aga Khan.

Regele Fahd (al Arabiei Saudite) apaţine suniţilor

Ayatollah-ul Khomeini, un cunoscut şiit

Aga Khan conduce una dintre cele mai importante secte

MINARETE

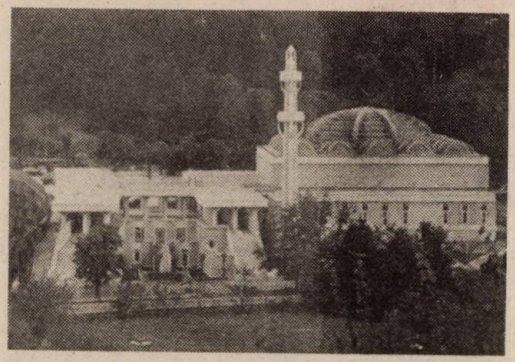

Chiar în Roma, în centrul catolicismului, a apărut o moschee

Islamul se răspândeşte azi printr-un excedent al naşterilor. Statisticieni ai populaţiei se aşteaptă ca islamul să devină, peste o generaţie, cea mai puternică comunitate religioasă.

MOŞTENIRE COMUNĂ ÎN 3 RELIGII

Spre deosebire de celelalte două religii monoteiste, creştinismul şi iudaismul, în islam obiceiurile sunt cele mai importante, fapt care se explică prin condiţiile de viaţă din timpul Profetului Mohammed (622) şi prin viaţa dură în deşert.

ABRAHAM, ISUS, MOHAMMED

Circumcizia: ritual la iudaici şi musulmani

Iudaismul şi islamul se aseamănă ca formă exterioară. Astfel, musulmanii au preluat circumcizia, refuzul cărnii de porc. Modelul oraşelor iudaice stabilite de religie se transpune şi asupra celor islamice. Premisa constă în refuzul de a despărţi religia şi societatea. În cele din urmă, musulmanii se regăsesc în tradiţia creştină şi iudaică. Isus şi Abraham reprezintă pentru ei predecesorii profetici ai lui Mohammed.

CONVERTIŢI

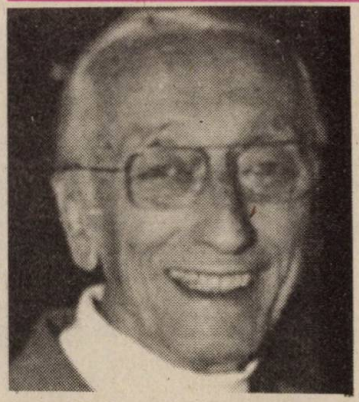

Musulman: comandantul Cousteau

Islamul este, de câţiva ani, religia către care aderă până la 10% din populaţia din mai multe ţări europene. Astfel, în Franţa sunt 4 milioane de musulmani. Majoritatea sunt din nordul Africii. Totuşi, tot mai mulţi europeni sunt atraşi de islamism. Cel mai important convertit este cercetătorul Jacques-Yves Cousteau. Filozoful Roger Garaudy, iniţial creştin, apoi marxist, s-a convertit la islamism,la fel ca şi ambasadorul german în Maroc, Wilfried Hofmann.

FOTOGRAFIA SĂPTĂMÂNII

MIZERIA DIN CARE SE NAŞTE TEROAREA

Din suferinţa acestei suburbii a oraşului Cairo, fundamentaliştii islamici îşi culeg adepţii şi teroriştii. Mizeria capitalei egiptene suprapopulate determină neîncrederea oamenilor în orice soluţie propusă de politicieni.

Ura lor se intensifică împotriva tuturor celor vinovaţi de suferinţă: împotriva guvernului orientat spre vest şi împotriva statului "lipsit de Dumnezeu".

Astfel se explică şi atacurile împotriva turiştilor veniţi din vest, care susţin statul prin devizele pe care le aduc.

Conflictul a costat, într-un an, viaţa a peste 100 de oameni.

ÎNCHISOARE CONFORT SPORIT

Primul penitenciar particular din Europa, "THE WOLDS"se află în apropiere de Hull, în nordul Angliei, şi este primul rod al politicii de privatizare în domeniu, dusă de guvernul britanic din 1988. În anii următori, cel puţin o jumătate dintre cele 128 închisori ale Marii Britanii vor fi date în administrare firmelor particulare. "THE WOLDS" are 156 de celule cu un pat şi 72 de celule cu 2 paturi; lenjeria de pat şi tapetele au culori atrăgătoare, prosoapele şi pasta de dinţi sunt la discreţie.

Doi maiştri bucătari şi un brutar au grijă de sănătatea fizică a deţinuţilor.La masă, ei pot alege între două feluri de mâncare, vegetarienii având şi ei meniu separat. Paznicii, care se numesc aici "observatori ai securităţii", iau masa împreună cu deţinuţii.

"THE WOLDS" are o sală de sport şi spaţii pentru timpul liber cu mese de biliard şi aparatură HI-FI, TV şi video.

Şcolarizarea nu reprezintă nici ea o problemă: o ofertă de cursuri de la scrierea corectă până la lucrul pe computer.

Deţinuţii au dreptul, 14 ore zilnic, să-şi părăsească celulele, dintre care 2 ore le pot petrece în aer liber.

Fiecare are o cheie a celulei sale.

Deţinuţii şi "supraveghetorii" îşi spun pe numele mic.

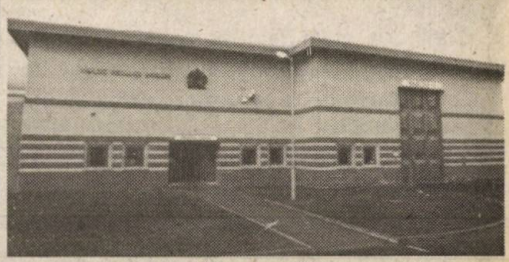

În dreapta, trei imagini edificatoare

Rubrică realizată de Odette HANGANU

JEAN MOULIN

patriot francez sau agent sovietic ?

Pentru francezi, numele lui Jean Moulin reprezintă, poate chiar în mai mare măsură decât cel al generalului De Gaulle, simbolul Rezistenţei împotriva ocupantului, în timpul celui de-al doilea război mondial. Aceasta deoarece el nu numai că a acţionat cu toate puterile sale pentru constituirea unei mişcări unitare de rezistenţă, reuşind în cele din urmă dar şi-a dat şi viaţa în serviciul aceluiaşi ideal. Iar cei care i-au păstrat amintirea îl prezintă ca pe un om inteligent, cult, comunicativ, cu profunde convingeri democratice. Jean Moulin şi-a dobândit astfel statutul de erou, nu numai în Panteon, ci, mai important, în inimile francezilor.

Este de la sine înţeles că o încercare de a repune în cauză această imagine, descoperindu-i şi aspecte mai întunecate, nu putea să nu provoace emoţii. Or, noua carte a lui Thierry Wolton, intitulată **Marea Recrutare (Le grand recrutement)** îndrăzneşte chiar acest lucru. Thierry Wolton este considerat, în Franţa, o autoritate în domeniul serviciilor de informaţii, mai ales al celor sovietice (i s-a tradus şi la noi, de către Editura Humanitas, lucrarea **KGB-ul în Franţa**). Recenta sa carte este consacrată unui foarte competent agent secret, pe nume Henri Robinson, cu pseudonimul Harry, care, începând din 1923, ar fi edificat şi condus **"cea mai mare reţea de spioni recrutaţi în Franţa pentru sovietici".** Până aici, nimic scandalos. Numai că, pe coperta cărţii, portretul lui Robinson este suprapus peste silueta unui portret, binecunoscut de toţi francezii, al lui Jean Moulin. Fiindcă tocmai acesta, afirmă Wolton, ar fi fost informatorul cel mai preţios al lui Robinson.

Desigur, oricât de prestigioasă, figura lui Moulin nu poate fi scutită de reconsiderări. Cu condiţia ca ele să se bazeze pe dovezi concludente. Ceea ce, de această dată, se pare că nu este cazul. Totuşi, demonstraţia lui Thierry Wolton a convins o seamă de istorici şi comentatori din mass-media (un exemplu: popularul **Figaro Magazine**) care n-au întârziat să comenteze această presupusă descoperire şi implicaţiile sale. Cartea a provocat, însă, şi replici nu mai puţin ferme.Iar una din cele mai bine susţinute a venit, în paginile săptămânalului **L'Express**, din partea lui Daniel Cordier. Un om care, la rândul său, ştie despre ce vorbeşte când se referă la Jean Moulin şi la Rezistenţa franceză.

Biografia lui Daniel Cordier este, în sine, destul de spectaculoasă. În 1942, la 22 de ani, membru al serviciului de informaţii din subordinea generalului De Gaulle, el era paraşutat în Franţa, devenind şeful secretariatului personal al lui Jean Moulin. S-a aflat alături de acesta în cele unsprezece luni, cruciale pentru mişcarea de rezistenţă, care i-au precedat arestarea. Rămas, ca prin minune, în libertate, Cordier şi-a continuat activitatea de rezistent. **"Astăzi, retroactiv, toţi îşi spun <<rezistenţi>> sau îşi amintesc că au fost aşa ceva, măcar în 1944. Baliverne! Eram consideraţi în afara legii şi De Gaulle - un trădător, condamnat la moarte, iată adevărul!** îşi aminteşte el.

Un înalt funcţionar cu profunde convingeri democratice: Jean Moulin înainte de război

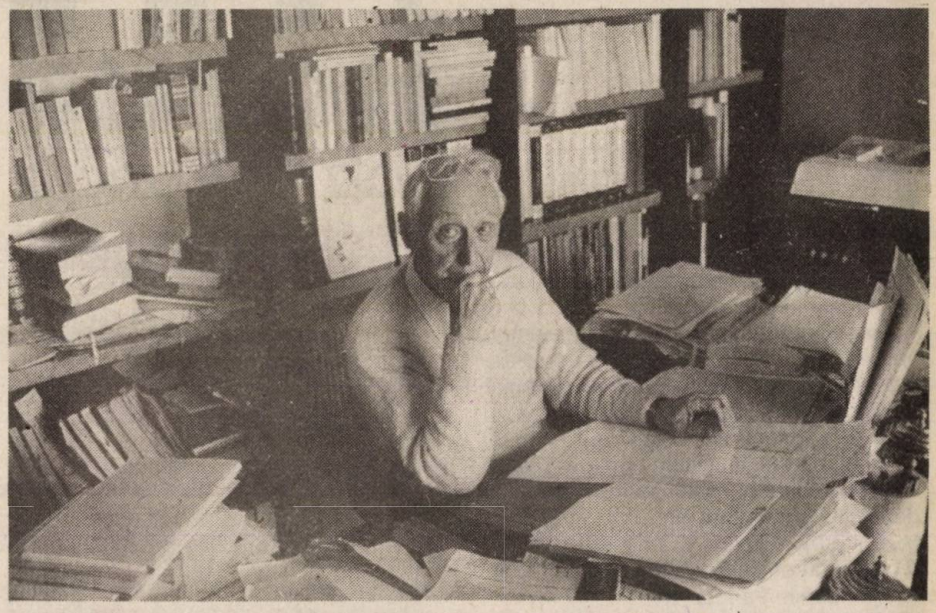

O privire critică, dar fidelă adevărului istoric: Daniel Cordier

După război, Cordier a început o viaţă nouă, devenind unul din cei mai cunoscuţi negocianţi de artă contemporană în deceniile 50 şi 60. "**Ceea ce făcusem în timpul războiului nu mai prezenta nici un interes pentru mine**". În 1977, însă, trecutul a revenit în actualitate. Într-un volum de amintiri, Henri Frenay, fostul şef al mişcării de rezistenţă **Combat** (Lupta), îl declara pe Jean Moulin (deja!) "cripto-comunist". Cordier, care-şi amintea că relaţiile lui Moulin cu comuniştii fuseseră mai degrabă dificile, a redeschis arhivele pe care le păstra din perioada războiului. Şi a constatat că lucrarea lui Frenay conţinea nu numai aprecieri dezminţite de documente, ci şi grave erori de cronologie. Nu era singurul caz: cu trecerea timpului, supravieţuitorii Rezistenţei tindeau, poate fără voie, să-şi ajusteze relatările pentru a-şi reevalua propria participare. Fenomen care se face simţit şi la noi.

Daniel Cordier s-a hotărât, atunci, să reconstituie el însuşi viaţa celui de care fusese atât de aproape. Şi, ca fundal, întreaga istorie a Rezistenţei franceze. Fără a se lăsa condus de sentimente, el şi-a însuşit principiile istoriografiei critice, căutând - şi găsind - nenumărate documente pe care şi-a construit opera. Care beneficiază, desigur, şi de avantajul experienţei trăite.

Primele două volume ale biografiei "Jean Moulin, necunoscutul de la Panteon" au apărut abia după doisprezece ani de studii. Cel de-al treilea a apărut de curând. Prin ele, Daniel Cordier s-a plasat deja în fruntea cercetătorilor acestei perioade frământate, din care a scos la lumină nu puţine detalii uitate. Un exemplu îl priveşte chiar pe Henri Frenay. Cordier a regăsit un manifest difuzat în rândurile Mişcării de eliberare naţională - viitorul **Combat** - la sfârşitul anului 1940. Textul făcea apel la rezistenţă... sub aripa mareşalului Pétain, al cărui program politic era aprobat. De Gaulle era condamnat, iar mişcarea de rezistenţă nu ar fi urmat să cuprindă decât "**francezi adevăraţi**", fără evrei... Frenay a rupt-o definitiv cu Pétain abia în mai 1942.

Prin asemenea dezvăluiri, Cordier nu urmărea să întineze imaginea Rezistenţei, ci doar să o reconstituie aşa cum fusese, ferind-o de o idealizare, în fond, păgubitoare. El era, deci, cel mai potrivit pentru a evalua afirmaţiile lui Thierry Wolton despre Jean Moulin. Fără îndoială, influenţat de ataşamentul mărturisit pentru memoria lui Moulin, Cordier s-a limitat să analizeze

De la administraţie la Rezistenţă

Născut la Béziers, în sudul Franţei, în 1899, Jean Moulin avea la activ, în 1940, peste douăzeci de ani de serviciu în administraţia civilă. O carieră care putea fi considerată reuşită: subprefect în Savoia şi Bretania, secretar general al prefecturii departamentului Somme, în sfârşit, prefect în Aveyron şi apoi în Eure-et-Loir, la Chartres, unde se afla atunci când înfrângerea Franţei a devenit fapt împlinit. Rămas la post, încercând să oprească exodul populaţiei înspăimântate, este arestat de germani. Aceştia fac presiuni asupra sa, pentru a-l sili să semneze o declaraţie despre presupuse atrocităţi comise de trupele franceze. Moulin refuză şi încearcă să se sinucidă, ceea ce-i obligă pe ocupanţi să-l elibereze.

Regimul colaboraţionist de la Vichy, al mareşalului Pétain, îl menţine în funcţie până în noiembrie 1940, când ministerul de interne îi cere să ia anumite măsuri represive. Se opune şi este destituit. Încearcă să plece din ţară pentru a se alătura, la Londra, generalului De Gaulle, care chemase populaţia la rezistenţă. Pentru paşaport, se adresează unui coleg în care avea absolută încredere, dar acesta îl denunţă superiorilor. Nu avea să fie ultima trădare. Din fericire, autorităţile nu reacţionează şi Jean Moulin rămâne în libertate. El călătoreşte în sud, apoi la Paris, luând legătura cu diferiţi funcţionari şi oameni politici, ca şi cu Mişcarea de eliberare naţională, una din reţelele de rezistenţă care începuseră să se formeze.

În septembrie 1941, mandatat de principalele trei mişcări de rezistenţă necomuniste, Jean Moulin pleacă, prin Lisabona, la Londra. Aici se întâlneşte pentru prima oară cu generalul De Gaulle. "**O lovitură de trăsnet** - scrie Eric Conan în **l'Express** - **între generalul inspirat care-şi atribuise, încă din iunie 1940, sarcina nebunească de a reprezenta Franţa eternă şi fostul prefect, care a văzut în el acel embrion de stat rezistent pe care-l căuta pentru a**

JEAN MOULIN

şi să demonteze, punct cu punct, cele cinci indicii prezentate.

Primul indiciu: **la 4 aprilie 1941, Robinson comunică Moscovei, de la Paris, date extrase din arhiva personală a lui Pierre Cot, fostul ministru al aerului. Wolton consideră că doar Moulin, care fusese şeful de cabinet al lui Cot, putea să-i fi pus la dispoziţie acea arhivă.**

Documentele arată că, la 4 aprilie, Moulin se găsea încă în zona de sud. Iar acelaşi raport, citat fragmentar de Wolton, vorbeşte pe larg despre informaţiile oferite de Maurice Panier, agent recunoscut al lui Robinson şi...prieten apropiat al lui Pierre Cot înainte de război.

Al doilea indiciu. **Un alt mesaj al lui Robinson se referă la o întrunire prezidată, în septembrie 1939, de amiralul Darlan, la cartierul său general. La întrunire participase şi Moulin, ca prefect al departamentului respectiv.**

Mesajul conţine numai declaraţii fără caracter secret, pe care Moulin le-a făcut, într-adevăr, cunoscute multora din numeroşii săi prieteni, dar nu dezvăluie, de exemplu, amplasamentul exact al cartierului general, într-adevăr un secret care i-ar fi interesat pe sovietici în cel mai înalt grad. De altfel nici una din informaţiile confidenţiale, la care Moulin avea acces în calitate de prefect, nu se poate găsi în rapoartele lui Robinson.

Al treilea indiciu. **În septembrie 1940, Robinson relatează despre un bombardament asupra oraşului Chartres, cu detalii atât de precise încât, după Wolton, nu puteau veni decât de la Moulin.**

Amănuntele în cauză apăruseră, de fapt, chiar şi în presa vremii şi erau, în orice caz, binecunoscute tuturor locuitorilor oraşului şi în special feroviarilor printre care Robinson avea numeroşi informatori.

Al patrulea indiciu. **Un alt raport descrie lucrări importante executate de germani la aerodromul din Dreux, din nou cu amănunte foarte precise: pistă de 4,5 km, obuze de 500 kg pentru bombardiere...**

Este imposibil ca Jean Moulin, care lucrase un an şi jumătate la Ministerul Aerului (în cabinetul lui Pierre Cot) să fi comis o eroare atât de grosolană: "obuze" de 500 kg în aviaţie! Este vorba, evident, de **bombe** de 500 kg.

Ultimul indiciu şi cel mai important.

Interogat de KGB în 1946, Leopold Trepper, şeful unei alte celebre reţele de spionaj - Orchestra roşie - a menţionat la un moment dat, explicit, că "Harry (Robinson) primea informaţii de mare valoare de la Moulin", fără a preciza dacă acesta fusese recrutat ca agent sau nu.

Trepper era un agent abil iar declaraţiile sale către KGB (care l-a şi încarcerat, o vreme, după război) conţin destule omisiuni şi falsuri evidente, unele chiar recunoscute de el mai târziu. Este împotriva tuturor regulilor ca doi şefi de reţele, chiar dacă lucrează împreună, să-şi dezvăluie unul altuia identitatea reală a informatorilor. De altfel, întregul pasaj referitor la Moulin pare adăugat ulterior la stenograma interogatoriului şi se pune întrebarea dacă documentul nu a fost cumva "aranjat", cu cine ştie ce scop.

Aceasta este analiza lui Cordier, întărită şi de faptul, atestat documentar, că în toată perioada în care a coordonat activitatea Rezistenţei Jean Moulin nu i-a favorizat în nici un fel pe comunişti. Dimpotrivă, el nu le-a alocat, în ciuda protestelor lor, nici arme, nici bani, deoarece refuzau să se supună directivelor venite de la Londra. Abia după moartea sa, prin diferite manevre, comuniştii şi aliaţii lor au reuşit să-şi asigure o influenţă dominantă în Consiliul Naţional al Rezistenţei. Concluzia lui Daniel Cordier este severă: "**la acest nivel de manipulare, nu mai este vorba de dezbatere istorică, ci de calomnie**".

Care pot fi, însă, motivele unor asemenea denaturări? Desigur, dorinţa de senzaţional poate juca un rol. Dar Cordier situează problema în cadrul unor tentative mai ample de rescriere a istoriei: "**nu numai persoana lui Moulin este în cauză, căci, prin el, este vizată întreaga Rezistenţă**". Scopul ar fi să se sugereze că, în anii '40, opţiunea justă a fost cea a regimului de la Vichy: alianţa cu Germania, "împotriva comunismului", şi nu invers. Cu preţul acceptării stăpânirii naziste asupra continentului? Asemenea opinii cel puţin bizare îşi fac, pare-se, loc printre unii istorici. Iar de aici până la a-l declara, din nou, pe De Gaulle trădător şi pe Pétain şi Laval - primul său ministru - nişte adevăraţi patrioţi, calea este deschisă, spune Cordier, adăugând: "**Pentru oamenii din generaţia mea, este ceva nu numai uluitor, ci, mai ales, umilitor...**"

Alexandru ANTONESCU

înlocui <<Statul francez>> (al lui Pétain), în serviciul căruia se găseau, încă, toţi foştii săi colegi". Moulin este primit, de asemenea, de serviciile speciale britanice (SOE) şi, probabil, şi de Churchill. El devine reprezentantul lui De Gaulle în Franţa ocupată, cu misiunea de a coordona activitatea tuturor agenţilor sosiţi din Anglia şi de a reuni, pe cât posibil, toate organizaţiile de rezistenţă într-o strategie unitară.

Generalul va fi recunoscut, oficial, de britanici ca şef al Franţei Libere abia în iulie 1942. În acea vreme, Jean Moulin activa la Lyon, în clandestinitate; mai târziu avea să deschidă o galerie de artă la Nisa, care-i va servi drept justificare pentru frecventele sale călătorii prin ţară.

În noiembrie 1942, după debarcarea Aliaţilor în Africa de Nord, germanii ocupă şi zona de sud a Franţei, până atunci "liberă", sub controlul guvernului Pétain. Organizaţiile create de comunişti încep, şi ele, să coopereze cu Jean Moulin. Acesta obţine, în ianuarie 1943, fuzionarea principalelor mişcări de rezistenţă din zona de sud iar apoi şi a celor din zona de nord. O lună mai târziu De Gaulle îi transmite indicaţia de a constitui un "**Consiliu Naţional al Rezistenţei**", cu participarea partidelor politice, "**embrion al unei reprezentări naţionale reduse**". La 27 mai, la Paris, Consiliul se întruneşte pentru prima dată. Cu toate obiecţiile comuniştilor şi aliaţilor lor (discuţiile erau atât de vii încât Moulin a fost nevoit să le ceară delegaţilor să vorbească mai încet, pentru a nu atrage atenţia!) este adoptată o moţiune care cere constituirea unui guvern al Franţei Libere, la Alger, condus de De Gaulle. Un sprijin puternic pentru general, care tocmai urma să poarte discuţii cu generalul Giraud, susţinut de americani. În final, cei doi generali vor deveni copreşedinţi ai Comitetului Francez de Eliberare Naţională, asupra căruia De Gaulle va prelua, mai târziu, controlul total.

Arestat la 21 iulie la Caluire, lângă Lyon, în urma unei trădări, Jean Moulin este anchetat cu metodele cele mai brutale, printre alţii, de sinistrul Klaus Barbie. Fără rezultat. Încetează din viaţă, probabil la începutul lunii iulie, în timpul transferării sale în Germania. În 1964, la iniţiativa generalului De Gaulle, devenit preşedinte al republicii, este reînhumat la Panteonul din Paris, alături de ceilalţi eroi ai Franţei.

Cum a fost salvat PARISUL ?

Generalul Dietrich von Choltitz

Situația la Paris

La Paris, unde am sosit în seara zilei de 9 august 1944 şi unde ordinul care îmi fusese transmis în scris era deja cunoscut prin radio, se găsea un număr mare de State Majore şi printre ele acelea ale comandantului superior al Armatei Aerului din Franţa, al comandantului superior al Marinei, din sectorul Atlantic şi Mediterana, al comandantului militar al Franţei, al generalului de aviaţie Kitzinger, serviciile de telecomunicaţii, în total aproximativ 6.000 de oameni. De asemenea, se mai găsea şi un mare număr de baterii antiaeriene. Era evident că aceste trupe, contrar afirmaţiilor lui Hitler, nu vor rămâne sub nici un chip la Paris. Statele Majore se pregăteau deja de plecare sau părăsiseră în mare parte aceste locuri iar generalul Kitzinger primise deja ordinul de a organiza o poziţie capabilă să oprească înaintarea inamicului în dreptul vechilor linii de apărare din 1914-1918. Era de altfel o dovadă suplimentară că Hitler abandonase ideea respingerii invaziei. Comandanţii nu puteau renunţa la trupele Cartierelor Generale dacă doreau să le comande şi pe viitor. Prin urmare, nu-mi rămâneau decât trupele din oraş. Partea principală a lor o formau patru regimente de soldaţi destul de în vârstă, lipsiţi de artilerie şi de armament modern, care nu aveau nici măcar un Stat Major coordonator. La sosirea mea, trei dintre ele fuseseră deja trimise unul după celălalt în Normandia, unde au fost o pradă extrem de uşoară pentru inamic. Pentru lupta în câmp deschis nu aveau nici echipamentul, nici structura, nici pregătirea necesare. De fapt, scopul lor nu era altul decât menţinerea ordinii în Paris şi supravegherea stocurilor Wehrmacht-ului. Comandantul acestor trupe de protecţie fusese chemat în Germania deoarece executase, la 20 iulie, ordinul generalului von Stülpnagel şi băgase Gestapoul după gratii. Generalul baron Von Boyneburg, un soldat în adevărata accepţiune a termenului, comandant al Marelui Paris după ce fusese rănit în Rusia, a fost chemat spre a fi afectat în altă parte.

Nu-mi cunoşteam predecesorul, aşa cum el ignora principiile şi opiniile mele. Nu apăream eu oare drept omul de încredere al lui Hitler, pe care acesta îl plasase personal la Paris pentru a-i executa orbeşte şi în întregime toate ordinele, fie ele cele mai lipsite de sens? În calitate de ofiţer al unităţilor combatante l-am numit pe vechiul meu prieten, colonelul Jay. Drept aghiotant, îl adusesem pe vărul meu, Adolf von Carlowitz, ofiţer de rezervă şi industriaş, care avea să-mi aducă servicii inestimabile, mai ales în plan uman. Din punct de vedere tactic, am fost încă de la început plasat sub ordinul comandantului militar al Franţei, deşi acesta, aşa cum am mai arătat, îşi pregătea plecarea. El mi-a dat încă o dată ordinul de a apăra Parisul cu orice preţ. Au fost stabilite dinainte două scene distincte de protecţie: inelul exterior, încredinţat generalului de infanterie Vierow, care fusese până atunci comandantul zonei Franţa de Nord-Vest, şi oraşul însuşi, a cărui responsabilitate o aveam în întregime. Această împărţire mi se părea puţin practică, dar, dat fiind faptul că generalul Vierow era cu mult mai în vârstă ca mine, generalul Kitzinger nu voia, din motive lesne de înţeles, ca el să fie plasat sub comanda mea. În ziua de 13 august m-am prezentat în faţa comandantului şef al grupului de armate, feldmareşalul Von Kluge, care, aflat la Roche- Caillon, comanda şi armata a 7-a. Acesta a anulat ordinul iniţial şi mi-a încredinţat întreaga apărare a oraşului, inclusiv inelul exterior.

La 15 august,Kluge i-a convocat din nou pe comandanţii secţiunilor din Wehrmacht şi pe mine pentru o întrevedere la Saint-Germain. Am informat adunarea despre ordinul lui Hitler, insistând asupra dreptului pe care mi l-a dat de a folosi orice militar combatant care se afla în oraş. **În cursul întrevederii, s-a hotărât să nu fie distruse instalaţiile de aprovizionare cu apă.** Deoarece serviciile de informaţii îmi făcuseră de câteva zile cunoscut faptul că se punea la cale o revoltă populară la Paris, am ordonat o demonstraţie de forţă. Comandanţii mi-au pus la dispoziţie în acest scop unităţile pe care le aveau în subordine. Această

desfăşurare de forţe le-a arătat încă o dată parizienilor ansamblul de trupe disponibile la acea oră. După puţin timp însă, majoritatea unităţilor participante la demonstraţie s-au repliat, împreună cu comandanţii lor. În primele zile ale instalării mele la Paris, a sosit un detaşament de care blindate, incluzând 17 "Panzer"-e, care era dirijat spre front.

Le-am reţinut, dar, printr-un ordin de armată, mi-au fost mai târziu retrase, atunci când inamicul a ocupat podul de la Melun. Am păstrat numai patru blindate. Mai existau şi un batalion mobil care dispunea de 17 automitraliere de fabricaţie franceză din 1917, două companii de biciclişti, înzestraţi cu mitraliere uşoare şi un tun francez, datând de la Marele Război (primul război mondial -n.tr.), cu 68 de obuze. La acestea adăugându-se regimentul de protecţie, iată tabloul trupelor combatante de care dispuneam.

Serviciul de transmisiuni consta într-o legătură radio şi în reţeaua telefonică pariziană. Comunicaţiile serviciilor mele erau deseori captate de inamic. Pe de o parte era jenant, dar pe de alta putea fi indus adversarul în eroare prin mesaje mistificatoare. Aceste legături au durat mai mult decât mi-aş fi imaginat: ultima comunicare pe care am avut-o cu grupul de armate s-a desfăşurat în noaptea de 24 august.

Grija mea primordială consta în conservarea liberă şi intactă a drumului spre Paris, pentru a asigura buna circulaţie a trupelor, în timpul retragerii lor. În al doilea rând, trebuia rezolvată problema apărării. Era foarte posibil să fac din Paris o a doua Varşovie.

Ţinând cont de puterile de care dispuneam, aş fi putut ordona intrarea în Paris a trupelor aflate în subordine, aş fi evacuat populaţia civilă, aş fi transformat astfel oraşul într-un puternic nucleu de rezistenţă. Aş fi putut utiliza metroul drept mijloc sigur de transport al trupelor. În felul acesta, aş fi avut sub comandă trupe mobile de 20-30.000 soldaţi. Aveam suficiente muniţii şi provizii pentru a rezista câteva luni bune. **Conform calculelor mele, dacă am fi avut şi sprijinul aviaţiei, trei divizii blindate inamice dispunând şi de concursul Rezistenţei franceze, n-ar fi fost în stare să ne dovedească.**

Primind ordinul de a apăra întreg teritoriul Parisului, m-am hotărât să retrag regimentul de protecţie comandat de colonelul Kraewel din oraş şi să-l afectez pentru apărarea suburbiilor. Fixând piesele de D.C.A, (artilerie antiaeriană - n.tr) în puncte strategice, am stabilit poziţia regimentului la sudul şi vestul inelului de apărare antiaeriană, păstrând în oraş, drept veritabilă unitate combatantă, numai batalionul mobil.

Conform ordinelor primite, l-am contactat pe generalul de poliţie Oberg. Raporturile mele cu el au rămas reci, lucru firesc de altfel deoarece a afirmat că, până la noi ordine, singurul lui şef era Himmler. Cu toate acestea a pus în cele din urmă serviciile de informaţii la dispoziţia mea şi, văzându-se din ce în ce mai izolat, a strâns relaţiile cu mine. A părăsit Parisul cu puţin timp înaintea închiderii drumurilor de acces. Subordonatul lui, şeful serviciilor executive, s-a prezentat la mine iar eu l-am informat despre starea situaţiei, exagerând în mod voit faptele. A fost atât de impresionat, încât în noaptea următoare a şters-o împreună cu toţi membrii poliţiei şi Gestapoului. Am pierdut astfel 1.200 de oameni, bine antrenaţi, care îmi puteau fi extrem de utili. Informându-l pe Oberg despre acest lucru, a fost foarte dezamăgit.

Primesc primele ordine de distrugere

Mi-am dat curând seama unde se urmărea de fapt să se ajungă: la un ordin de paralizare a industriei pariziene prin dinamitare. A sosit imediat un grup de experţi artificieri. Mi-am făcut atunci următorul raţionament: dacă arunc în aer uzinele, iau muncitorului care, timp de ani de zile, a muncit cu sârguinţă, singurele resurse de existenţă pentru el şi familia lui, îl arunc în stradă şi, bineînţeles, în braţele Rezistenţei. Mizeria şi deznădejdea îl vor sili atunci să lupte împotriva mea.

Mai presus de orice, trebuia în momentul acela să păstrez ordinea şi calmul în oraş. Am încercat în consecinţă să-l aţaşez pe muncitor de locul său de muncă sporindu-i salariul. Am evitat jumătăţile de măsură, care, după opinia mea, nu aduceau decât amărăciune şi nu

În primele rânduri, Crucea Roşie

aveau nici un fel de valoare militară. Din acest motiv l-am rugat pe şeful echipei artificierilor să pregătească planurile şi să aştepte la Cartierul General ordinele mele.

La 15 august, în ziua sosirii echipei de artificieri, am primit prin radio ordinul de a distruge podurile din Paris. Situaţia a devenit dramatică. Nu credeam într-un atac al inamicului asupra Parisului, venind dinspre sud-vest. Mai degrabă mă aşteptam ca aliaţii să cruţe oraşul iar trupele lor, o dată îndeplinită misiunea la Falaise, să treacă Sena pe la sud-est de oraş. La 15 august aliaţii au debarcat în Sud. Dacă aveau ferma intenţie să păstreze oraşul intact trebuiau să-l ocolească în înaintarea lor. Chiar dacă gândeau astfel, oricum presupun că ei ar fi dorit să-şi asigure controlul asupra oraşului.

Şi atunci, ce valoare militară ar fi putut avea, în această situaţie, distrugerea podurilor? Admiţând faptul că din 60 de poduri trei rămâneau intacte acţiunea nu şi-ar mai fi avut rostul. În plus, este uşor să readuci într-o stare folosibilă, pentru a servi unor obiective militare, poduri distruse, numai dacă nu eşti împiedicat de o apărare îndârjită, ceea ce nu era cazul, forţele de care dispuneam fiind mai mult decât insuficiente. Şi, de altfel, aveam eu însumi nevoie de poduri pentru mişcările propriilor mele trupe în oraş. **În calitate de om şi de militar eram ferm hotărât să nu dau curs acestui ordin barbar.**

În consecinţă, am telegrafiat că îmi era imposibil să distrug podurile deoarece nu dispuneam de explozivii şi pionierii necesari. Drept răspuns, mi s-a trimis imediat un batalion de pionieri din divizia 91 aeropurtată.

Am dat atunci ordin comandantului de a inspecta podurile şi a pregăti explozivii. Mi-am rezervat dreptul exclusiv de a proceda la distrugerile necesare, având nevoie de poduri drept puncte strategice în bătălia care va urma. I-am introdus pe pionieri în centrul oraşului şi le-am indicat obiectivele unde urmau să se deplaseze.

În curând s-a prezentat la mine dl Nordling, consulul general al Suediei, despre care voi mai avea prilejul să vorbesc; el m-a informat că deja câteva poduri fuseseră minate iar locuitorii caselor dimprejur fuseseră evacuaţi. **Se temea ca oamenii mei să nu acţioneze din proprie iniţiativă, fără ordinul meu.** Într-adevăr, aceştia, dând dovadă de un zel cât se poate de lăudabil, au făcut toate operaţiile necesare pentru ca, la ora hotărâtă "H", podurile să sară în aer. L-am liniştit pe consul, spunându-i că nu are de ce să se teamă, nimic nu se va înfăptui fără ştirea şi fără ordinul meu.

Cu cât mă gândeam mai profund la planurile de distrugere, cu atât linia pe care aveam s-o urmez devenea tot mai evidentă. Conform misiunii mele, eram dator să menţin ordinea şi unitatea trupelor, să veghez ca soldaţii aflaţi în retragere să traverseze fără probleme oraşul. Eram conştient de faptul că aceste distrugeri nu numai că nu puteau servi misiunii mele, ci din contră, mi-ar fi făcut-o extrem de dificilă. **Dar, dincolo de toate considerentele militare, în calitate de militar onest, eram decis să cruţ populaţia şi minunatul oraş Paris, în măsura în care acest lucru mi-ar fi stat în putinţă. Scopul meu era de acum înainte foarte limpede: să fac imposibilul pentru a salva Parisul de la distrugere.**

(Va urma)

Selecţia textului, traducerea şi prezentarea
Andrei CAPUŞAN

Consulul Suediei, Raul Nordling